

HELSINGIN HIIPPAKUNNAN ORTODOKSISTEN SEURAKUNTIEN JÄSENLEHTI | IRTONUMERO 5,50€

ORTODOKSI

6/18 *viesti*

*Maria Turtschaninoff
antoi haaveille siivet*

*Monikulttuurisuus
näkyä seurakunnissa*

"Kirkko on olemassa ikuisia asioita varten. Tämä tekee sen myös vaikeaksi ihmiselle."

26

Ukrainan kirkko on itsenäistymässä.

Järvenpään perhekerho kävi metsäretkellä.

Monikulttuurisuus näkyy seurakuntien arjessa.

Sisällys

3 PÄÄTOIMITTAJALTA

4 KIRKKOHERRALTA

5 AJANKOHTAISTA

8 KOLUMNI Päivi Arvonen

9 ARKENA Anna tietä hautajaissaattueelle

ARKENA

10 KULTTUURIEN KIRJOJA KIRKON LIEPEILLÄ

Kannessä

14 KIRJAILIJA KERTOMISEN ILOSTA

Kannessä

17 REPORTAASI Nuudeleita nuotiopaikalla

20 ITÄINEN KYLLÄ, LÄNTINEN EI

22 UKRAINAN KIRKKO ITSENÄISTYMÄSSÄ

24 MEIKÄLÄISIÄ Taisto Rikkinen

25 PYHÄNÄ Lohjalla juhliitaan Karjalan valistajia

PYHÄNÄ

26 MITEN PYHÄ TILA PUHUU MEILLE?

29 TRADITIO, KIRKON PERINNE

31 ESIPAIMENELTA

33 SVENSK SIDA

34 KULTTUURI

36 PYHÄT ESIRUKOILIJAMME

37 HUOMENNA Kutimet kilisemään kerhossa

38 LAPSET JA NUORET

40 РУССКОЯЗЫЧНЫЕ СТРАНИЦЫ

41 JUMALANPALVELUKSET JA MENOT

52 DIAKONIA TIEDOTTAA

53 PERHEUUTISIA

54 LAINATUT

55 RISTISANATEHTÄVÄ

HUOMENNA

ORTODOKSI 6/18 viesti

Helsingin, Haminan, Hämeenlinnan, Kotkan, Lahden, Lappeenrannan ja Tampereen ortodoksisten seurakuntien lehti

Aikakauslehtien Liiton jäsenlehti

Lehti ilmestyy 8 kertaa vuodessa

JULKAISIJA: Helsingin ortodoksinen seurakunta

TOIMITUS:

Liisankatu 29 A 2, 00170 Helsinki

SÄHKÖPOSTI:

ortodoksiviesti@ort.fi

PÄÄTOIMITTAJA:

Mirva Brola, p. (09) 8564 6115

TOIMITUSSIIHTERI:

Saara Kallio, p. (09) 8564 6116

LEHDEN ULKOASU: Leena Toivola

LEHDEN TAITTO:

Markku Laitinen / Aste Helsinki Oy

TOIMITUSNEUVOSTO:

Markku Salminen, Risto Nordell, Urpo Uotila, Ville Kiiveri, Anna Syrjänen-Filppu, Kaisa Paavilainen, Alexander Hautamäki, Birgit Salmenhaara, Jonas Bergenstad, Mikko Kuri, Timo Tynkkynen, Liisa Tynkkynen, Aleksej Sjöberg, Eeva Manni

TILAUSHINTA: 40 € / vuosi. Lehti on seurakuntien jäsenille ilmainen.

TILAUKSET, OSOITTEENMUUTOKSET JA PERUUTUKSET:

asiakaspalvelu.helsinki@ort.fi
p. (09) 8564 6100.
(Huom! Seurakuntalaisten ei tarvitse ilmoittaa osoitteenmuutoksista).

PAINOPAIKKA:

punamusta

ISSN 0788-9194

ORTODOKSIVIEСТИ JULKAISEE
TILAAMATTA LÄHETETTYJÄ AINEISTOJA
TAPAUSKOHTAISESTI HARKITEN.

KANNEN KUVA: SAARA KALLIO

Huolestuttava kaivoshanke

HEINÄVEDELLE kaavailtu kaivoshanke aiheuttaa huolta ortodoksisen kirkon piirissä. Kunnassa sijaitsee arviolta 19 miljoonan tonnin grafiittiesiintymä, jonka hyödyntäminen edellyttäisi avolouhoksen perustamista vesistöalueelle Heinäveden reitin varteen, Lintulan ja Valamon luostareiden läheisyyteen. Grafiitti johtaa hyvin sähköä, ja sitä käytetään muun muassa akkuteollisuudessa. Hanke on vasta alkuvaiheissaan. Vielä ei esimerkiksi tiedetä, onko kaivoksen perustaminen taloudellisesti kannattavaa.

Avoimista kysymyksistä huolimatta, tai ehkä juuri niiden vuoksi, kaivos on nostattanut laajaa vastustusta niin Heinävedellä kuin valtakunnallisestikin. Tausalla vaikuttavat Talvivaaran kaivoshankkeen ikävät kokemukset. Kunnassa pelätään, että kaivoksen toiminta heikentäisi matkailun edellytyksiä pilaamalla vesi- ja luontoalueita. Hanketta vastustava Pro Heinävesi -liike keräsi nopeasti kolmetuhatta allekirjoitusta kuntalaisaloitteeseen, joka vaatii kuntaa ryhtymään kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin kaivoshankkeen estämiseksi.

Poikkeuksellisesti myös Suomen ortodoksinen kirkko on ilmaissut huolensa asiasta. Arkkipiispa Leon kannanotossa todetaan, että toteutuessaan kaivostoiminta muodostaisi ylitsepääsemättömän haitan luostareidemme elinkeinoille ja niiden toiminnan perusteille. Lintulan ja Valamon luostarit elävät merkittävässä määrin omavaraistaloudessa rauhaa ja luontoa kunnioittaen ja ovat riippuvaisia puhtaasta luonnosta. Kirkkomme on saa-

nut tukea lausunnoilleen myös luterilaisen kirkon puolelta Kuopion ja Mikkelin hiippakuntien piispoilta.

Ortodoksisen kirkon perinteessä luontoa katsotaan viljelijän ja varjelijän näkökulmasta. Käytettävissä olevat luonnonvarat hupenevat jatkuvasti. Kirkkovuotemme aloittava luomakunnan päivä muistuttaa, että kristityn elämäntyyltiin kuuluu vapaaehtoinen suostuminen luonnonvarojen niukempaan kulutukseen. Luonto ei siis voi olla jatkuvan riiston kohde.

Heinäveden kaivoshankkeen tulevaisuudesta saataneen tarkempaa tietoa puolen vuoden päästä, kun hankkeen esiselvitysten olisi tarkoitus valmistua. Myös Heinäveden kunnan valtuustossa asiaa käsitellään syksyn aikana. Valamon luostarissa kaivoshankkeesta on hyvin selkeä mielipide: ”Jumala meitä tältä kaivokselta varjellee”, toteaa igumeni Sergei (Yle Uutiset 12.9.)

Mirva Brola

Mielenkiintoisten päätösten syksy

ORTODOKSIVIESTITISSÄ ja muissa kirkkomme informaatiokanavissa on paljon kerrottu suunnitteilla olevista koko kirkkoa koskevista hallintorakenteiden kehittämiskoh-teista. Syksyn kirkolliskokouksella on merkittävä rooli tässä päätöksenteossa, ja käsiteltävänä on myös Kuopion ja Karjalan metropolitaani vaali. Monella tapaa elämme mielenkiintoisia ja historiallisia aikoja.

Minulla on ollut mahdollisuus keskustella sekä Lappeenrannan että Kotkan seurakunnissa eri toimintapiireissä ja tapahtumissa käsillä olevista suunnitelmista. Ilokseni olen voinut havaita, että seurakuntalaiset suhtautuvat kiinnostuneina ja positiivisina esimerkiksi seurakuntakoon kasvattamiseen. Laajalla kentällä on nähty, että yhteistoiminta ja yksimielisyys ovat koko kirkkomme tulevaisuuden kannalta merkittävä voimavara.

Kriittisetkin näkemykset ovat arvokkaita, koska ne muistuttavat, että kaikki päätöksiä on harkittava eri näkökulmista; näin parhaimmillaan jalostuu idea koko kirkon hyvinvoinnista.

Seitsemän vuosikymmentä sitten olimme täysin toisenlaisessa tilanteessa. Kirkon tulevaisuudesta tehtiin silloinkin ratkaisuja ja erilaisin päätöksin pyrittiin pelastamaan sodan jälkeisen tilanteen hajalle lyöty kirkko. Paljon hyvää onnistuttiin saamaan aikaan, ja kirkko nousi tuhkasta ja aloitti uuden elämän muuttuneissa olosuhteissa.

Nyt lähestymme ratkaisuja toisessa ympäristössä. Tuho, sota tai muu mullistus ei ole kirkon elämän turvaamisen taustalla. Kaikessa rauhassa vuosien ajan olemme kypsyneet näkemään, että kirkon tulee elää tulevinakin vuosikymmeninä aktiivisena ja palvellen meitä kaikkia. Tämän vuoksi voimme positiivisesta näkökulmasta katsoen viedä muutoksia eteenpäin.

Vaikka uhkakuvia on tunnistettu, päällimmäisenä motiivina niin seurakuntarakenteen uudistamisessa kuin hiippakuntajäossa on hyvä tahto luoda kirkollemme vakaa tulevaisuus.

Timo Tynkkynen

Kirkkoherra

Lappeenrannan seurakunta

ОТ НАСТОЯТЕЛЯ

Осень важных решений

В последнее время в газете «Ортодоксивiesti» и других средствах информации много внимания уделяется планируемым реформам административных структур, которые затронут всю нашу Церковь. Осенний Поместный собор будет играть значимую роль в принятии решений. На повестке дня также будут выборы митрополита Куопио и Карелии. В поистине интересные и исторически значимые дни мы живем.

Мне удалось обсудить текущие перемены в приходах Лаппеенранты и Котки. К своей радости я отметил, что прихожане относятся положительно и заинтересованно, например, к увеличению размера прихода. Ведь с точки зрения будущего нашей Церкви, единство и согласие – наши важнейшие ресурсы.

Критические замечания тоже, безусловно, важны, ведь они напоминают о том, что при принятии решений необходимо рассмотреть вопрос со всех точек зрения – только так можно сформировать представление о всеобщем благополучии нашей Церкви.

Семьдесят лет назад мы находились в совершенно другом положении. Тогда тоже принимались важные решения, целью

которых было спасение Церкви в тяжелые послевоенные годы. Многого удалось достичь, Церковь возродилась из пепла и начала новую жизнь в изменившихся обстоятельствах.

Сейчас мы принимаем решения уже в других условиях. Церкви не угрожают ни война, ни другое разрушительное событие. В эти мирные годы мы созрели для понимания того, что Церковь должна и в будущие десятилетия активно работать и служить своим прихожанам. Для достижения этой цели, позитивно глядя в будущее, мы и будем проводить необходимые изменения.

Хотя мы и признали существующие угрозы и вызовы, центральным мотивом как реформы административных структур, так и передела границ епархий остается здоровое желание обеспечить стабильное будущее нашей Церкви.

Тимо Тюннккюнен

Настоятель

православного прихода г. Лаппенранта

Kotkan kirkkoa korjataan

Syyskuun alussa Kotkan kirkon pohjoispuolen portaikkoo oli purettu. Yksi pylväistä on tuettu romahtamisvaaran vuoksi.

KOTKAN Pyhän Nikolaoksen kirkossa alkoivat korjaustyöt elokuun puolivälissä. Vuosina 1799–1801 rakennetun kirkon pohjoispuolen portaiden ja pylväiden perustukset alkoivat pettää, minkä lisäksi yksi pylväistä oli romahtamisvaarassa.

Syyskuun alussa portaiden pintarakenteet oli purettu, ja rakennusmiehet pääsivät tarkastelemaan alla olevia perustuksia. Korjaustöiden ennakoituaan kestävän kuluvaan syksyn ajan, ja niitä tehdään yhteistyössä Museoviraston kanssa.

Myös kirkon eteläpuolen pylväikössä ja portaissa on vaurioita, mutta ne eivät ole edenneet yhtä pitkälle kuin pohjoispuolella. Vaurioita korjataan myös eteläpuolella, jotta tilanne ei pääsisi huononemaan.

Perustusten lisäksi kirkon salaojajärjestelmä kunnostetaan ja katoilta kertyvät sadevedet ohjataan suoraan hulevesijärjestelmiin, jotka poistavat kosteutta kirkon ympäriltä.

Kotkan ortodoksinen seurakunta on saanut kirkon keskushallinnolta 100 000 euroa avustusta pyhäkön korjaustöihin. Mikäli rahaa jää, kirkon kunnostusta jatketaan korjaamalla keskikupolin ikkunoita.

Pyhän Nikolaoksen kirkon korjaustarpeet ovat seurakunnalla hyvin tiedossa, sillä rakennuksesta on aiemmin teetetty kattava kuntotutkimus. Kotkan keskustassa Isopuistossa sijaitseva uusklassinen kirkko on kaupungin vanhin rakennus.

Seurakunnassa on pitkään keskusteltu myös kirkon aitaamisesta, mutta ainakaan tällä erää hanke ei ole etenemässä.

TEKSTI JA KUVA: MIRVA BROLA

ILMOITUS

LAHJOITA IKONOSTAASIN HYVÄKSI

Uspenskin katedraalin ystävät ry on saanut poliisihallitukselta valtakunnallisen keräyslupaa (Ahvenanmaata lukuun ottamatta) Uspenskin katedraalin ikonostaasin korjaamisen hyväksi ajalle 1.9.2018–31.8.2019. Rahankeräyslupa 29.3.2018, lupanro RA/2018/346.

Keräystä varten julkaistaan oma keräyssivustonsa, mutta voit tehdä lahjoituksen jo nyt!

Lahjoitustilin numero:

FI18 1544 3000 0595 22 (viitenumero 2244)

Voit myös tukea korjausta ostamalla postikortteja, joiden aiheena on pietarilaisen Schraderin puuveistämön suunnittelema ikonostaasin runko vuodelta 1868. Kortteja on myynnissä esimerkiksi Uspenskin katedraalissa.

Tiedustelut: uspenskinystavat@live.fi

Lyhyesti

Seurakunnantarkastus Lappeenrannassa

Lappeenrannan ortodoksisessa seurakunnassa suoritetaan loppuvuodesta seurakunnantarkastus. Asiakirjojen tarkastus on tulossa marraskuun lopussa ja piispantarkastus 15.–16. joulukuuta. Tarkastuksen tarkempi ohjelmaa kerrotaan lehden seuraavassa numerossa.

Tynkkynen jatkaa Kotkan vt. kirkkoherrana

Arkkipiispa Leo on jatkanut rovasti Timo Tynkkynen kirkkoherran sijaisuutta Kotkan ortodoksisessa seurakunnassa. Kirkkoherra Alexander Hautamäen sairausloma kestää vuoden 2018 loppuun. Tynkkynen toimii sekä Lappeenrannan että Kotkan kirkkoherrana.

Tynkkynen mukaan Kotkan seurakuntaa vaivanneet hallinnon ja talouden epäselvyydet ovat jäämässä taakse. Luottamuselimet kokoontuvat normaaliin tapaan. Samoin poliisin esiselvityksessä ollut pappila-talon remonttikuluja koskeva tutkinta on lopetettu.

Uspenskin ystävät ry kerää varoja ikonostaasin hyväksi

Kultaajamestari Harri Virtanen esittelee konservoidun ja korjaamattoman ikonostaasin osan välistä eroa.

USPENSKIN katedraalin ystävät ry on aloittanut varainkeruun kirkon ikonostaasin korjauksen tueksi. Yhdistyksellä on pitkä historia katedraalin ja sen kunnostusten hyväksi tehdystä työstä, alkaen taannoisesta kupolien kultauksesta.

Helsingin ortodoksinen seurakunta käynnisti Uspenskin ikonostaasin korjaus- ja konservointityöt kuluvan vuoden alussa. Tähän mennessä on korjattu muun muassa ikonostaasin pyhän portin ovia ympäristöineen. Samoin ikoni-
en konservointi on aloitettu Valamon konservointilaitoksessa.

Korjaushanke kestää useita vuosia ja sitä varten on saatu varoja kirkon keskushallinnolta. Uspenskin katedraalin ystävät ry tekee yhteistyötä seurakunnan kanssa varainkeruussa ikonostaasin rungon ja ikoneiden korjaamiseksi.

– Yhdistyksen ja seurakunnan välillä on jatkuvaa dialogia. Kun selvisi, ettei keskushallinnolta saatava avustus tule riittämään, aloimme valmistella varainkeruuta ikonostaasin hyväksi, sillä seurakunta ei voi toimia rahankerääjänä, kertoo Uspenskin ystävät ry:n puheenjohtaja **Renja Suominen-Kokkonen**.

Kirkkoherra **Markku Salminen** kertoo, että kunnostusprojekti tarvitsee välttämättä ulkopuolista tukea.

– Olemme tyytyväisiä kirkollishallituksen myöntämään tukeen, mutta tästä eteenpäin Uspenskin ystävien keräys on keskeinen seurakunnan oman rahoituksen ohella. Kirkkoherrana arvostan yhdistyksen ja seurakunnan välistä hyvää vuorovaikutusta: toimimme eri roolista käsin samansuuntaisesti samaa tavoitetta kohden, Salminen kiittelee.

Vuosien mittaan ikonostaasin rungon kultaus on kärsinyt, ja hienovaraiset puuleikkaukset ovat ahkeran käytön myötä kuluneet, jopa osin rikkoutuneet. Suuret öljyvärein maalatut ikonit ovat tuohusten savusta menettäneet väriloistoaan, ja ikonostaasin rungon liikkumisen takia maalauskaanat ovat löystyneet.

Keräystä varten avataan myös verkkosivut, joiden kautta voi tehdä lahjoituksen ikonostaasin korjauksen hyväksi. Keräykseen voi osallistua myös Uspenskin katedraalissa, jossa on keräyslippaat.

Katajanokalla sijaitseva Uspenskin katedraali on Helsingin ortodoksinen seurakunnan ja koko Suomen ortodoksinen kirkon pääkirkko. Kirkon 150-vuotias ikonostaasi on suunniteltu Pietarissa vuonna 1868 ja se on suojeltu vuonna 1985.

TEKSTI JA KUVA: MIRVA BROLA

Valtuusto kokoontui Helsingissä

HELSINGIN ortodoksinen seurakunnan valtuusto kokoontui kuluvan vuoden ensimmäiseen ylimääräiseen kokoukseen 26. syyskuuta. Esityslistalla oli muun muassa lisäbudjetit sekä kiinteistökauppa.

Valtuusto vahvisti Kaunisniemen leirikeskuksen yhteydessä sijaitsevan Johanneksenrannan kiinteistön ja maa-alueen myynnin. Kiinteistö on jäänyt tarpeettomaksi leirikeskuksen uuden maajoitusrakennuksen valmistuttua vuonna 2016.

Seurakunta päätti myydä kiinteistön, sillä se vaatisi kattavan peruskorjauksen ja uudisrakennuksen valmistuttua kiinteistölle ei ole enää tarvetta. Kauppahinta on 155 000 euroa. Päätös alistetaan vielä kirkollishallituksen hyväksyttäväksi.

Kokouksessa hyväksyttiin hallinnon ja kiinteistötoimen lisäbudjettiesitykset vuodelle 2018. Hallinnon lisäbudjetti katettiin ennakoitua suuremmalla verokertymällä ja kiinteistötoimen lisäbudjetti Johanneksenrannan myynnillä.

Kiinteistöjen osalta lisäbudjettitarve perustui arvioitua korkeampiin korjaus- ja ylläpitokustannuksiin ja hallinnon lisäbudjettitarve arvioitua korkeampiin palkkakustannuksiin.

Lisäksi valtuusto myönsi kokouksessaan myös eron valtuutettu **Katarine Lindstedtille** ulkomaan komennuksen vuoksi. Hänen tilalleen seurakunnanvaltuustoon nousee **Kim Kilpinen** Espoon vaalialueelta.

Julkisivukorjaus valmistumassa Lappeenrannassa

LAPPEENRANNAN Jumalansynnyttäjän Suojeluseuran kirkon julkisivukorjaus on valmistumassa syksyn aikana. Kirkon seinäpintojen korjaukset ja maalaukset aloitettiin jo viime vuoden kesällä, mutta sateiden vuoksi työ jouduttiin jättämään kesken.

Linnoituksessa sijaitsevan kirkon väri on vaihtunut korjausten myötä siniharmaasta okraan pohjautuvaan keltaiseen. Alkuperäinen väri löytyi rakennushistoriallisen selvityksen ja seinässä säilyneiden kerrostumien ansiosta.

Lisäksi kirkon salaojajärjestelmä on uusittu. Korjausten myötä kaikki sadevedet siirtyvät hulevesijärjestelmiin, mikä auttaa pitämään kuivina kirkon kosteusongelmista kärsineitä seiniä.

Länsi-Uudenmaan ortodoksit tsasounaretkellä

Päivi Kasala

Pyhän Markuksen bysanttilainen kirkko sijaitsee pienellä mäellä metsän keskellä.

LÄNSI-UUDENMAAN Ortodoksien tsasounakierros tarjosi tilaisuuden tutustua Sakkolan kirkkokseen, Salossa sijaitsevaan karjalaistyyliin Ristin ylentämisen tsasounaan sekä Karjalohjan Johanneskartanon ekumeeniseen kappeliin.

Uuden kirkkovuoden ensimmäisenä päivänä 1.9. järjestetyille tsasounakierrokselle osallistui 45 henkeä. Useimmat heistä olivat kuulleet etukäteen kierroksen kohteista, mutta harva oli niissä käynyt.

Eikä ihme, sillä sekä Sakkolan että Johanneskartanon pyhäköt sijaitsevat kaukana valtaväylistä luonnon keskellä ja ovat yksityishenkilöiden rakennuttamia. Niissä jumalanpalveluksia järjestetään harvakseltaan, lähinnä vain kerran vuodessa praasniekkajuhlan aikaan.

Pyhän Markuksen kirkon on rakennuttanut professori **Pekka Häyry** maatilansa läheisyyteen. Kirkon on suunnitellut arkkitehti **Sakari Siitonen**. Rakennustyöt alkoivat 1991 ja ensimmäiset palvelukset kirkossa pidettiin kymmenkunta vuotta myöhemmin. Kirkko on stavropegiaalinen eli suoraan Konstantinopolin Patriarkaatin alainen.

Johanneskartanon ekumeeninen kappeli on puolestaan **Markku Vepsän** ja hänen edesmenneen puolisonsa **Arjan** uurastuksen tulos. Kappelia retkeläisille esitellyt Markku Vepsä kertoi, että kappeli on monella tapaa erikoinen. Ensinnäkin se on rakennettu vanhaan viljamakasiiniin, ja toiseksi, alakerrassa on ortodoksinen pyhäkkö ja yläkerrassa evankelisluterilainen kappeli.

Salon Ristin ylentämisen tsasounalla sen sijaan on tavanomaisempi historia. Rukoushuoneen suunnitteli salolainen ortodoksiseurakunnan jäsen **Arvo Hoppo**, ja jumalanpalveluksia siellä on vähintään kerran kuussa. Siellä kokoontuu myös Salon ortodoksien tiistaiseura.

Tsasouna sijaitsee historiallisesti merkittävän Uskelan kirkon läheisyydessä Uskelankirkkotien varressa. Ensi vuonna vietetään tsasounan 30-vuotisjuhlaa.

TEKSTI: URPO UOTILA

Etiopialaiset juhlivat kirkon yhdistymistä

ETIOPIAN orientaaliortodoksisen Tewahe-do-kirkon 27 vuotta kestänyt skisma päättyi tänä vuonna, 27. heinäkuuta. Kirkon maanpaossa ollut ryhmittymä liitettiin äitikirkkoon, ja kirkkoa johtavat nyt yhdessä patriarkat **Mathias** ja **Merkorios**.

Tätä merkittävää tapahtumaa juhlistettiin Helsingin Vuosaaressa 22.–23. syyskuuta Kulttuurikeskus Sofiassa. Euroopan arkkihiippakuntia edustavat arkkipiispat **Elias** ja **Dionasiyos** toimittivat yhdessä liturgian aikaisin lauantaiamuna. Jumalanpalveluksen jälkeen lukuisa kirkkoväki juhli yhdistymistä mezmur-veisuin ja yhteisellä aterialla.

Sunnuntain juhlatilaisuudessa arkkipiispa **Elias** kertoi omasta taipaleestaan piispana Afrikassa ja Euroopassa sekä työskentelystä eri uskontojohtajien kanssa vaatimattomissa olosuhteissa. Hän myös kehotti kristittyjä kaikkialla toimimaan yhdessä pimeyden voittamiseksi maailmassa.

Tilaisuudessa edustettuina olivat kirkkojen maailmanneuvosto ja Suomen luterilainen kirkko. Suomen ortodoksista kirkkoa edusti pastori **Teemu Toivonen**.

Euroopan arkkihiippakunnista paikalla olivat arkkipiispat Dionasiyos ja Elias.

TEKSTI JA KUVA: LASARUS JALONEN

Piispan murha ajaa Egyptin koptikirkkoa muutosten tielle

Heinäkuun 29. päivänä Pyhän Makarioksen luostarin johtaja, piispa Epiphanius löydettiin kuolleen luostarin käytävältä. Lähteistä riippuen piispan kallo oli joko leikattu auki tai murskattu tai lievimmänkin ilmaisen mukaan vaurioitunut iskun seurauksena.

Pyhän Makarioksen luostari on yksi neljästä Wadi Natrounin laakson luostareista, jotka sijaitsevat Läntisellä aavikolla noin 100 kilometrin päässä Kairosta Aleksandrian suuntaan kulkevan aavikkotien varrella.

Tapaus järkytti syvästi kaikkia egyptiläisiä. Uskonnotle omistautuneita ihmisiä, etenkin piispoja ja pappeja mutta myös munkkeja ja nunnia kunnioittavat suuresti myös muslimit.

Piispan murhasta syytetään Makarioksen luostarin munkki Isaiah Al Makarya, jota todennäköisesti avusti toinen luostarin munkki Faltaous Al Makary. Munkkien sama sukunimi selittyi sillä, että kaikki Makarioksen luostarin vihityt munkin saavat uudeksi sukunimekseen luostarin nimen. Molemmat munkit yrittivät itsemurhaa piispan kuoleman jälkeen. Munkki Isaiah on ensin myöntänyt ja myöhemmin kiistänyt syyllisyytensä.

Tapausten ympärillä väreilee synkkä mysteerien verkko. Egyptin ortodoksikirkon sisällä tiedetään olevan opillisia ja henkilöstiriitoja. Piispa Epiphanius tunnettiin paitsi lempeänä ja viisaana myös oppineena ja aktiivisesti kantaa ottavana ja kirjoittavana miehenä. Makarioksen luostarin kirjasto on laaja ja arvostettu.

Ristiriitoja oli myös piispa Epiphaniuksen ja munkki Isaiahin välillä. Tämän vuoden helmikuussa Epiphanius lähestyi koptikirkon johtajaa paavi Tawadross II:sta pyynnöllä erottaa munkki Isaiah luostarista toistuvan tottelemattomuuden vuoksi. Munkki ei esimerkiksi piitannut luostarin ehdottomasta säännöstä, ettei munkkien asuintiloihin kutsuta ulkopuolisia eikä edes toisia munkkeja.

Munkki Isaiah onnistui saamaan puolelleen joukon munkkeja, jotka allekirjoittivat vetoomuksen sen puolesta, että hän saisi jäädä luostariin. Paavi Tawadross II myöntyi pyyntöön, mutta piispa Epiphanius käynnisti kesällä uuden tutkinnan munkin toimista.

Paljon keskustelua on herättänyt koptikirkon vain muutama päivä piispan kuoleman jälkeen julkistama 12 määräyksen lista, joka koskettaa etenkin luostarielämää.

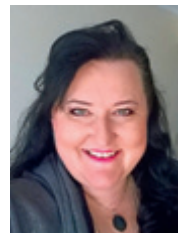
Määräyksen mukaan uusia luostareita ei toistaiseksi perusteta, munkkeja ei vihitä vuoteen eikä munkkeja vihitä papeiksi kolmeen vuoteen. Munkit eivät saa poistua luostarialueelta ilman luostarinjohtajan lupaa eivätkä saa olla missään tekemisissä minkäänlaisen median, mukaan lukien sosiaalisen median kanssa. Lisäksi munkeilta kielletään osallistuminen liiketaloudellisiin toimiin. Sosiaalisen median tilien sulkemiseen munkeille annettiin aikaa kuukausi.

Piispan surma vavisutti syvästi Egyptin kristittyjen turvallisuudentunnetta ja kristillistä identiteettiä. Koptikristittyjä on järkyttänyt etenkin se, että pyhään askeettiseen elämään luostarissa sitoutunut munkki päätyy tekemään kauhistuttavan synnin. Munkkeja kuten pappejakin on pidetty tärkeinä roolimalleina etenkin puhtaan moraalin ja hengellisen elämän esikuvina.

Järkytystä on aiheuttanut myös se, että tapahtumapaikkana oli luostari, joka on luostarilaitoksen perustamisesta lähtien toiminut maanpäällisenä turvapaikkana kristityille ja etenkin munkeille ja papeille.

Tapahtuneen on arveltu muuttavan myös vaikenemisen kultuuria kristittyjen piirissä. Koptikirkon ongelmista ja mielipideroista esimerkiksi sen suhteen, kuinka paljon kirkon tulisi olla yhteydessä valtioon ja politiikkaan, on puhuttu hyvin vähän. Kristittyjen vaatimuksista kirkon oppien modernisoinnista, kuten avioeron hyväksymisestä, on perinteisesti vaiettu.

Liikkeellä on paljon salaliittoteorioita. Piispan murhaa on väitetty terrori-iskuksi, jonka tarkoituksena olisi horjuttaa kirkon ja kristittyjen yhteyttä. Tapaus voi jäädä ikuisesti mysteeriksi, mutta ovi moniääniselle ja moniarvoisemmalle keskustelulle on jo avattu, eikä sitä voida enää sulkea.

PÄIVI ARVONEN
Teologian maisteri ja vapaa journalisti,
joka on työskennellyt
Egyptissä vuodesta 2004.

”Pyydä rukouksessasi katumusta äläkä mitään muuta.”

– Paisios Athosvuorelainen

”Kirkon pitää näyttää
valoa maallistumisen
keskellä.”

Taisto Rikkonen
sivu 24

Jokainen meistä
päätyy joskus tähän
tilanteeseen.

ANNA TIETÄ HAUTAJAISSAATTUEELLE

TEKSTI MIRVA BROLA KUVA CANSTOCKPHOTO

■ Kuolema etääntyy arjestamme, ja kuolemaan liittyvät asiat tuntuvat yhä vieraammilta. Tämä näkyy myös liikenteessä, jossa hautajaissaattueiden kohtaaminen tuottaa monille vaikeuksia.

– Hautajaissaattoa ei nykyisin saa säilymään kovinkaan ehyenä. Ihmiset näkevät kyllä, mistä on kyse, mutta tulevat kuitenkin autolaan saattueen väliin, harmittelee Lappeenrannan ortodoksisen seurakunnan kirkkoherra **Timo Tynkkynen**.

Aikoinaan jalankulkijatkin pysähtyivät kunnioittamaan ruumisauto kärjessä kulkevaa saattuetta, miehet jopa ottivat lakin päästään, mutta nykyisin tilanne on toinen.

– Se melkein hätkähdyttää, jos jalankulkija pysähtyy kunnioittamaan saattoa. Enemmänkin ihmiset kääntyvät pois päin nähdessään hautajaissaaton lähestyvän, Tynkkynen sanoo.

– On hirveän harvinaista, että joku polkupyöräilijä vaikka nousisi pois polkupyörän satulasta. Ne ovat todella poikkeuksellisia tilanteita.

Lappeenrannassa ja Imatralla täytyy kirkossa pidetyn siunaustilaisuuden jälkeen ajaa muutama kilometri hautausmaalle arkun maahan laskemista varten. Vaikka saattueen ajama matka on lyhyt, joillekin autoilijoille sekin on liikaa.

– Joskus jopa auton torvet saattavat soida liikenteessä. Poliisiltaakaan ei saa enää virka-apua näihin tilanteisiin.

Tieliikennelaki määrää hyvin yksiselitteisesti hautajaissaattueen kohtaamisesta liikenteessä: tienkäyttäjää ei saa keskeyttää tai muuten estää sotilasosaston, saattueen, valvotun lapsiryhmän tai muun järjestäytyneen kulkueen etenemistä.

MATKALLE VOI EKSyä

Kirkkoherra Tynkkynen toivoo, että autoilijat antaisivat tilaa hautajaissaattueelle ja ottaisivat huomioon surevat omaiset.

– Hautajaisiin voi osallistua hyvinkin pitkältä matkalta tulleita ihmisiä, jotka eivät välttämättä tiedä, missä hautausmaa sijaitsee. He voivat eksyä matkalle.

Tynkkynen muistuttaa, että kuolemaa ei pääse pakoon kukaan meistä.

– Hautajaiset ovat meille hyvä muistutus elämän rajallisuudesta ja pyhä hetki omaisille. Heidänkin kannaltaan olisi kaunista, jos ihmiset huomioisivat sen.

Etiopialaisten orientaalkristittyjen ryhmä esiintyi vuosi sitten monikulttuurisessa juhlassa Helsingissä.

Kulttuurien kirjoa kirkon liepeillä

Monikulttuurisuus näkyy ja kuuluu seurakunnissa monin tavoin. Lisäksi se tuo mukanaan haasteita: kuinka kohdata ja palvella uudet ja mahdollisesti tulevat jäsenet?

TEKSTI MIRVA BROLA KUVA MIRO JÄRNEFELT

Maahanmuutto ja vieraskielisen väestön lisääntyminen näkyvät myös Suomen ortodoksisessa kirkossa. Kirkkomme jäsenistä liki viidennes puhuu äidinkielenään jotain

muuta kieltä kuin suomea, ruotsia tai samesa, yleisimmin venäjää.

Helsingin ortodoksisessa seurakunnassa laadittiin monikulttuuriselle työlle oma strategiansa, joka hyväksyttiin viime

keväänä. Sen yhtenä tavoitteena on auttaa alueella asuvia ortodokseja löytämään seurakunnan jäsenyyttä.

Kirkon jäseneksi voi liittyä, kun henkilön kotipaikka on Suomessa. Kansalai-

suutta ei vaadita. Uusia seurakuntalaisia voi tulla esimerkiksi opiskelijoiden, työn perässä muuttaneiden tai oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden joukosta.

Suomalainen käytäntö kirkon jäsenyydessä on monelle vieras. Monissa maissa jäsenyydeksi ymmärretään, että käy kasteella ja osallistuu pyhäkön jumalanpalveluselämään. Tästä syystä esimerkiksi kastetodistuksia ei välttämättä kirjoiteta tulijoiden kotimaassa.

Ortodoksisuuden todistaminen voikin olla vaikeaa, kun henkilö haluaisi liittyä kirkkoon Suomessa. Monikulttuurisen työn pappi **Teemu Toivonen** kertoo, että kastetodistusten sijaan hän on monesti pyytänyt tulijaa kyselemään äidiltään, milloin ja missä kaste on toimitettu. Joskus hän on itse ottanut yhteyttä kastaneeseen pappiin hankkiakseen varmistuksen.

KIRKON JÄSENYYS VIERAS ASIA

Venäjällä ortodoksinen kirkko rahoittaa toimintansa eri tavalla kuin Suomessa. Venäjänkielisen työn pappi **Vaslav Skopets** kertoo, että itänaapurissa kukin valitsee pyhäkön, jossa alkaa käydä. Kirkossa käydessä ostetaan tuohuksia ja maksetaan vaikkapa nimien lukemisesta jumalanpalveluksessa. Toimitukset, kuten kasteet ja häät, ovat maksullisia.

Kirkkoa halutaan auttaa erilaisissa tehtävissä, ja niinpä monet maahanmuuttajat Suomessakin ovat aktiivisia kirkon vapaaehtoisia. Käsite kirkosta eroamisesta on vieras, koska kastettu ja mirhalla voideltu on ortodoksi ja pysyy sellaisena; sitä ei voi ottaa häneltä pois, Skopets kuvaa.

Suomessa ongelmia tulee, jos henkilö ei virallisesti liitykään kirkon jäseneksi.

– Joskus törmään siihen, että ihminen on vaikkapa kymmenen vuoden ajan käynyt jumalanpalveluksissa ja yhtäkkiä hänen omaisensa kuolee. Silloin käykin ilmi, että hän ei olekaan seurakuntamme jäsen eikä hänellä ole mahdollisuuksia

päästä hautausmaallemme ja että pitää maksaa, jotta pappi tulisi siunaamaan, Skopets kertoo.

– Nämä ovat todella ikäviä tilanteita. Pyrin tekemään töitä ja kertomaan ihmisille suomalaisesta kirkon jäsenyydestä, mutta en voi joka liturgian jälkeen puhua asiasta.

Suomessa asuvilla venäjänkielisillä on hyvin erilaisia taustoja, ja heidän tunteuksensa yhteiskunnastamme vaihtelee. Vanhojen, 1800-luvulla ja 1900-luvun alkupuolella saapuneiden emigranttisukujen jälkeläisiä on enää kutistuva vähemmistö.

Neuvostoliiton kaaduttua 1990- ja 2000-luvuilla saapuneista monet puhuvat hyvää suomea ja tuntevat yhteiskuntamme rakenteen. Heille kirkon jäsenyys etuineen on tuttu asia.

Kolmanneksi ovat viimeisen kymmenen vuoden aikana esimerkiksi töiden perässä saapuneet, jotka käyttävät Suomessa englannin kieltä. Heille yhteiskuntamme hallintorakenteet ovat vieraita, samoin käytäntö kirkkoon kuulumisesta, vaikka kyse olisi hyvinkin hengellisistä ihmisistä.

Neljänneksi ovat äskettäin saapuneet, joilla voi olla löyhempi side kirkolliseen elämään ja paljon kysymyksiä ortodoksisesta uskosta, vaikka ovatkin kastettuja ortodokseja.

– Suomen kieltä oppimalla löytää myös kirkon ja ymmärtää, minkälainen maa Suomi on. Tosin Helsingissä on se ongelma, että Venäjä on lähellä. Monet ihmiset tuntevat kaipuuta kotimaahansa, jossa on omat kirkot ja luostarit, Skopets sanoo.

Tästä näkökulmasta Suomen ortodoksinen kirkko voi olla huonosti tunnettu vaihtoehto, jolla on vieras jumalanpalveluskieli, ajanlasku ja patriarkaatti. Jos yhteys Venäjän ortodoksiseen kirkkoon on hyvin tärkeä, henkilö voikin valita Helsingissä Nikolskin tai Pokrovan seurakunnan.

*”Suomen kieltä
oppimalla löytää
myös kirkon.”*

– Toiset taas eivät nimenomaan halua kuulua Venäjän kirkkoon monista erisyistä.

ORIENTAALIT OSA KIRKKOPERHETTÄ

Pakolaisuuden ja muun maahanmuuton myötä Suomessa toimii lukuisia orientaalisia ortodoksia yhteisöjä, joiden kanssa Helsingin ortodoksinen seurakunta tekee yhteistyötä. Osa niistä on myös rekistöitynyt uskonnolliseksi yhdyskunnaksi.

Suurimmat yhteisöt ovat eritrealaisilla ja etiopialaisilla, joilla on Suomessa omaa papistoa. Niiden lisäksi omaa toimintaansa on ainakin armenialaisilla, kopteilla ja assyrialaisilla eli Irakin kristityillä.

Orientaaliset haarat lasketaan osaksi ortodoksista kirkkoperhettä, mutta ehtoollisyhteys niihin puuttuu 400-luvun opillisten kiistojen vuoksi. Suomessa jumalanpalveluselämää on kuitenkin vietetty laajan yhteistyön hengessä, varsinkin ennen orientaalien omien pappien tuloa.

– Yhteisöjen kanssa on sovittu, että ne voivat toimittaa kahdesti kuussa oman jumalanpalveluksensa nimetyssä seurakuntamme kirkossa, Toivonen kertoo.

Etiopialaiset ovat kokoontuneet pääosin Tikkurilassa, osa Kotikirkossa. Loput yhteisöistä ovat toimittaneet palveluksensa lähinnä Myllypuron kappelissa. Orientaaliaperheiden lapset osallistuvat koulussa ortodoksien oppitunneille.

Orientaalien ja Suomen ortodoksien välillä on kuitenkin avoimia käytännön kysymyksiä. Niitä ovat esimerkiksi hautapaikkojen saaminen tai ehtoolliseen osallistuminen perheissä, joissa toinen vanhempi kuuluu orientaaleihin ja toinen ortodoksikirkkoon. Kirkkomme jäsenyys

*"Kannustamme
omien perinteiden
ylläpitoon"*

ratkaisisi näitä kysymyksiä, mutta tulijoi-
ta ei haluta käännättää.

– Haluamme kannustaa omien perin-
teiden ylläpitoon, mutta sitä täytyy miet-
tiä, miten toimitaan missäkin tilanteessa,
Toivonen puntaroi.

Laki sallii kuulumisen useampaan us-
konnolliseen yhdyskuntaan, mutta Suo-
men ortodoksinen kirkko ei muiden van-

hojen kirkkojen tavoin hyväksy tätä omil-
ta jäseniltään.

KOULUT JA PUSKARADIO TAVOITTAVAT

Kuinka tulijat sitten löytävät ortodoksi-
seen kirkkoon Suomessa?

Yksi tärkeä linkki on koulujen uskon-
nonopetus. Esimerkiksi Helsingin kau-
pungin peruskouluissa ortodoksisen us-
konnon tunneille osallistuu prosentuaa-
lisesti enemmän lapsia kuin kirkkomme
jäsenten määrä antaisi odottaa.

– Kulttuurinen tausta on peruste osal-
listua ortodoksisen uskonnon tunneille,
vaikka ei olisi kirkon jäsen, kertoo kasva-
tustyöntekijä **Kaarina Lyhykäinen**.

Myös niin sanottu puskaradio on teho-
kas keino uusien tulijoiden tavoittami-
seen, Teemu Toivonen kertoo. Yleensä tu-

lijat ottavat itse yhteyttä seurakuntaan,
kun heille tulee tarvetta kirkollisiin toi-
mituksiin esimerkiksi lapsen syntymän
tai avioliiton solmimisen yhteydessä.

– Tämän kaltaisen tiedotuksen tarve on
suuri. Voisimme toki olla itsekin enem-
män mukana ja esillä esimerkiksi eku-
meenisissa tilanteissa, joissa tehdään
arabian-, venäjän- tai vironkielistä työtä,
Toivonen sanoo.

– Myös paikallisilla yhteisöillä on tässä
rukouksen ja näkymisen paikka. Lähtö-
kohtana on, että ihmiset löytäisivät oman
kirkkonsa läheltä.

Tavoitteena on, että monikulttuurinen
toiminta olisi osa seurakunnan arkea, eikä
sitä eriytetäisi siitä irralliseksi. Esimer-
kiksi lasten ja nuorten leireillä saa puhua
reippaasti omaa äidinkieltään, ja ohjaajien
joukossa on myös venäjää taitavia. ●

"Ortodoksinen usko oli minua lähempänä"

TIISTAI-ILTAPÄIVÄNÄ Pyhän Kolminaisuuden kirkon storosh-
kasta kuuluu iloista venäjänkielistä puhetta ja lasten ääniä. Me-
neillään on venäjänkielinen perhekerho, jossa on tällä kertaa
paikalla kolme äitiä lapsineen.

Petroskoista kotoisin oleva **Anastasia Dubatova** tuli Suo-
meen yliopiston vaihto-ohjelman kautta. Opiskelujen aikana
löytyi puoliso, ja Dubatova jäi Suomeen yhdeksän vuotta sitten.

Ortodoksinen kirkko tuli mukaan elämään traagisen tapahtu-
man myötä: esikoispojalla epäiltiin sydänvikaa Dubatovan olles-
sa raskaana. Ultraäänitutkimuksessa paikalla oli neljä lääkäriä.

– Ymmärsin tuolloin, että vain Jumala voi auttaa, hän kertoo.

Lapsi syntyi kuitenkin terveenä ja hänet päätettiin kastaa.
Dubatova etsi internetistä venäläistä pappia ja löysi sitä kautta
Pyhän Kolminaisuuden kirkon Helsingissä. Myöhemmin myös
vanhempien avioliitto siunattiin kirkossa.

Sittemmin perhe on kasvanut vielä tyttärellä. Dubatovat pyr-
kivät käymään kirkossa joka sunnuntai. Myös venäjänkielinen
perhekerho kuuluu ohjelmaan.

Petroskoista on lähtöisin myös **Elina Bekesh**, joka saapui Suo-
meen inkeriläisten paluumuuton myötä 18 vuotta sitten. Alku-
jaan hän oli luterilainen, joka avioitui ortodoks miehen kanssa.

– Lapsena olen kuullut molemmista uskonnoista: mummoni
kanssa kävin luterilaisessa kirkossa ja pyhäkoulussa, isäni kans-
sa taas joskus ortodoksikirkossa, Bekesh kertoo.

– Jostain syystä ortodoksinen usko oli minua lähempänä ja
tuntui oikeammalta.

Nyt jo teini-ikäiset lapset kastettiin luterilaisiksi, mutta pari

Venäjänkielinen perhekerho kokoontuu tiistaisin Pyhän Kolminaisuuden
kirkolla.

vuotta sitten kolmannen lapsen myötä Bekesh halusi vaihtaa
uskontoa. Pappi **Vaslav Skopets** löytyi ystävän antaman puhe-
linnumeron myötä. Lapsen kastepäivänä ortodoksiseen kirk-
koon liitettiin samalla äiti ja teini-ikäiset lapset.

Kirkkoon liittymisen jälkeen Bekeshin perhe on käynyt ahke-
rasti jumalanpalveluksissa ja seurakunnan kerhoissa. Vanhem-
mat lapset ovat toimineet leiriohjaajana ja alttariapulaisena.

– Olemme todella tyytyväisiä. Kun tänne tulee, mieli rauhoit-
tuu, Elina Bekesh kertoo hymyillen perheen tuorein tulokas, ne-
likuinen vauva sylissään.

TEKSTI JA KUVA: MIRVA BROLA

Lappeenranta nuoreni maahanmuuton myötä

VIELÄ 1980-LUVULLA Lappeenranta oli lähes yksikielinen reilun tuhannen hengen ortodoksiseurakunta. Kolmessa vuosikymmenessä se on kasvanut kahtentuhanteen jäseneseen ja muuttunut käytännössä kaksikieliseksi, kiitos venäjänkielisten maahanmuuton.

– Aloitin Lappeenrannassa pappina vuonna 1989 ja olen nähnyt suuren muutoksen näinä vuosina. Ilman maahanmuuttoa seurakunta olisi pienempi kuin tuolloiset 1 200 henkeä, sanoo kirkkoherra **Timo Tynkkynen**. Nykyisistä jäsenistä noin 40 prosenttia on ilmoittanut äidinkielekseen venäjän.

Maahanmuutto on lisännyt seurakunnassa toimitettavien slaavinkielisten jumalanpalvelusten määrää. Sekä Lappeenrannan että Imatran kirkkoissa toimitetaan kerran kuussa kokonaan slaavinkielinen liturgia.

– Omakielinen palvelus on erittäin merkittävä. Maahanmuuttajien ensimmäinen sukupolvi on hyvin lähellä omaa äidinkieltään. Omakielinen palvelus on kotouttamisen väline, joka aktivoi tulijoita osallistumaan esimerkiksi kuoroon ja muuhun seurakuntaelämään, Tynkkynen sanoo.

– Oma äidinkieli on aina sydämenkieli, ja se pätee varsinkin hengelliseen elämään.

Toisaalta suomenkielisissäkin palveluksissa käy runsaasti venäjänkielisiä ihmisiä, mikä osoittaa, että tulijat ovat halukkaita ja kykeneviä integroitumaan uuteen kotimaahansa.

Seurakunnan muussa toiminnassa näkyy uusien tulijoiden aktiivisuus. Esimerkiksi lapsille suunnatut kerhot toimivat suomenkielisinä, mutta niissä käy eniten maahanmuuttajataustaisia lapsia. Muuttoliike onkin nuorentanut seurakunnan rakennetta.

– Maahanmuuttajat ovat aktiivisia järjestämään ohjelmaa eri tilaisuuksiin ja heillä on tahto toimia yhdessä seurakunnan kanssa, ei eristäytyä, Tynkkynen kiittelee.

Venäjänkielisten osuuden kasvaessa seurakunnassa joillain suomenkielisillä on ollut vaikeuksia hyväksyä muutosta. On esimerkiksi kannettu huolta suomenkielisten seurakuntalaisten unohtamisesta.

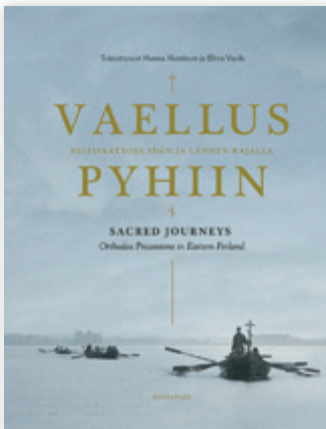
– Tällaista hankausta on näkyvässä, eikä sitä voi kieltää. Seläistakin ajatusta on tullut vastaan, että seurakunta panostaa maahanmuuttajiin ja suomenkieliset jäävät vähemmälle, Tynkkynen sanoo.

– Näin ei kuitenkaan ole. Olemme yrittäneet kehittää ja laajentaa suomenkielistäkin toimintaa, mutta uudet seurakuntalaiset ovat aktiivisia ja näkyvät sitä kautta.

Tynkkynen mukaan olisi hyvä muistaa, että me kuulumme kaikki ortodoksiseen kirkkoon.

– Se poistaa raja-aidat meidän väliltämme. Kun sen muistamme, on paljon helpompi tulla toimeen toistemme kanssa.

TEKSTI: MIRVA BROLA

	Hanna Hentinen, Elina Vuola Vaelus pyhiin – Ristisaattoja idän ja lännen välillä Sacred Journeys – Orthodox Processions in Eastern Finland Kirja esittelee Pohjois-Karjalan ristisaattoperinnettä sanoin ja kuvin. Teos on kiehtova yhdistelmä luonnonläheisyyttä, hengellisyyttä ja ruumiillisuutta. 28,90 (34,90)	Risto Nordell Riston valinta Kirja esittelee vuoden joka kuukaudelle neljä kirkkomusiikkiteosta sekä yhden taidekuvan. Kirjallisia musiikkielämyksiä sävyttävät pohdiskelut vuodenkierron, pyhän ja arjen vaihtelusta sekä tekijän muistot työuransa varrelta. 28,90 (35,90)	Kotimaiset Juhava-kynttilät Juhava-kynttilä palaa puhtaasti kirkkaalla liekillä nokeamatta ja savuttamatta. Kynttilät valmistetaan käsityönä Pieksämäellä 100 % steariinista ilman kemikaaleja, tuoksu- tai väriaineita.
Eero Huovinen Isä meidän Omaperäisellä, lämpimällä, hauskillakin tyyllillään Huovinen pohtii rukouksen ja rukoilemisen merkityksiä ja ulottuvuuksia nykyihmiselle. 26,90 (36,00) WSOY	26⁹⁰ KIRJAPAJA	28⁹⁰ KIRJAPAJA	28⁹⁰ KIRJAPAJA

Verkkokauppa: www.sacrum.fi ■ Myymälä: Hietalahdenranta 13, Helsinki ■ Avoinna: ma–pe 9–17, la 10–15 ■ puh. 020 754 2350

Maria Turtchaninoffin mielestä kirkon armollisuus on kaunista ja puhuttelevaa.

Kirjailija kertomisen ilosta

Fantasiakirjailija Maria Turtchaninoff uskalsi antaa haaveelleen siivet.
Ne siivet kantavat nyt lukijoita toisiin maailmoihin.

TEKSTI JA KUVAT SAARA KALLIO

Kun Maria Turtchaninoff oli viisivuotias, hän kieltäytyi päiväunista. Päiväkodin muiden lasten nukkessa Marian mielikuvitus lähti lentoon itse kirjoitetuissa tarinoissa. Yksi ensimmäisistä kertomuksista oli nimeltään *Den modiga päjken och trålen*, eli vapaasti suo-

mennettuna Rohkea poika ja troolari. Oikeasti tarina kertoi rohkeasta pojasta ja peikosta. Suunta oli selvä. Mielikuvitukselliset maailmat kiehtoivat jo tuolloin.

– Fantasia ei lapsuudessa kuulunut sanavarastooni. Pidin kuitenkin kaikesta sellaisesta, jossa oli mukana jotain muuta

kuin vain tämä meidän maailmamme, sanoo Turtchaninoff.

Sillä tiellä hän on edelleen. Kirjailijalta on julkaistu fantasiaromaanit *Arra*, *Anaché*, *Helsingin alla*, *Maresi* ja *Naondel*. Kaksi viimeksi mainittua kuuluvat Punaisen luostarin kronikoita -sarjaan, jonka

Maria Turttschaninoff

Ikä: 41 vuotta

Ammatti: Kirjailija

Koulutus: Filosofian maisteri. Opiskeli ihmisekologiaa Göteborgin yliopistossa.

Asuu: Karjaalla Uudellamaalla. Kotoisin Helsingistä.

Perhe: Puoliso, lapsi ja koira

Motto: I don't speak message. I speak story. Lausahdus on peräisin kirjailija Ursula K. Le Guinilta.

kolmas ja viimeinen osa *Maresin voima* ilmestyi hiljattain. Neljä vuotta sitten Turttschaninoff palkittiin Maresi-teoksesta Finlandia Junior -palkinnolla.

– Se oli henkilökohtaisesti tärkeä tunnustus ja valoi minuun uskoa. Suomen-ruotsalaisena kirjailijana on vaikeaa saavuttaa suomenkielisiä lukijoita. Maresi sai palkinnon myötä paljon julkisuutta ja se saavutti suomenkielisiä lukijoita ihan toisella tavalla kuin aiemmat kirjani.

HAURASTA HAAVEESTA TODEKSI

Finlandia Junior merkitsi paljon myös kirjailijan kansainväliselle uralle. Punaisen luostarin kronikoita on saanut lentävän lähdön ulkomailla. Brittiläinen elokuvayhtiö Film4 osti Maresin elokuva oikeudet vuonna 2016, ja trilogian kahden ensimmäisen osan käännösoikeudet on myyty yli kahteenkymmeneen maahan.

Kaikki tämä olisi kuitenkin jäänyt tapahtumatta, ellei Turttschaninoff olisi antanut itselleen lupaa kirjoittaa fantasiaa. Teini-ikäisenä hän ajatteli, että fantasia-kirjallisuus on lapsellista.

– Aloin fantasian sijaan kirjoittaa ”oikeita” tarinoita. Niistä teksteistä tuli huojoja ja tylsiä.

Lopulta Turttschaninoff löysi takaisin kertomisen iloon. Kirjoittamisesta tuli jälleen hauskaa, kun hän salli itsensä käyttää mielikuvitusta teksteissään. Tärkeää oli myös oivaltaa, että kirjoittamista pitää opetella siinä missä kaikkea muutaakin. Hän halusi kirjailijaksi niin suuresti, että ihannoit ammattia odottaen valmiin idean tapahtavan syliin taivaalta.

– Odotin, että ihme tapahtuisi. Enymärtänyt, että kirjoittamistakin täytyy harjoitella.

Ennen ryhtymistä kokopäiväiseksi kirjailijaksi Turttschaninoff työskenteli radiotoimittajana. Se oli luonteva valinta, koska ammatti oli hänelle tuttu. Vanhemmat työskentelivät toimittajina. Haa-veammatista ei kuitenkaan voinut varsinaisesti puhua. Oikean unelmansa Turttschaninoff katki tarkoin. Toimittajan työ oli hämäämistä, jotta kukaan ei saisi tietää, mitä hän todella halusi.

– Kirjailijan ammatti oli niin hauras haave, että se tuntui lähes tavoittamattomalta. Ymmärsin myös, että minulla on oltava jokin työ, koska on ansaittava elanto.

HELPOINTA ON KEKSIMINEN

Ensimmäinen romaani, *De ännu inte valda*, ilmestyi vuonna 2007. Se ei kuitenkaan ollut Turttschaninoffin ensimmäinen kirja. Vuotta aiemmin hän oli jo julkaissut äitinsä **Christine Saarukan** kanssa keittokirjan *Min mat och mammas*. Turttschaninoff on ollut kokopäiväinen kirjailija jo kymmenen vuotta.

Tyypillistä kirjailijan työpäivää ei ole. Turttschaninoffin ihanteena on, että hän saisi mennä aamulla tietokoneen

ääreen kirjoittamaan pariaksi tunniksi ja muu päivä kuuluisi kirjailijan oheistöitä tehden. Se tarkoittaa muun muassa vastaamista sähköposteihin ja matkalaskujen tekoa.

– Ihanteeni olisi, jos voisın suoraan sängystä mennä tietokoneen ääreen, tekemättä ensin mitään muuta. Lapsi pitää kuitenkin saada aamulla kouluun, ja itsekurinikaan ei ole aina parhaimmillaan.

Turttschaninoffille kirjoittamisessa vaikeinta on saada paperille se, minkä hän haluaa sanoa tismalleen niin kuin hän sen haluaisi sanoa. Helpointa kirjoittamisessa on keksiminen. On hauskaa, kun kaikki on vielä avoinna ja tarinasta voi tulla mitä vain. Tarina ei kuitenkaan

ala viedä Turttschaninoffia mukanaan, vaan hän pitelee aina ohjaksia käsissään. Sen hän myöntää, että tarina voi yllättää hänet.

– Ikään kuin ratsastaisin hevosella, joka päättää yllättäen hypätä ojan yli. Pyrin rakentamaan tarinalle niin hyvät raamit ja maailman, että tarina saa herätä eloon raamien sisällä. Sen jälkeen yritän ohjaila tarinaa mahdollisimman vähän.

Osa kirjailijoista suunnittelee tarkasti luku luvulta kirjojensa sisällön. Se ei tunnu Turttschaninoffista luontevalta työskentelytavalta. Jos hän tekisi niin, työstä tulisi tylsää. Kirjailija myös epäilee, ettei hänen tietoinen minänsä osaa keksiä niin hyviä käänteitä kuin alitajuinen minä.

– Kun alitajuinen minäni saa tilaa, silloin tarina pystyy yllättämään minut ja toivon mukaan lukijankin.

INHIMILLINEN KIRKKO

Kirjailijan sukunimi on isän, radio- ja TV-toimittaja **Peter Turttschaninoffin** peruja. Sama sukunimi on myös Maria Turttschaninoffin lapsella, joka on kastettu ortodoksiseen kirkkoon. Nimi kantaa mukanaan suvun ortodoksista kulttuuriperintöä. Peter-isän isovanhemmat olivat aatelista sukua Venäjältä. He tulivat Suomeen vallankumouksen myötä.

Kulttuuriperinnön vaaliminen on Turttschaninoffille tärkeää, vaikka hän suhtautuu ortodoksisuuteen myös kriittisesti. Hän näki vuosia sitten Tenispalatsissa Athos-vuoresta kertovan näyttelyn ja ärsyntyi näkemästään. Näyttely oli kiehtova, mutta samaan aikaan kirjailija mietti, miten voi olla mahdollista, että Euroopassa on paikka, jonne naiset eivät pääse.

Turttschaninoff alkoi pohdiskella, mitä tapahtuisi, jos asetelman kääntäisi toisinpäin. Niin sai alkunsa menestysromaani Maresi. Syntyi kirja, jossa on saari, jonne miehiltä on pääsy kielletty.

Nyt kirjailijasta tuntuu, että näyttelystä ärsyyntyminen oli osittain oireilua siitä,

”Minulle tarjottiin kuoroa, mutten osaa laulaa.”

Maria Turtschaninoffin Sookie-koira on saanut nimensä Gilmoren tytöt -televisiosarjan roolihahmon mukaan.

että hän ei tuntenut lapsena itseään tervetulleeksi kirkkoon. Kouluajoilta Turtschaninoff muistaa, miten uskonnon-opetusryhmän pojat saivat olla ponoma-reina jumalanpalveluksissa, mutta hänelle ei ollut roolia.

– Se tuntui siltä, etten päässyt mukaan rituaaliin. Minulle tarjottiin kuoroa, mutten osaa laulaa, joten se ei ollut vaihtoehto.

Tästä huolimatta ortodoksinen kirkko on Turtschaninoffin mielestä hyvin inhimillinen. Kirkon armollisuus on kaunistaja ja puhuttelevaa.

– Ihminen saa olla heikko ja epäonnistua. Se on inhimillistä.

Kirjailija muistaa lapsuudestaan, miten hän kävi isänsä kanssa pääsiäisyöpalveluksessa Uspenskin katedraalissa. Palveluksen jälkeen he nauttivat pääsiäisaterian yhdessä muiden seurakuntalaisten kanssa.

– Pääsiäisyöpalvelus on varhaisimpia ortodoksiseen kirkkoon liittyviä muistojani. Yhä edelleen kirkkosali antaa minul-

le kokemuksen pyhydestä.

Turtschaninoff ei osaa sanoa, mikä on ortodoksisen kirkon merkitys nykymaailmassa. Hän kyseenalaistaa uskontoja niiden nimissä tehdyn pahuuden vuoksi. Samalla hän kuitenkin kadehtii uskovaisten yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kun elämä koettelee, kirkko voi tarjota lohtua.

– Se, etten juuri minä ole löytänyt samaa kirkon piiristä, ei ole uskonnon syytä, vaan se on vain henkilökohtainen kokemukseni. Joku muu voi kokea toisin.

ESIKUVANA ÄITI

Juuri ilmestyneen uuden romaanin lisäksi Turtschaninoff on saanut äänikirjaurakan päätökseen. Hän luki Punaisen luostarin kronikoita -sarjan äänikirjoiksi ja työtä riitti. Usein äänikirjoja lukevat näyttelijät, eikä Turtschaninoffilla ollut lukuurakkaan niitä taitoja, joita näyttelijöillä on käytettävissään.

– Halusin silti tehdä työn niin hyvin kuin mahdollista. Kuuntelen itsekin ää-

nikirjoja, ja on vaikeaa keskittyä tarinaan, jos lukija on ärsyttävä.

Kirjailija on luonut sankareita omiin kirjoihinsa, mutta keitä fiktiivisiä sankareita hän itse ihailee? Turtschaninoff mainitsee oitis **Astrid Lindgrenin** Ronja Ryövärintyttären ja **Tove Janssonin** Pikku Myyn. Ronja oppi olemaan pelkäämättä tekemällä asioita, joita pelkää. Se on Turtschaninoffin mielestä hyvä elämänohje.

– Pikku Myy puolestaan opettaa sen, että vihaisuus ei ole pelkästään negatiivinen asia, vaan se voi olla myös positiivinen voimanolahde.

Kirjallisen menestyksen lisäksi elämä on heittänyt Turtschaninoffin eteen myös surua ja vastoinkäymisiä. Hänen äitinsä kuoli viime vuonna, isä jo vuonna 2003. Maria Turtschaninoff pitää suurimpana saavutuksenaan sitä, että hän osaa yhä nauttia elämästä vaikeuksista huolimatta.

– Ihailen äitiäni. Hän osasi iloita elämästä ja yrittänyt yhä edelleen ottaa oppia hänestä. ●

Lapset seuraavat, kun Minna Jokinen esittelee retkikeitintä. Nokista pohjaa ei kannata koskea.

Nuudeleita nuotiopaikalla

Järvenpään perhekerhon metsäretkellä opittiin retkeilytaitoja ja leikittiin. Kerhossa voi tutustua toisiin ortodoksiperheisiin.

TEKSTI JA KUVAT MIRVA BROLA

Toukokuun lopun lauantaipäivä on kuuma. Aurinko helottaa paljaalta taivaalta, alhaalla joenuomassa samaa Keravanjoki valuu hiljaa eteenpäin. Lemmenlaakson lehtimetsäinen ulkoilualue Järvenpäässä on sakeana hytysistä.

Nuotiopaikan laavuineen täyttävät pian iloiset lasten äänet. Alkamassa on Järvenpään perhekerhon metsäretki. Vaellusta innokkaasti harrastava kanttori **Minna**

Jokinen alkaa levitellä retkikeittimiä, aukoa ja esitellä niiden osia. Lapset kerääntyvät pöydän ääreen katselemaan tarkkavaisesti.

– Mikä tämä on? Jokinen kysyy lapsilta ja näyttää pihtien näköisiä ottimia. Niillähän voidaan tarttua kuumaan keittoastiaan.

– Varokaa, jos astiat ovat kovin tummia. Se on nokea ja voi tarttua vaatteisiin. No niin, nyt minun sormeni ovat jo likai-

set. Katsokaapa, tästä tulee paistinpannu. Ja seuraavaksi otetaan tämä reikäinen osa.

Trangiat ovat pian koossa. Yksi niistä lämpiää kaasulla, toiset perinteisesti nestemäisellä polttoaineella. Metsäretken ensimmäisenä rastina on kenttälounaan valmistus, sillä osallistujilla on nälkä. Metsään on lähdetty suoraan jumalanpalveluksesta, ilman tavanomaisia kirkkokahveja.

Kovimpaan nälkään on tarjolla pientä naposteltavaa. **Heikkilän** perheen **Antti-**isä on tuonut työmatkalta Japanista kuivattuja rapuja, joita hän tarjoaa rasiasta.

– Uskallatko maistaa? hän kysyy.

– Hyi, rapuja! joku lapsi huutaa. Viressä toinen rouskuttelee tyytyväisenä eksoottista evästä.

Jos ravut eivät tee kauppaansa, mukaan on otettu myös keksejä ja korppuja.

KIRKOLLISET METSÄVARUSTEET

Metsään on lähtenyt myös Itä- ja Keski-Uudenmaan alueen pappi **Kimmo Kallinen**.

– Tulin näissä metsäretkivarusteissa paikalle, hän vitsailee mustassa viitasaan.

– Tuolta kun kävelin, vastaantulijat katsoivat pitkään. Kun menin ohi, takaa kuului 'mahtaa sillä olla kuuma'!

No onko?

– Noo...

Nuotiopaikan pöydällä vesi alkaa jo porista trangoissa. Lounaaksi on tänään valmistumassa nuudelia ja kasvispyörköitä, lisukkeena tomaattia, kurkkua ja perunasalaattia. Jälkiruokana odottavat kahvi ja mehu. Täytekakkuakin on, sillä Heikkilöiden **Maria**-tytär on juuri täyttänyt yhdeksän vuotta.

Perhe oli aikoinaan aloittelemassa perhekerhon toimintaa Järvenpäässä. Vanhemmat **Anu** ja Antti muistelevat, että alkuvaiheessa alueella ei juuri ollut muita ortodoksia lapsiperheitä.

– Silloin olimme usein vain keskenämme. Nyt on kivaa, kun alueelle on muuttanut muitakin perheitä. Se tuo tiettyä yhteisöllisyyttä, Heikkilät kertovat.

▲ Isä Kimmo Kallinen pystyttää telttaa yhdessä Antti Heikkilän kanssa. Apuna Anne Liljenbäck ja Julia Blom.

► Maria Heikkilä (vas.) on tuonut täytekakua 9-vuotissyntäreiden kunniaksi. Kesk. Aleksi Tuominen, oik. Julia Blom.

Vuosien varrella perhe on käynyt kerhossa "säännöllisen epäsäännöllisesti". Tapaamisista on jäänyt monia muistoja: kerhossa on opeteltu liturgisia värejä leikin avulla, isä **Jonas Bergenstad** on esitellyt papinvaatteita ja kerran on käytetty retkeilemässä Tuusulassa Hyrylän vanhalla kalmistolla.

– Olimme tosi tyytyväisiä, että Minna jatkoi kerhon pitämistä meidän jälkeemme, Heikkilät toteavat.

Myös lapset **Petri** ja Maria viihtyvät.

– Täällä on ollut ihan kivaa ja tulen mielelläni kerhoon. Esimerkiksi virpovittojen tekeminen on ollut hauskaa, 12-vuotias Petri kertoo.

Vain se harmittaa, että muut lapset ovat useamman vuoden nuorempia, joten uusia kavereita ei oikein ole löytynyt. Toisin on synttärisankari Marialla, joka juosta pyy-

hättää **Lydia**-kaverinsa kanssa paikalle.

– Täällä on aina leikkikavereita! hän hihkaisee.

MUKAVAA YHDESSÄOLOA

Nuudelién kiehuessa keittimissä Minna-kanttorilla on perheille puuhaa: ruohikolla odottaa kaksi isoa nyssäkkää.

– Nyt kun meillä on aikaa, käykääpä le vittämässä teltat tuonne nurmikolle, hän komentaa.

– Niin Minna pääsee nukkumaan sinne, **Aino Blom** kuittaa pilke silmäkulmassa.

Telttojen pystytys mietityttää: kepit ja narut näyttävät ihmeellisen kokoisilta mutta löytävät pian oikeat paikkansa. Nopeasti nurmella seisoo nostalginen puolentoista ihmisen teltta vuosimallia 1978 sekä toinen, uudenaikainen isompi malli.

*"Täällä tapaa muita
kirkon piirissä
eläviä."*

Minna Jokinen leikittää lapsia metsätreenin päätteeksi.

Lemmenlaakson luonnonsuojelualue sijaitsee Järvenpään koillisosissa. Heikkilät tutkivat opastaulua.

Pian teltojen noustua isomman sisäl-
tä kuuluu kiljuntaa:

- Ei! Tämä on tyttöjen telttä!
- Kyllä kaikki saavat tulla tänne, aikuiset määräävät.

Tyttöjä retkellä riittääkin, sillä paikalla ovat Blomin siskokset Lydia, **Julia**, **Hanna** ja **Helena** yhdessä Aino-äitinsä ja mummonsä **Anne Liljenbäckin** kanssa.

– Olemme asuneet Järvenpäässä vasta vajaan vuoden. Perhekerhossa on päässyt tutustumaan paikallisiin nähtävyyksiin ja luontoon. Täällä Lemmenlaakso-sakaan emme ole ennen käyneet. Ihmi-
siin olemme jo ennättäneet tutustua, sillä Järvenpäässä piirit ovat pienet, Aino Blom kertoo.

– Kerhossa on mukavaa yhdessäoloa ja tekemistä. Täällä tapaa muita kirkon pii-

rissä eläviä perheitä. Ihmiset voisivat enemmänkin käydä täällä kerhossa, ettei tämä olisi vain pienen sisäpiirin tapaaminen, hän toivoo.

”AINA PITÄÄ OLLA HAUSKAAKIN”

Järvenpään perhekerho kokoontuu nykyisin kaksi kertaa syys- ja kevätkaudella.

– Yleensä kokoonnumme lauantaisin ennen vigiliaa. Tapaamiset liittyvät aina jotenkin kirkkovuoden kiertoon, eli meillä on jokin ajankohtainen teema, esimerkiksi joulou, kertoo Itä- ja Keski-Uudenmaan alueen kanttori Minna Jokinen.

– Jos olemme kirkossa, aloitamme kirkkosalissa pienellä rukoushetkellä ja kertaamme, mitä kirkossa tehdään. Sunnuntain kirkkokerhoista perhekerho eroaa siten, että perhekerho on opetukselli-

sempi, mutta aina pitää olla myös hauskaa.

Järvenpään perhekerhossa onkin paitsi hiljennetty, myös leivottu, askarreltu ja pidetty musiikkileikkikoulua – kaikkea mahdollista. Puolentoista, kahden tunnin mittaiselta tapaamiselta onkin yleensä aika loppunut kesken.

Perhekerho eroaa seurakunnan lastenkerhoista siinä, että lapset eivät voi yksin saapua perhekerhoon, vaan heillä täytyy olla joku vastuuaikainen mukana.

– Perhekerhossa perhe tekee yhdessä asioita. Vastuuhenkilö voi tarkoittaa myös isovanhempaa tai kummiä, ja kaikenikäiset lapset ovat tervetulleita aikuisen seurassa.

Järvenpään perhekerho on suunnattu Itä- ja Keski-Uudenmaan perheille. Eniten kerhoon on osallistuttu Järvenpäästä ja Keravalta, mutta mukaan voi tulla muualtakin. Esimerkiksi Vantaalla ei toimi omaa perhekerhoa.

Tulevaisuudessa ajatuksena on, että kerho tekisi ainakin yhden retken vuodessa, Jokinen suunnittelee.

NAPINVALMISTUSTA PIIRISSÄ

Mutta nyt ovat nuudelit kiehuneet ja on aika käydä pöytään. Ensiksi siunataan kuitenkin ruoka. Ikonia ei tällä kertaa ole mukana, joten ruokarukous lauletaan ilman sitä. Suunnaksi otetaan itä, aurin-
gonnousun mukaisesti.

Lapset käyvät nopeasti ruokajonoon, ja pian lounas höyryää jo lautasilla. Pöydän äärestä kuuluu tavanomaista jupinaa pyöryköitten ja kurkkujen maistelusta, mutta nuudelit tuntuvat uppoavan nopeasti nälkäisiin suihin. Jälkiruokakin tekee kauppansa.

Lounaan jälkeen on vielä aikaa leikkiä: Minna Jokinen kutsuu lapset ruohikolle piiriin. On muskarileikkien aika. Pian nurmikolla pyöritellään napinvalmistusta ensin käsillä, sitten jaloilla ja lopuksi koko vartalolla. Kuuluu iloista naurunremakkaa.

Lopuksi on kuitenkin aika purkaa teltat, kerätä tavarat ja lähteä kotiin. Heipä hei, nähdään taas seuraavalla kerralla! ●

Tänä syksynä perhekerho kokoontuu seuraavan kerran la 15.12. klo 15 Järvenpään kirkolla.

Turun, Hämeenlinnan ja Lahden seurakunnat eivät lämpene liitokselle.

Itäinen kyllä, läntinen ei

Hallinnonuudistus jakaa seurakuntien mielipiteitä. Helsingin hiippakunnassa uudistukselle ollaan suopeita idässä ja Helsingissä, kun taas lännessä sitä vastustetaan.

TEKSTI MIRVA BROLA KUVAT SAARA KALLIO JA MIRVA BROLA

Suomen ortodoksisessa kirkossa meillä on ollut hallinnonuudistus ja kaa seurakuntien mielipiteitä. Helsingin hiippakunnassa itäinen seurakunta näyttäisi saavan alkunsa kivuttomasti, kun taas läntinen seurakunta vaatii melkoista pihtisynnytyä.

Hiippakunnan laatikkoleikkien ulkopuolelle jäänyt Tampere puolestaan ei haluaisi liittyä Vaasaan eikä Oulun hiippakuntaan. Helsingille taas käy kaikki, sillä sitä uudistus ei juuri kosketa. Tiedot käyvät ilmi seurakuntaneuvostojen kesällä selvitysmiehelle laatimista lausunnoista.

TURKU EI KELPAA EIKÄ KELPUUTA

Hämeenlinnan ja Lahden seurakunnat eivät kannata niille esitettyä liitosta Turun kanssa. Kumpikin kaipaisi tarkempaa selvitystä keskushallinnon ja hiippakuntien sekä keskushallinnon ja seurakuntien välisestä työnjaosta kustannusvaikutuksineen.

Ne myös pitävät hiippakuntia merkittävänä kuluerinä kirkon hallintorakenteessa ja kysyvät, voisiko hiippakuntia olla nykyistä vähemmän ja apulaispiispoja enemmän.

Lisäksi lausunnoissa kritisoidaan hiippakuntien jäsenmäärien tasapainotamista vain siksi, että kirkolliskokoukseen saataisiin tasapuolinen edustus jokaisesta hiippakunnasta. Lahden ja Hämeenlinnan mielestä Etelä-Suomen seurakunnilla tulee olla kirkolliskokouksessa enemmän sanavaltaa, koska kirkon jäsenistäänkin selvä enemmistö asuu alueella.

Lahden seurakunta toteaa suoraan, ettei sillä ole mitään yhteyttä Turun seurakuntaan. Hämeenlinna puolestaan nostaa esiin luontaisen siteensä Tampereelle. Liittymistä Turkuun ei Hämeenlinnakaan pidä perusteltuna.

Turku sanoo suoraan vastustavansa Hämeenlinnan ja Lahden yhdistämistä osaksi Turun seurakuntaa. Yhdistäminen

muodostaisi sen mielestä liian suuren ja vaikeasti hallinnoitavan kokonaisuuden. Alueet eivät ole toiminnallisesti yhteydessä toisiinsa ja niiden väliset julkiset liikenneyhteydet ovat huonot.

Turku ei myöskään halua selvitettyäkseen Lahdessa ja Hämeenlinnassa ilmenneitä taloudellisia väärinkäytöksiä.

TAMPERE IHMEISSÄÄN, HELSINGILLE KAIKKI KÄY

Koko maan ainoana seurakuntana hiippakuntaa vaihtava Tampere on ihmeissään esityksestä, jossa sitä oltaisiin liittämässä yhteen Vaasan seurakunnan kanssa ja siirtämässä Oulun hiippakunnan alaiseksi, sillä Tampereelle luonnollisia yhteistyökumppaneita ovat varsinkin Hämeenlinnan ja Turun seurakunnat.

Lisäksi Tampere muistuttaa olevansa taloudellisesti omavarainen ja esittää huolensa siitä, että mahdollinen laajentuminen voisi tuoda ongelmia talouden-

pitoon. Myös hyvän yhteistyön jatkumisen lapsi- ja nuorisotyössä sekä seurakuntalehdessä eteläisten seurakuntien kanssa huolestuttavat.

Lausunnossa todetaankin, että esitetyt hallinnolliset muutokset eivät näytä lähetevän ensisijaisesti Tampereen seurakunnan tarpeista. Vaasalle yhdistyminen Tampereen kanssa kuitenkin sopisi.

Helsingin seurakunnalle puolestaan sopivat kaikki suunnitelmat uusista hiippakuntarajoista ja seurakunnista. Esityksiin on helppo yhtyä, sillä niissä ei millään tavoin muuteta Helsingin rajoja tai asemaa. Seurakunnan antamassa lausunnossa ensimmäinen varsinainen kommentti koskeekin uusien seurakuntien nimiä, joita tulee harkita huolella.

ITÄINEN SEURAKUNTA JO TAPUTeltu

Jos hiippakunnan länsiosassa riittää vastustusta, niin kaakonkulmalla uudistus porskuttaa hyvin. Haminan, Kotkan ja Lappeenrannan seurakunnat ovat tyytyväisiä siihen, että ne pysyvät osana Helsingin hiippakuntaa, ja suhtautuvat myönteisesti yhdistymiseen uudeksi itäiseksi seurakunnaksi.

Yhdistymistä helpottaa, että seurakunnat sijoittuvat maantieteellisesti tiiviille alueelle Etelä-Karjalaan ja Kymenlaaksoon ja niitä yhdistää samankaltainen menneisyys ja väestöpohja.

Seurakunnissa ollaan kuitenkin monien muiden tavoin huolissaan testameteilla saatujen lahjoitusten ja kiinteistösi-joitusten turvaamisesta sekä tuottojen käyttämisestä määrättyyn tarkoitukseen. Lisäksi taloudellisia haasteita tuovat historialliset kirkkorakennukset, jotka vaativat kunnossapitoa.

Haminan lausunnossa on mietitty pitkälle jo yksityiskohtiakin. Esimerkiksi kappeliseurakuntia esitetään perustettavaksi Kotkaan, Kouvolaan ja Lappeenrantaan. Samoin pohditaan henkilöstöratkaisuja sekä kirkollisveron yhdenmu-kaistamista alueella 1,95 prosenttiin.

HEIKKENEVÄTKÖ HIIPPAKUNNAT?

Monissa lausunnoissa tuodaan esiin risti-riittainen tilanne, jossa hallinnonuudistusta tehdään karttajarjoituksena maallisten kuntarajojen mukaisesti, kun ortodoksissa maailmassa ihanteena olisi piispan johtama hiippakunta.

Tampereen mielestä nykyistä suuremmat seurakuntayksiköt saattavat heikentää hiippakunnan asemaa ja vahvistaa seurakuntien asemaa suhteessa piispaan. Suuret seurakunnat muuttavat myös johtajuutta kirkossa, kun kirkkoherroista tehtäisiin enemmän hallinnollisia kuin pastoraalisia johtajia.

Haminan lausunnossa esitetään suoraan ajatusta hiippakuntakeskeisestä

*Suuret
seurakunnat
muuttavat
johtajuutta
kirkossa.*

mallista, jossa olisi hiippakunta, sen pääpyhäkkö sekä kappeliseurakunnat. Näin hiippakunnat saisivat suuremman hallinnollisen vastuun.

Seurakunnat antavat lausunnoissaan palautetta kyselyn ajankohdasta: lausunnon pyytäminen keskellä kesälomakautta ei ole otollisinta aikaa neuvostojen koollekutsumiseen. Lisäksi seurakunnat toivovat, että niiden mielipiteillä olisi aidosti vaikutusta lopullisessa päätöksenteossa.

Kirjallisten lausuntojen jälkeen seurakuntien kuuleminen on jatkunut syyskuussa ja lokakuun alussa pidetyillä kuulemistilaisuuksilla eri puolilla Suomea. Marraskuun kirkolliskokoukselle menevään esityksen uudesta hallinnollisesta rakenteesta on määrä valmistua lokakuussa. ●

”Ei mahdollon ajatus”

VAIKKA Turku, Lahti ja Hämeenlinna hylkivät toisiaan, läntinen seurakunta ei ole aivan mahdollon ajatus, sanoo Lahden kirkkoherra **Jonas Bergenstad**. Yhteisen sävelen löytäminen on hänen mukaansa pitkälti asenteista kiinni, sillä muutoksille on tarvetta.

– Nyt alkaa se työ, mitä kritisoiimme Lahden ja Hämeenlinnan lausunnoissa, eli saamme tietoa budjeteista, omaisuusksymyksistä, toiminnan järjestämisestä ja henkilöresurssista, kertoo myös Hämeenlinnan vt. kirkkoherrana toimiva Bergenstad.

– Hämeenlinnan ja Lahden osalta emme näe esteitä uudistukselle, vaikka seurakuntalaisille onkin vaikea perustella yhdistymistä Turkuun. Palapeli tulee rakentumaan niin, etteivät kaikki voi voittaa. Mutta jokin kompromissi, jonka kanssa voimme elää, täytyy löytää.

Lappeenrannan kirkkoherra **Timo Tynkkynen** yllättyi kolmen seurakunnan kielteisistä lausunnoista. Hän itse toivoo uudistuksen etenevän.

– Nyt kun olen hoitanut myös Kotkan kirkkoherran sijaisuutta, olen huomannut, miten olemme niin tiiviillä alueella täällä kaakossa. Meillä on paljon yhteisiä asioita ja historiaa. Kanssakäyminen olisi paljon yksinkertaisempaa, jos meillä olisi vain yksi seurakunta, Tynkkynen sanoo.

Hänen mukaansa olisi mielekkäintä, ettei pakkotilanteisiin ajauduttaisi. Tynkkynen kannustaakin harkitsemaan myönteisiä näkökulmia uudistukseen.

– Keskustelu ja seurakuntien kuuleminen on tärkeää. Näin lopullinen päätös voi vielä hioutua ja kehittyä.

TEKSTI MIRVA BROLA

Konstantinopolin ekumeeninen patriarkka Bartolomeos.

Ukrainan kirkko itsenäistymässä

Konstantinopolin patriarkka Bartolomeos on päättänyt myöntää Ukrainan ortodoksiselle kirkolle autokefalian, joka erottaa sen Moskovan patriarkaattista ja tekee sen itsenäiseksi. Päätös on välttämätön Ukrainan ortodoksien tulevaisuudelle.

TEKSTI MATTI P. PULKKINEN KUVA SEAN HAWKEY

Konstantinopolin ekumeeninen patriarkaatti on kanonisessa järjestyksessä arvovaltaisin kaikista patriarkaateista. Konstantinopolin patriarkka **Bartolomeoksen** alaisuudessa on useita autonomisia kirkkoja, kuten

omamme, Suomen ortodoksinen kirkko.

Ekumeenisen patriarkan korkea asema ei tarkoita sitä, että hän olisi itsenäisten kirkkojen, kuten Moskovan tai Bulgarian patriarkaattien esimies. Ortodokseilla ei ole Rooman paavin kaltaista ylintä joh-

tajaa, mutta ekumeeninen patriarkka on ortodoksien kaikkein kunnianarvoisin kirkollinen johtaja.

Hänellä on valta kutsua koolle pyhä ja suuri synodi ja vain hänellä on oikeus toimia tämän kokouksen puheenjohtajana,

kuten nähtiin Kreetalla vuonna 2016.

Kiovan metropoliittakunnan esimiehen vihkimisoikeus Ukrainassa annettiin Moskovan patriarkaatile vuonna 1686 Ekumeenisen patriarkaatin luvalla. Järjestelyn peruste oli poliittinen, sillä tuolloin alue oli poliittisesti levoton.

UKRAINAN ORTODOKSIEN HAJAANNUS

Lokakuun vallankumouksen jälkeen 1920-luvun alussa Ukraina itsenäistyi lyhyeksi ajaksi.

Vuonna 1921 Ukrainan ortodoksisen kirkon rinnalle perustettiin Ukrainan autokefaliseksi kirkoksi kutsuttu itsenäinen yhteisö. Sen toiminta Ukrainassa loppui kokonaan Neuvostoliiton uskonvainoissa.

Suuri määrä ortodokseja pakeni Amerikkaan, joissa toimi useita itsenäisiä emigranttikirkkoja. Diasporakirkot merkitsivät monille uskoville pelastusta, mutta se lisäsi myös Ukrainan ortodoksien hajaannusta, joka jatkuu Ukrainassa yhä.

Kun Neuvostoliiton hajoaminen oli alkamassa vuonna 1990, Ukrainan ortodoksisen kirkon metropoliitta pyysi Moskovaa myöntämään Ukrainalle autokefalian. Näin pitkälle Moskovan patriarkaatti ei halunnut mennä, mutta Ukrainan kirkko sai autonomisen aseman.

Samaan aikaan Amerikasta kotiutui emigrantteja, jotka perustivat uudelleen Ukrainan autokefalisen kirkon, mutta sen asemaa ei tunnustettu. Melko pian Ukrainan kirkosta myös lohkesi Kiovan patriarkaatiksi nimetty kirkko, joka julistautui omatoimisesti autokefaliseksi, mutta sekin jäi ilman tunnustusta.

KIRKKO TARVITSEE AUTOKEFALIAN

Tarve ja tahto Ukrainan kirkolliseen itsenäisyyteen alkoivat jo 1900-luvun alussa, mutta asia konkretisoitui vasta 28 vuotta sitten. Toistuvista pyynnöistä huolimatta Moskovan patriarkaatti ei ole katsonut sen alaisen Ukrainan kirkon tarvitsevan

autokefaliaa, sillä autonomia takaa varsin laajan itsehallinnon.

Moskovan patriarkaatus on usein ajateltu Venäjän, Valko-Venäjän ja Ukrainan slaavien hyötyvän vahvasta, yhteisestä kirkosta. Kuitenkin viimeistään 2014 alkanut ja siitä asti jatkunut Krimin miehitys ja Itä-Ukrainan sotilaallinen konflikti ovat tehneet kirkollisen yhteyden säilyttämisen hyvin vaikeaksi.

Ukrainalaissyntyinen, Yhdysvalloissa asuva teologi ja professori **Cyril Hovorun** sanookin, että tilanne haittaa suuresti seurakuntien perustyötä. Tarve irtautumiselle Moskovan patriarkaatista on käytännön sanelema, ei poliittinen reaktio.

Ekumeeninen patriarkka Bartolomeos on päättänyt toteuttaa tämän välttämättömän uudistuksen, jota Moskovan patriarkaatti ei ole halunnut tehdä. Hovorun pitää autokefalian saamista Konstantinopolin avulla surullisena mutta välttämättömänä ratkaisuna, koska uudistuksen toteuttamatta jättäminen haittaisi Ukrainan ortodokseja vielä enemmän.

Ukrainan suurimman kirkon aseman selkiytymisen toivotaan tuovan apua Ukrainaa vuosikausia hiertäneeseen kirkolliseen hajaannukseen.

RISTIRIITAISTA VIESTINTÄÄ

Moskovan patriarkka **Kiril** ja Bartolomeos eivät löytäneet ratkaisua Ukrainan polttavaan kysymykseen elokuun viimeisenä päivänä pitämässään neuvotte luissa. Kahden viikon kuluttua Moskovan Pyhä synodi tuomitsi Bartolomeoksen päätöksen myöntää autokefalia Ukrainan kirkolle.

Venäjän kirkko lopetti toistaiseksi kansainvälisen yhteistyön Konstantinopolin patriarkan kanssa ja Bartolomeoksen muistelemisen Venäjän ortodoksisen kirkon jumalanpalveluksissa. Myöskään Konstantinopolin patriarkaatin piispan kanssa ei pidetä yhteisiä jumalanpalveluksia.

Venäjällä katsotaan, että Ukrainan kirkon liittäminen vuonna 1686 Moskovan

*”Tilanne haittaa
suuresti seurakuntien
perustyötä.”*

patriarkaattiin oli tarkoitettu lopulliseksi ratkaisuksi, jota Ukrainan itsenäisyyden palautuminen ei muuta.

Cyril Hovorun muistuttaa, että Bartolomeos ei ole tavoittelemassa Ekumeenisen patriarkaatin laajentamista eikä hyödy Ukrainan autokefaliasta millään tavalla.

– Jos hän olisi nimittänyt Kiovan oman metropoliitan ja siirtänyt Ukrainan kirkon Ekumeenisen patriarkaatin osaksi, tilanne olisi toinen, Hovorun sanoo. Nyt Bartolomeos ratkaisi pitkään jatkuneen vaikean ongelman.

On myös esiintynyt pahaenteisiä ennustuksia siitä, että kirkkojen ja luostarien hallinnan siirtyminen pois Moskovan patriarkaatilta voi johtaa verenvuodatuksiin Ukrainassa. Hovorun pitää levottomuuksien lisääntymistä täysin mahdollisena, koska Ukrainan ja Venäjän sotilaallinen konflikti aiheuttaa jatkuvasti uusia uhreja.

Vaikka autokefalian saavuttaminen ei perusteiltaan ole poliittinen vaan käytännöllinen kirkollinen ratkaisu, sekä idän että lännen viestimet haluavat nähdä asian osana nykyistä, vakavaa Ukrainan ja Venäjän välistä konfliktia. Se, että asia on ollut vireillä jo vuodesta 1990 lähtien, osoittaa kuitenkin aivan muuta.

Cyril Hovorun kehottaa Ukrainan uutisia seuraavia varovaisuuteen.

– Tarkistakaa asiaa koskevat viestit ja uutiset kahteen kertaan. Asiaan liittyvät valeuutiset ja spekulatiot vain lisääntyvät koko ajan. Suomalaiset voivat tässä asiassa kuitenkin luottaa ekumeeniseen patriarkkaan, hän sanoo. ●

Nimi: Taisto Rikkonen**Ikä:** 77 vuotta**Perhe:** puoliso Eija, kaksi lasta ja lapsenlapsi**Asuu:** Riihimäellä**Ammatti:** eläkkeellä, tekee papin töitä Hämeenlinnassa**Harrastukset:** nykykreikan opiskelu, kreikkalainen kirjallisuus

TEKSTI JA KUVA SAARA KALLIO

Papiksi kypsällä iällä

"ENSIMMÄINEN työpaikkani oli Finnairilla Caravelle-lentokoneen tyypiteknikkona, mutta elämäntyöni tein 34 vuoden ajan Esson palveluksessa 12 eri tehtävässä. Olen alun perin luterilainen. Kun ensimmäinen avioliittoni päättyi eroon, lähdin opiskelemaan ortodoksista teologiaa avoimeen yliopistoon. Alkukipinä ortodoksiseen kirkkoon liittymiselle oli Valamon luostari. Huomasin etsiväni majoituksen Valamosta liikkeessani Itä-Suomen suunnalla. Ryhdyin käymään Valamossa talkootöissä. Löysin luostarista puolisonkin. Olimme siellä talkoolaisina. Olemme olleet naimisissa 22 vuotta. Elämää varjostaa tällä hetkellä se, että puolisoni on hoivakodissa. Hänellä on muistisairaus. Toimin puolisoni omaishoitajana kolme vuotta. Valtaosan elämästäni olen asunut pääkaupunkiseudulla. Olen alun perin Imatralta. Äidin suku on Laatokan Karjalasta, Jaakkimasta. Isän suku on Jääskestä. Karjalaispoika mie olen.

Lähtiessäni opiskelemaan ortodoksista teologiaa en aavistanut, että minusta tulee jonakin päivänä pappi. Jumalan johdatustahan se on kuten kaikki muukin,

"Hyvä pappi osaa kuunnella ja myötäelää."

vaikka sitä ei heti huomaisikaan. Pappisvihkimyksestä tulee kuluneeksi aikaa viisi vuotta tänä syksynä. Seurakuntalaiset ajoivat Hyvinkäällä sitä asiaa, että minut pitää vihkiä papiksi. Kun vihkimyksen ottaa vastaan, niin siihen ei voi sanoa, että tuota minä en huoli. Pitää katsoa, miten Herra ohjaa ja täytyy sanoa, että kyllä on ohjannut. Vajaa vuosi sitten minua pyydettiin apuun Hämeenlinnan seurakuntaan. Olen kiitollinen siitä, että olen saanut elää tämänkin elämänvaiheen. Olen ns. vapaaehtoinen avustava pappi. Virallisesti olen eläkkeellä. Niin virkapappeja kuin avustavia pappejakin tarvitaan.

Palkitsevinta papin työssä on huomata ihmisestä, että on voinut olla avuksi jollakin tavalla. Vien usein ehtoollista sairaalaan saattohoidossa oleville ja kasvot kertovat kiitollisuuden määrän, kun ihminen saa ehtoollisen pyhät lahjat. Vaikeinta papin työssä on keskeneräisyyden kokemus. Lohdutus piilee siinä, että käyttää ne lah-

jansa, mitä on saanut, ja tekee parhaansa. Se rauhoittaa mielen. Tietää tehneensä sitoutuneesti. Sitoutuneesti tekeminen on vaikeaa, sillä tulee turhautumisen hetkiä ja kaikkeen ei saa rukousvastauksia. Se tarkoittaa, että täytyy odottaa. Vastaukset tulevat aikanaan. Hyvä pappi osaa kuunnella ja myötäelää. Kun tähän on sitoutunut, ei voi olla tekemättä. Ei voi suhtautua ihmisiin niin kuin ei pappi olisikaan. Tiedostin pappisvihkimyksessä, että mikään ei siitä hetkestä lähtien enää ole ennaltaan. Kaikki on muuttunut.

Ortodoksisen kirkon ei pitäisi laittaa kynttilää vakan alle, vaan loistaa maailmassa. Kirkon pitää näyttää valoa maallistumisen keskellä. Luulen, että pyhyiden ymmärtämisen häviäminen on yksi perussy juurettomuuteen ja hätään nykyihmisellä. Kirkko viestittää rukouselämälään ja palveluksillaan pyhyiden kokemusta kaikilla aisteilla. On hidas tie kasvaa pyhyiden kokemiseen. Se tapahtuu osallistumalla säännöllisesti jumalanpalveluksiin. Ortodoksinen kirkko voi tarjota kaikille ihmisille kanavan kokea pyhyttä, ymmärtää pyhyttä ja löytää oma tie. ●

Tänään harras puolustajamme ja Karjalan esirukoilija puhtain Neitsyt on näkymättömästi kirkossa enkeljoukkojen ja pyhien kanssa. Pyhittäjäisämme pyhien kuoroissa riemuitsevat, sillä Kaikkeinpyhin rukoilee meidän puolestamme iankaikkista Jumalaa. – *Kontakki, 3. sävelmä*

Ortodoksiviestin kuva-arkisto

*"Pyhyys ylittää
ajan rajat."*

*Serafim Seppälä
sivu 27*

Lohjan kirkko
täyttää 50 vuotta.
Kuva vuoden 2011
praasniekasta.

LOHJALLA JUHLITAAN KARJALAN VALISTAJIA

TEKSTI SAARA KALLIO

■ Karjalan valistajien ja pyhittäjäisien yhteistä muistopäivää vietetään Suomen ortodoksisissa kirkossa lokakuun 31. ja marraskuun 6. päivän välisenä lauantaina. Tänä vuonna muistopäivä on 3.11.

Keskeisiä ja yleisesti muisteltavia Karjalan valistajia ovat **Sergei ja Herman Valamolaiset, Arseni Konevitsalainen, Aleksanteri Syväriläinen ja Trifon Petsamolainen**. Heidän lisäksi tunnetaan noin 60 muuta pyhää, jotka ovat vaikuttaneet Karjalassa, Lapissa, Vepsän, Inkerin ja Äänisjoen sekä Vienajoen alajuoksun seuduilla.

Karjalan valistajat vaikuttivat merkittävästi ortodoksisuuden leviämiseen Karjalaan ja Suomeen. He rakensivat tsasounia, kirkkoja ja luostareita. Karjalan valistajilla on erityinen paikka suomalaisten ortodoksien sydämessä, koska suomalaisen ortodoksisuuden voidaan katsoa syntyneen Karjalassa.

Lohjan ortodoksinen kirkko on pyhitetty Karjalan valistajille. Kirkko täyttää tänä vuonna 50 vuotta. Itse rakennus on rakennettu jo vuonna 1955, jolloin lääkäri **Herman Skurnik** rakennutti talon asunoksi ja vastaanottotilaksi. Vuonna 1968 Helsingin ortodoksinen seurakunta osti tilan papin ja kanttorin asunnoksi, ja tiloissa toimi lisäksi rukoushuone. Tilat muutettiin seurakunnan käyttöön arkkitehti **Juhani Sorsan** muutospiirustusten mukaisesti.

Vuosina 1999–2000 kirkon yhteydessä ollut papin asunto vapau-

tui ja muutostöiden yhteydessä kirkkoa laajennettiin. Äitienpäivänä 14.5. vuonna 2000 silloinen Helsingin metropoliitta **Leo** vihki rukoushuoneen kirkoksi. Pyhäkön ikonostaasin ikonit ovat **Irene Schützin** ja **Sakari Siitosen** maalaamia.

Länsi-Uudenmaan Ortodoksit ry kerää varoja pyhäkön kunnostusta varten. Toiveissa on laajennussaneeraus.

– Meillä on suunnitelmat olemassa laajennusta varten. Tila on nykyisellään ahdas ja akustisesti vaikea, toteaa Länsi-Uudenmaan pappi, rovasti **Kalevi Kasala**.

Kasala kehuu Lohjan seurakuntalaisia erittäin hienoksi yhteisöksi. – Lohjan pyhäkköyhteisö on valtavan sitoutunut, omatoiminen ja ahkera yhteisö. Ilman tätä väkeä me toimesta olevat emme selviäisi. Täällä tehdään pienillä resursseilla hyvää työtä rakkaudesta kirkkoon.

Lohjan Karjalan Valistajien kirkon praasniekka:

Pe 2.11. klo 17 suuri ehtoopalvelus

La 3.11. klo 9 vedenpyhitys ja liturgia

La 3.11. klo 11.30 litanian Karjalaan jääneiden muistopatsaalla

Lisäksi muuta ohjelmaa juhlatilaisuuksilla.

Katso tiedot toimintakalenterista, s. 45.

Miten pyhä tila puhuu meille?

Autuaita ovat ne, jotka osaavat panna pois mielestään tämän maailman turhuudet hetkeksi ja kuunnella kirkon hiljaisuutta, kirjoittaa pappismunkki Serafim Seppälä.

TEKSTI SERAFIM SEPPÄLÄ KUVA MIRO JÄRNEFELT

Suomalais-ukrainalainen jalkapalloilija **Aleksei Jeremenko Junior** mainitsi takavuosina jossain haastattelussa, että elämän vaikeina hetkinä hän meni ortodoksisen kirkkoon ja istui siellä hiljaa. Mikä merkillisintä, tästä voi olla hyötyä.

Jokainen meistä on joskus astunut kadun vilinästä ja kaupungin hälinästä py-

hään tilaan ja viipynyt hetken hiljentyneenä. Tekemättä mitään, puhumatta mitään. Ei mitään ihmeellistä mietiskelyä, ehkei edes mutistuja rukouksia. Silti voi olla, että tuo pyhässä tilassa viivyttävä hetki on jäänyt mieliimme täysin unohtumattomasti.

Lienemme kaikki käyneet joskus kaupunkikilomalla jossain Euroopan suur-

kaupungissa; olemme juosseet kuuluisien monumenttien ja museoiden perässä ja juoksemisen välissä istahtaneet toviksi johonkin kirkkoon. Kaksikymmentä vuotta myöhemmin tilanne voi olla se, että monumentit ja museot ovat unohtuneet ja ainoa asia, jonka muistamme tuosta matkasta, onkin se kirkossa vietetty hiljainen hetki. Tuollainen hetki voi jäädä

mieleen niin syvästi, että se ei koskaan unohdu. Tämä taas tarkoittaa, että siitä hetkestä on tullut osa meitä.

Pyhässä tilassa viivytty hetki voi vaikuttaa meihin hyvinkin syvällisesti, mutta emme ehkä osaa selittää tätä tai ylipääntään puhua asiasta. Meiltä puuttuu tilan kokemisen kieli. Meillä ei ole tapana keskustella tilan kokemisesta yhtä paljon kuin vaikkapa makujen tai äänien kokemisesta.

Itse aloin kiinnittää huomiota tähän ilmiöön, kun takavuosina vedin toistakymmentä matkaa Armenian vuorille ja Israeliin Valamon opiston puitteissa. Matkoilla järjestimme aamusta iltaan monenlaista ohjelmaa, mutta loppujen lopuksi vaikuttavimpia hetkiä saattoivatkin olla ne, jolloin ei tapahtunut mitään, ei puhuttu mitään, ei laulettu mitään. Pelkkä astuminen muinaiseen kirkkokseen ja sen hiljaisessa hämyssä viipyminen vaikutti syvällisesti.

Mitä tuo vaikutus pitää sisällään? Mitä pyhässä tilassa oleminen on? Miten pyhä tila puhuu meille? Mitä tapahtuu, kun astumme kirkon kynnyksen yli? Kun astumme pyhään tilaan, se asemoi meidät uudella tavalla suhteessa aikaan, tilaan, maailmaan, historiaan. Ja jossain tämän kaiken takana – Jumalaan.

SUHDE AIKAAN

Pyhän tilan kokeminen on oleellisesti enemmän kuin vain sen mittasuhteiden havaitsemista. Kun astumme pyhään tilaan, se asettaa meidät uudenlaiseen suhteeseen monien suureiden kanssa, erityisesti ajan kanssa.

Mitä vanhempi kirkko, sitä leveämmällä otteella se avaa meille aikaperspektiivin. Sisään tullessamme astumme yhteyteen 150 tai 1500 vuoden kanssa. Kun astumme sisään kirkkoon, asetumme yhteyteen kaikkien siellä kaikkina aikoina rukoilleiden kanssa. Emme näe heitä, emme tiedä, keitä he olivat – ja kuitenkin tiedämme täysin varmasti, että he olivat täällä. Voimme tuntea, että heidän rukouksensa ovat jättäneet jälkensä. He ovat poissa, mutta heidän rukouksensa ovat läsnä tilassa.

Pyhyys ylittää ajan rajat. Jumala ei ole sidottu yhteen hetkeen. Siksi 1800-luvun

rukoukset eivät ole vanhentuneet. Ne ovat osa Uspenskin katedraalin ilmapiiriä, niin kuin 500-luvun rukoukset ovat osa bysanttilaisen kirkon ilmapiiriä. Ne tuhannet jumalanpalvelukset, joita pyhässä tilassa on toimitettu, eivät ole kadonneet. Ne ovat läsnä Jumalassa.

Tämä asettaa meidät erikoiseen suhteeseen niiden ihmisten kanssa, jotka ovat kirkossa rukoilleet ja hiljentyneet. Meillä on hengellisiä sukulaisia, joiden kanssa saamme jakaa tämän tilan.

Kirkko on olemassa ikuisia asioita varten. Tämä tekee sen myös vaikeaksi ihmiselle. Me olemme luonnostamme kiinnostuneita oman katoavaisen elämämme käänteistä, ja nykyään nuo käänteet käyvät koko ajan nopeammiksi. Kirkkorakennuksella sen sijaan ei ole kiire, se ei mukaile meidän käänteitämme. Ehkä juuri siksi nykyihminen tarvitsee pyhässä tilassa viipymistä erityisen kipeästi. Autuaita ovat ne, jotka osaavat panna pois mielestään tämän maailman turhuudet hetkeksi ja kuunnella kirkon hiljaisuutta.

PYHÄN TILAN PUHE

Miten pyhä tila puhuu meille? Miten se eroaa meidän puheistamme? Meidän puheemme on äänen ja ajan rajaamaa. Pyhän tilan puhe sen sijaan ei ole äänen rajoittamaa. Se puhuu hiljaisuudellaan.

Ihmispuhe on oman kontekstinsa ehdollistamaa. Meidän huomiomme hakeutuu itsessämme ja ympärillämme velloviin väliaikaisiin seikkoihin; puheemme kiinnittyy satunnaisuuksiin. Kun näemme toisiamme, puhumme niitä näitä. Harvoin saamme ilmaistua sitä, mikä olisi sisimpämme kannalta oleellista. Vaihdamme kohteliaisuuksia, vaikka sisimpämme itkee; puhumme esineistä, vaikka sisällämme olisi jotain tärkeämpää.

Pyhän tilan puhe on ylevää, se ei takeru satunnaisuuksiin. Me kirkon ihmiset puhumme välillä omiamme, sekoilemme ja riitelemme. Pyhä tila on kaikessa ylvydessään tällaisen yläpuolella. Se pu-

huu hiljaisuudellaan paljon vakuuttavammin kuin me äänekkäillä vakuutteluilamme. Kun me siirrymme ulos puhumaan turhuuksia, kirkon ylevä hiljaisuus vain voimistuu.

Mitä kirkkoisat ovat sanoneet kirkkorakennuksesta? Pyhät ovat puhuneet paljon kirkosta yhteisönä ja Kristuksen ruumiina, mutta vähemmän kirkosta rakennuksena. Joskus yksikin sana riittää, jos se on oikea. Kun Germanos Konstantinopolilainen halusi 700-luvulla kiteyttää kirkkorakennuksen olemuksen, hän totesi kirkon olevan ”maapäällinen taivas, jossa Jumala liikkuu” – *paratiisi*.

Miksi kirkko on paratiisi? Kirkon elämässä on samankaltaisuutta paratiisin elämän kanssa. Paratiisin elämä oli harmonista ja siitä puuttui turhuus. Samalla tavalla kirkkorakennus rajaa tilan, jossa vallitsee harmonia ja josta puuttuu turhuus.

Kirkkoyhteisössä tietysti on – ja pitää olla – kaikenlaisia ihmisiä. Ja siellä, missä on kaikenlaisia ihmisiä, on myös kaikenlaisten ihmisten välistä kitkaa. Kirkkorakennus rajaa kuitenkin tilan, jonka sisällä noita erimielisyyksiä ei käsitellä ja jonka sisäpuoliseen elämään niiden ei pitäisi vaikuttaa.

Itse asiassa kirkkorakennus ilmentää paratiisimaisuutta monessa suhteessa paljon paremmin kuin se kirkkoyhteisö, joka heti kirkon ulkopuolelle päästyään alkaa kiukutella milloin mistäkin.

PYHÄT ISÄT KIRKKOTILAN KUVAAJINA

Kirkkoisat ovat toki kirjoittaneet kirkosta enemmänkin. Bysanttilaisessa kirjallisuudessa oli itse asiassa jopa oma kirjallinen lajityyppinsä (*ekfrasis*) visuaalisten sakraaliesineiden ja pyhien tilojen kuvailemista varten.

Eräs Bysantin isistä laati yli tuhat vuotta sitten kuvauksen Jumalansynnyttäjän kirkosta Konstantinopolissa. Hän kuvaili, miten kirkon sisään katsoessaan ”suuri

*Kirkossa valokin on
omanlaistaan.*

ilo ja kunnioitus ja hämmennys täyttävät katsojan” ja vaikutelma on ”kuin astuisi suoraan taivaaseen ilman että kukaan tulee väliin”. Ilmaisui kiteyttää yhden intuition: pyhä tila mahdollistaa suoran ja välittömän kokemuksen, jota meidän puheemme eivät sotke.

Samana kuvauksen mukaan kirkkotilaan astuva ”valaistuu”, ja kaikkalainen kauneus loistaa kaikkialla tähtien tavoin ja typerryttää katsojan.

Kirkossa valokin on omanlaistaan. Jokainen Uspenskin katedraalin vigilioissa seisonut tuntee valonsäteet, jotka varhaiskevällä ja myöhäissyksyllä leikittävät ikonien kanssa ja valaisevat niitä yksikerrallaan ehtoopalveluksen aikaan. Se on luonnollista valoa, jonka pyhikön ikkunat leikkaavat ja jakavat ympäri tilaa.

Kirkossa valokiilojen luonnollinen valo on pyhän tilan muotoilemaa ja sikäli pyhitettyä. Se ei ole taivaallista valoa, ei luomatonta, vaan maallista mutta pyhitettyä valoa.

Bysanttilaisten isien laatimat kirkkotilan kuvaukset eivät keskity rakennuksen mittasuhteisiin ja teknisiin ratkaisuihin, vaan tuon tilan kokemiseen. Samainen teksti kuvailee, miten keskellä kirkkoa ihminen katsoo ylös ja alkaa pyöriä ympäri, ja tuntuu kuin kirkko pyörisi: ”Kaikki muu siirtyy pois paikaltaan ja kirkko tuntuu pyörivän.”

Paavali Silentarios kuvaili 500-luvulla Konstantinopolin silloista Hagia Sofian tavalla, joka sopisi myös Uspenskin ka-

tedraalin kuvaukseksi: neljän pylvään kannattelema kaaret ”nousevat vähä vähältä korkeammalle”, ne ikään kuin kulkevat ylöspäin ”kaareilevia ilmapolkuja” ja jättävät maan taakseen.

Bysanttilaisessa retoriikassa kirkon pylvää tanssivat, kaaret kasvavat, katto-kupolit kumpuavat. Toisin sanoen ne eivät ole olemassa vain staattisella tavalla vaan lakkaamatta avautuvat ylöspäin. Kuvauksissa korostetaan eloisuutta ja elävyyttä, koska kirkkotila on paratiisin elämää.

Patriarkka Fotios 800-luvulla kuvaili sisäpuolelle astumisen hetkeä. Jumalansynnyttäjän kirkon kauneus oli sellainen, että sisään astuva ”juurtuu paikalleen” ja jopa ”muuttuu puuksi” ihailemisen voimasta. Tämä on bysanttilaista retoriikkaa. Me emme sanoisi, että kirkkoon astuva muuttuu puuksi.

Mutta miksi emme? Ei ole mikään pieni joukko ihmisiä, joka on astunut sisään tämän kirkon ovesta ja tuntenut tulleen kotiin. Ymmärtämättä missä on ja mitä on meneillään, ihminen on löytänyt juurensa ja juurtunut omalle paikalleen. Niin paratiisin puutarha kasvaa.

Isät puhuivat kirkosta liikkuvana, eloisana, elävänä. Kaikki kielikuvilla liioitteleminen, dramatisointi ja kirkon personifioiminen kertoo siitä, että bysanttilaiset isät kirkkoa kuvatessaan kuvasivat ennen muuta kirkkotilassa olemisen kokemista.

Kirkkotilassa oleminen on erilaista kuin samankokoisessa viraston aulassa oleminen. Pyhä tila on pyhä siksi, että se on pyhitetty Jumalan asuinsijaksi. Jumala taas ei voi asua ihmiskäsin tehdyissä temppeleissä. Siksi juuri pyhitetty tila on niin ihmeellinen: se on jotain, jota ei voi olla. Ja joka kuitenkin on.

Tuo mahdollisuus on samantapaista mahdollisuutta kuin se, joka toteutui inkarnaatiossa. Kaiken olevaisen takana oleva Jumala ei voi asua juutalaisessa työssä – ja kuitenkin hän asui. Kirkkokannus ja Jumalansynnyttäjä Neitsyt Maria, kumpikin on Jumaluuden asuinsija omalla tavallaan. Jumalanäidistä onkin Bysantissa käytetty nimitystä ”elävä kirkko” (*naos empsykhos*).

Kirkkorakennuksen ulkonaisten muotojen mekaaninen kuvailu on pinnallista, mutta niiden välittämän elävän kokemuksen tulkitseminen voi olla hyvinkin antoisaa. Oleellisen tavoittaminen ei kuitenkaan ole helppoa. Kirkon elävyyden näkemiseen vaaditaan jotain enemmän kuin arkkitehtonisten muotojen aistimista ja hahmottamista.

Paavali Silentarios laati 500-luvulla kuvauksen Konstantinopolin hienoimmasta kirkosta.

”Kaiken yllä nousee kohti mittaamattomia taivaan ilmoja kupolin suuri kehä, joka kaartuu yllemme sädehtivien taivaiden tavoin ja syleilee koko kirkkoa. Ja korkeimmassa kohdassa, kaiken kruununa, on kuvattuna risti, kaupungin suojelija.

Ja on ihmeellistä nähdä, miten kupoli nousee asteittain ylemmäksi ja muuttuu koko ajan pienemmäksi sitä mukaan kuin nousee korkeammalle. Se ei noustessaan muodostu teräväksi kärjeksi, vaan on kuin taivaankaari, joka lepää ilman päällä – kupoli taas vahvojen kaarien päällä.

Kaikkialla seinät kimaltelevat ihania kaunistuksia - - - Tuhannet lampukat temppelissä välkkyvät lepattavaa valoaan, jotkut roikkuen kiemuraisten ketjujen varassa, jotkut sivustoilla, toiset keskellä, jotkut seinillä, jakaen liekkien kirkkautta. Niin yö haastaa päivän valon, yö punertaa kuin aamunrusko.

Näin suuren kirkon tilojen kautta tulee sellaisia valonsäteitä, jotka karkottavat murheen pilvet ja täyttävät mielen ilolla. Pyhä valo ilahduttaa kaikkia. - - - Se ei ainoastaan opasta öistä matkustajaa, niin kuin Faroksen majakan säteet Afrikan rannikolla, vaan se myös näyttää tien kohti elävää Jumalaa.”

Olkoon tuo viimeinen lause Paavali Silentarioksen viesti 1500 vuoden takaa meidän ajallemme: kirkko ”näyttää tien kohti elävää Jumalaa”. ●

Teksti on hieman lyhennetty versio Uspenskin katedraalin 150-vuotisjuhlan puheesta 15.8.

Kirjoittaja on pappismunkki ja systemaattisen teologian professori Itä-Suomen yliopistossa.

Jumalansynnyttäjän Neitsen Marian temppeliintuominen on yksi kirkkovuoden traditioon perustuvista juhlista. Kuva Tapiolan Herman Alaskalaisen kirkosta.

Traditio, kirkon perinne

Kirkon ilmoitus perustuu Raamattuun ja perinteeseen.

Traditio eli perinne ymmärretään perityksi tavaksi, käytänteeksi tai käsitykseksi. Traditio voidaan kuvaannollisesti kirjoittaa joko isolla tai pienellä kirjaimella riippuen sen merkitysyhteydestä.

Isolla kirjaimella kirjattu Traditio periytyy apostoleilta ja välittää eteenpäin

sen, minkä he omaksuivat Jeesuksen opetuksesta ja esimerkistä ja minkä he oppivat Pyhältä Hengeltä. Ensimmäisellä kristillisellä sukupolvella ei ollut vielä kirjoitettua Uutta testamenttia, ja kirjallisen muodon saanut Uusi testamentti itse todistaa elävän tradition välittymisestä eteenpäin.

Suurella kirjaimella kirjoitettuun Traditioon voidaan lukea Raamatun opetuksen lisäksi suuret ekumeeniset kirkolliskokoukset, joiden kanoniset päätökset sitovat meitä. Sen lisäksi Traditiota ovat vielä jumalanpalvelukset, kirkolliset tavat ja rukouselämä.

Pienellä kirjaimella kirjoitettu traditio

viittaa kansan muistitiedon varassa säilyttämään hengelliseen tai henkiseen kulttuuriin. Sitä ovat erityisesti kaikki paikalliset kirkolliset tavat.

KIRKON OPETUKSEN KULMAKIVET

Ortodoksisessa kirkossa ilmoitusta käsitetään olevan kahdenlaista: sitä, mikä on kirjattu Raamattuun, ja sitä, joka ilmenee apostolisessa seuraannossa eli pyhässä Traditiossa. Molemmat ovat tärkeitä kirkollemme.

Sekä Raamattu että Traditio käsitetään osaksi kirkon opetusta. Uskon ja kirjoituksen ymmärtämiseksi vaaditaan oikea ymmärrys kummastakin. Pyhä Traditio ja Pyhä Raamattu liittyvät kiinteästi toisiinsa ja ovat keskenään vuorovaikutuksessa. Ne saavat alkunsa samasta jumalallisesta lähteestä ja tähtäävät samaan tarkoitukseen.

Molemmat tekevät kirkossa Kristuksen läsnä olevaksi, sillä Kristus on luvannut pysyä omiensa luona ”joka päivä maailman loppuun asti” (Mt 28:20). Jumalan ilmoittama on tullut tietoomme osaksi kirjallisesti, osaksi suullisesti; kirjallisesti Pyhässä Raamatussa, suullisesti muistotiedossa eli Traditiossa.

Meidän pitää uskoa muistotietokin, sillä perimätieto on kirjoittamaton Raamattu. Kristityn pitää uskoa kaikki, mikä Jumala on ilmoittanut ja kirkko asettaa uskottavaksi, on se sitten Pyhään Raamattuun kirjoitettua tai ei.

Tradition merkitykseen viittaa vanhojen kirkkojen käsityksen mukaan myös Johanneksen evankeliumin loppu: ”Paljon muutakin Jeesus teki. Jos kaikki viettäisiin kohta kohdalta kirjaan, luulen, etteivät koko maailmaan mahtuisi ne kirjat, jotka pitäisi kirjoittaa.”

KIRKOLLISKOKOUKSET JA KANONIT

Ekumeenisia kirkolliskokouksia pidettiin seitsemän, joista viimeinen oli vuonna 787. Suuret ekumeeniset kirkolliskokoukset kutsuttiin koolle aina, kun kirkon sisällä puhkesi joku harhaoppi tai eri pai-

kalliskirkkojen välillä ei ollut yhtenevää käytäntöä jostakin tietystä asiasta.

Kirkolliskokouksista käytetty nimitys ”ekumeeninen” viittaa siihen, että ne ovat kaikkia velvoittavia, toisin kuin paikalliset kirkolliskokoukset. Kokoukseen osallistui edustajat kaikista paikalliskirkoista ja niissä muotoilluista päätöksistä käytetään kanoni-nimitystä.

Kirkolliskokouksissa päätettiin muun muassa uskontunnustuksen sisältöön, Kristuksen ja Jumalansynnyttäjän asemaan, papistoon, seurakuntiin, munkkeihin ja luostareihin liittyviä yksityiskohtaisia asioita.

Viimeisessä kirkolliskokouksessa käsiteltiin ikonien kunnioittamista. Kokous asetti ikonin yhdenvertaiseen asemaan pyhän Ristin ja Evankeliumin rinnalle. Ikonille määriteltiin kokouksen päätöksissä kaksi tehtävää. Ikonien tulee yhtäältä opettaa kansaa ja toisaalta synnyttää rukouksellista mielialaa. Vanhatestamentillisen kuvakiellon poisti Kristuksen tulo ihmiseksi: hänen kauttaan Jumala tuli näkyväksi.

TRADITIOON PERUSTUVAT JUHLAT

Kirkkovuoden aikana vietetään useita Traditioon perustuvia juhlia. Näitä ovat Jumalansynnyttäjän Neitseen Marian syntymä, Kunniallisen ja eläväksi tekevän ristin ylentäminen, Jumalansynnyttäjän suojelus, Jumalansynnyttäjän Neitseen Marian temppeliintuominen, Jumalansynnyttäjän Neitseen Marian kuolonuoneen nukkuminen sekä kaikki pyhien ihmisten juhlat ja ikonien juhlapäivät.

Useimmat Jumalansynnyttäjän juhlat ja Kristukseen liittyvä Kunniallisen ja eläväksitekevän ristin ylentämisen juhla perustuvat apokryfisiin eli Raamatun ulkopuolelle jääneisiin teksteihin. Näiden juhlien arvo on kirkon liturgisessa elämässä yhtä suuri kuin Raamatun kertomuksiin perustuvien juhlienkin.

Pyhien ihmisten juhlapäivien taustalla on heidän elämäkertansa tai säilynyt

*Perimätieto on
kirjoittamaton
Raamattu.*

muistitieto. Ikonien juhlat liittyvät kunnioitettujen pyhäinkuvien historiallisiin vaiheisiin.

Jumalan aiheen opetus käy selkeästi ilmi jumalanpalvelusteksteistä. Pyhän piispa Ignatin (Brjantšaninov) mukaan säännöllisesti kirkossa käyvä kristitty, joka kuuntelee tarkkaavaisesti kirkkoveisuja ja Raamatun lukujaksoja, oppii ”kaiken uskon uralla tarvittavan”. Kirkon liturginen elämä on yksi pyhän ja elävän tradition peruselementtejä.

Kirkko ei ole kasvanut uskonopin muotoilujen tai edes pyhien kirjoitusten pohjalta, vaan liturgian. Ensimmäisinä Kristuksen ylösnousemuksen jälkeisinä vuosina, kun yhtäkään evankeliumia ei vielä ollut kirjoitettu, eikä yhtäkään dogmia tai sääntöä ollut vielä muotoiltu, jumalanpalvelus yhdisti Kristuksen seuraajat kirkkoon, hänen mystiseen ruumiiseensa.

Kaikki uskon määritelmät ovat syntyneet Kirkon rukouksokemuksen pohjalta, ja toisaalta jumalanpalveluksessa uskonoppi tulee eläväksi.

Kirkon tapa säilyttää juhlia ja niiden jumalanpalvelukset ja koko liturginen elämä perustuksiltaan muuttumattomana on Traditiota. Jumalanpalvelukset ilmaisevat kirkon uskoa, joka on muuttumaton. ●

Lähde: Pyhien Sergein ja Hermanin veljeskunnan opintomateriaali

Pelastakaa lapset

UUONNA 1918 kirjoitettu novelli Mielipuo-
len päiväkirja oli Lu Xunin, Kiinan yhden
merkittävimmän 1900-luvun kirjailijan,
maan modernin kirjallisuuden perustaja-
na pidetyn hämmästyttävä teos. Lu oli ai-
kansa radikaali viime vuosisadan varhais-
vuosikymmeninä, jolloin kulttuurinen ja
yhteiskunnallinen kuohunta repi Kiinan
kappaleiksi.

Novellin kirjoitelma on mitä epäjoh-
donmukaisinta, sekavinta ja järjettömintä. Kertojan valtaa syö-
dyksi tulemisen pelko. Hän on hulluuteen ajautuva ihminen, jol-
la on vainoharhainen näkemys häntä ympäröivistä ihmisistä.
”Minulla on takanani neljä tuhatta vuotta ihmissyöjän historiaa
– vaikken alun perin tiennytään sitä ja tajuan sen vasta nyt” hän
toteaa jatkaen samalla ”kuinka saatan katsoa oikeita ihmisiä sil-
miin?” Päiväkirja päättyy epätoivoiseen toteamukseen ”Ehkä on
vielä lapsia, jotka eivät ole syöneet ihmisiä? Pelastakaa lapset...”.

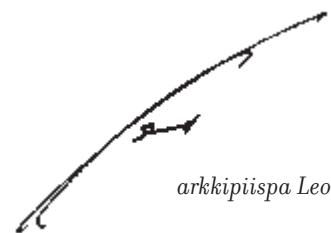
Mainittu novelli edustaa fiktiivistä kirjallisuutta murrosaika-
na, jolloin Qing-dynastiassa oli vielä vallalla periaate, jonka mu-
kaan kirjallisuuden ei tullut pyrkiä poliittiseen vaikuttamiseen.
Siitä huolimatta novellin ”pelastakaa lapset” -toteamuksesta on
hyvä keriä auki kuvaa, millaisessa todellisuudessa nyky-yhteis-
kunnassamme eletään.

Tämän vuoden lapsiasiavaltuutetun vuosikirja antaa kuvan
maamme eristyneistä todellisuuksista. ”Yhteisen taju on tiukas-
sa”, toteaa lapsiasiavaltuutettu Tuomas Kurttila. Vuosikirjan tee-
mana on köyhyys. Köyhyyden nostaminen esiin maamme lasten
tilaa arvioivassa työssä koettiin ajankohtaiseksi kansalaisilta saa-
tujen viestien perusteella: vanhemmat huolestuvat, kun lapsille
ei saa koulukirjoja; huoli painaa opettajia, joiden täytyy valita ma-
tematiikan kirjan ja aapisen välillä, ja lopulta myös lapset koke-
vat surua, kun rakas harrastus päättyy perheen taloustilanteen
takia. Tämä on vakavaa puhetta, joka voisi musertaa ihmisen. Jo-
kaisen meistä.

Lapsiasiavaltuutetun vuosikirjan tekstissä näkyvät aikamme
todelliset kasvot. Pelottavinta on tiedostaa, että jokin suodatin-
mekanismi tuntuu estäneen arviointityössä esiin nostettujen
faktojen täyden shokkivaikutuksen. Olemme toki tottuneet kuu-
lemaan puhetta tulo- ja varallisuuseroista, mutta kuinka usein
kuulemme puhuttavan muunlaisesta sosiaalisesta, kuten tervey-
teen, elinikään ja kuolemaan liittyvästä eriarvoisuudesta? Siitä,
miten vanhempien erilaiset elämäntilanteet vaikuttavat lasten
fyysiseen ja henkiseen hyvinvointiin?

Vuonna 2013 Iso-Britannian pitkäaikaisen pääministerin
Margaret Thatcherin muistokirjoituksissa sivuutettiin eräs hä-
nen merkittävistä saavutuksistaan: brittiläisten lasten köyhyy-
den kolminkertaistuminen seitsemästä prosentista 24:ään vuo-
sien 1979–92 välillä. Tämä kyseenalainen ”saavutus” oli kestävä.
Vaikka lasten köyhyys onkin nyttemmin vähentynyt Britannias-
sa, se ei ole enää käynyt lähelläkään tasoa, jolla se oli ennen. Eräät
tutkimukset ennustavat lapsiköyhyyden vaatimattoman laskun
kääntyvän jälleen nousuun vuoteen 2020 mennessä.

Köyhyys on loukku, josta on vaikea päästä pois, kun siihen
kerran joutuu. Sillä on myös tuhoiset vaikutukset pitkälle tule-
vaisuuteen. Sen ehkäiseminen on meidän kaikkien vastuullam-
me. Meidän on otettava sydämellemme maassamme oleva köy-
hyys erityisesti lasten oikeuksien ja hyvinvoinnin kannalta. Lap-
sille köyhyys ei näyttäydä vain taloudellisena seikkana, vaan hei-
dät poissulkevana sosiaalisena ilmiönä: pääsenkö mukaan luok-
karetkelle, pystynkö harrastamaan, kiusataanko minua köyhyy-
den takia? Nämä ovat todellisia kysymyksiä Suomen lasten elä-
mässä vuonna 2018.

arkkipiispa Leo

Спасите детей

НОВЕЛЛА «Дневник сумасшедшего» одного из значительнейших писателей XX века и основоположника современной китайской литературы Лу Синя, является удивительным сочинением. Лу был радикалистом первых десятилетий прошлого века, когда культурные и общественные брожения раздирали Китай.

Новелла – непоследовательна, путанна и безумна. Рассказчик поглощён страхом быть съеденным. Он – человек на границе безумия, объятый манией в отношении окружающих. «За мной четыре тысячи лет людоедства – хотя я и догадался об этом лишь сейчас», утверждает он и продолжает: «как я могу смотреть в глаза людей?». Дневники заканчиваются безнадёжной констатацией: «Может быть ещё не перевелись дети, не отведавшие человечины? Спасите детей ...».

Эта новелла – представитель фантастической литературы эпохи перелома, когда в империи Цин ещё господствовал принцип, согласно которому, литература не должна влиять на политику. Несмотря на это, констатация «спасите детей» остаётся хорошим способом демонстрации представлений, охвативших наше современное общество.

Отчёт за этот год уполномоченного по правам ребёнка рисует картину разобщённости в нашей стране. «Недостаёт понимания общего», утверждает уполномоченный по правам ребёнка Туомас Курттила. Тема отчёта – нищета. Освещение темы бедности в работе, касающейся положения детей в нашей стране стала актуальной, благодаря обращениям граждан: родители обеспокоены невозможностью приобрести учебники для детей, беспокойство передаётся учителям, встающим перед необходимостью выбирать между азбукой или учебником математики, и, в конце концов, дети опечалены невозможностью посещать любимые кружки и секции ввиду трудного экономического положения в семье. Положение – серьёзное, способное сломить человека. Каждого из нас.

В отчёте уполномоченного по правам ребёнка поступают подлинные лики нашего времени. Самое страшное – признать, что за его рамками оценки оставлены самые вопиющие и шокирующие факты. Действительно, мы привыкли слышать речи о различии в доходах и благосостоянии, на часто ли нам приходится слышать о различии в состоянии здоровья, продолжительности жизни и уровне смертности? О том, как различные ситуации в жизни родителей сказываются на физическом и духовном самочувствии детей?

В 2013 году, в некрологе премьер-министра Великобритании Маргарет Тэтчер в числе её заслуг был упомянут трёхкратный рост детской нищеты с 7 до 24 процентов в 1979–92 годах. Эта сомнительная «заслуга» имела постоянный характер. Хотя с тех пор детская нищета в Великобритании сравнительно уменьшилась, она никогда не вернулась к прежним показателям. Некоторые исследования указывают даже на рост детской нищеты к 2020 году, после незначительного спада.

Бедность – это ловушка, из которой трудно выбраться, однажды в ней оказавшись. Она имеет разрушительные последствия и далеко в будущем. Предупреждение обнищания – наша общая ответственность. Нам необходимо ближе принимать к сердцу нищету, в особенности в отношении прав и благополучия детей. Для детей нищета не столько экономический вопрос, но ущемляющее их социальное явление: смогу ли я поехать с классом на экскурсию, смогу ли посещать кружки, стану ли предметом насмешек? Всё это – реальные вопросы финляндских детей в 2018 году.

Архиепископ Лев

Helige St Nikolaus kyrka i Stockholm – med rötterna i Karelen

TEXT BERNDT ARELL FOTO MARJA LIISA ALM

Finska Ortodoxa Församlingen i Sverige firar i år sitt 60-års jubileum, till minnet av det grundande mötet i Borås 12.1.1958. Den efterkrigstida resan till det mötet var lång och krokig. Den stora ortodox-karelska inflyttningen till Sverige skedde under åren efter fredsslutet 1944 och innebar för många dramatisk och omvälvande livsförändring.

Det faktum att emigranterna spreds ut över så gott som hela landet försvårade sammanhållningen och möjligheterna att upprätthålla sin egen kultur levande – dessa båda i kombination var verkliga utmaningar. De som kände samhörighet med Svenska kyrkan, kom direkt in i den gemenskapen, men det kom att bli en möjlighet för många ortodoxa också, i frånvaro av alternativ.

Den livskraftigaste ortodoxa kyrkan i Sverige vid den här tiden var den exil-estniska kyrkan. Den hade både biskop, präster och diakoner. I den kom, så småningom de finska ortodoxa emigranterna att hitta ett varmt och påtagligt stöd för sina strävanden att skapa en egen församling. I den kretsen fanns en est, som bott i Finland under kriget, kunde finska och var intresserad av uppdraget. Han fick ett stort stöd från Finland, det kanaliseras, av kanoniska orsaker, genom Brödraskapet St. Sergei och St. Herman.

De första åren reste kyrkoherden **Martin Juhkam**, flitigt runt i riket och upprätthöll en levande kontakt med sina församlingsbor. Som ofta levde under rätt isolerade (språkligt sätt) förhållanden. Det är rätt självklart att de ganska snart uppstod ett behov av en egen kyrkobyggnad, en egen plats att träffas på. Den församling som grundats år 1958, hade tio år senare 300 medlemmar. Man beräknade då att det kvar omkring 10-15 % av de i Sverige bosatta finskspåkiga ortodoxa.

Starten hade finansierats med ett generöst lån från den estnisk-ortodoxa kyrkan, men med en egen medlemsavgift på 6 kronor per år kunde man ju inte driva en församling och en kyrka. Om man därtill beaktar att

gudstjänstlivet (och ofta Tisdags-sällskapen också) verkade på mer än 10 orter kan man förstå utmaningen.

Borås kom att av många upplevas som ett centrum för karelska, för att många bodde där men även i samband med sommarfester (Frändefester) och kultur- och idrottsevenemang till exempel. Där köpte man 1976/77 en fastighet och lät uppföra ett kapell, som blev församlingens första fasta punkt i det nya landet. Den Heliga Treenighetens kapell, strax utanför Borås, kom att förbli församlingens centrum i över 20-år tills det finsk-ortodoxa landskapet hade förändrats så pass mycket i Sverige att många kom att uppleva Stockholm som ett nytt centrum. Ett etablerat samarbete med den Estnisk-ortodoxa kyrkan i Sverige, möjliggjorde gudstjänster i denna kyrka, vars hyreskontrakt senare skulle övertas, när esterna lade ned sin verksamhet, av den finska församlingen.

Då inleddes en omfattande ombyggnad av det fd begravningskapellet, med en 1920-tals inredning, som pågick i tre hela år och kunde finansieras genom försäljningen av fastigheten i Borås. Resultat är tidlöst elegant och samtidigt som det är lyhört för den befintliga, fasta miljön möjliggör den en bra verksamhet för vår församling.

Ombyggnaden planerades av arkitekt **Jacob Hidemark** och ikonerna har målats av **Marja Liisa Alm**.

Församlingen har inga anställda, men ett generöst samarbete med Finlands ortodoxa kyrka, som regelbundet en gång per månad sänder oss en präst, och en fin inställning och samförstånd mellan HE Ärkebiskop **Leo** av Helsingfors och hela Finland och HE Ärkebiskop **Cleopas** av Sverige och hela Skandinavien, till vars Metropolitdöme församlingen hör, möjliggör ett regelbundet gudstjänstliv på finska och svenska. I november firar vi 60 år, med Den Heliga Liturgin på karelska, ledd av HE Ärkebiskop Leo, ett jubileum helt i våra grundares anda. Algu käes loppu Jumalas. ●

Helige Nikolai kyrka. Ikonerna har målats av Marja Liisa Alm.

Kultasuut juhlivat laulaen 15-vuotista taivaltaan

TEKSTI SAARA KALLIO

Kamarikuoro Krysostomos täyttää tänä vuonna 15 vuotta. Kuoron juhluvuosi huipentuu konserttiin Uspenskin katedraalissa 21. lokakuuta. Kuoro kantaesittää juhlakonsertissaan uutta ortodoksista nykymusiikkia suomalaisilta säveltäjiltä. Konsertti rakentuu neljän pääteoksen varaan.

– **Säde Bartling** on sommitellut Krysostomoksen opetuspuheista ja hänen juhlapäivänsä teksteistä Kultasuu-nimisen kollaasin. **Juhani Komulainen** on säveltänyt uuden teoksen Johannes Krysostomoksen tropariin. Se on värikäs, runsassointinen ja valoisa kappale, kertoo kuoronjohtaja **Mikko Sidoroff**.

Edellä mainittujen lisäksi kuoro esittää pitkän tauon jälkeen **Ville Matvejeffin** kuorolle vuonna 2009 säveltämän Vael-tajan laulun, joka on monumentaalinen kuoroteos. Teos yhdistelee ortodoksisia tekstejä ja kolme säkeistöä Taas hopealle välkkyvät vedet aavat -nimisestä vael-tajan laulusta. Neljäntenä teoksena kuoro laulaa otteita Uspenskin katedraalikuorolle sävelletystä Rukouspalveluksesta Jumalansynnyttäjän Kolzelshtshanin ikonin kunniaksi.

MARGINAALISEN GENREN

EDUSTAJA

Kamarikuoro Krysostomos esittää pääsääntöisesti uutta ja kokeilevaa suomalaista ortodoksista kirkkomusiikkia.

– Lienemme koko maailmassa ainoa kuoro, joka on erikoistunut tähän marginaaliseen genreen, arvelee Sidoroff.

– Minulle kuoron suola on nimenomaan siinä, että se tekee jotain, mitä kuukaan muu ei tee. Se on todella motivoivaa.

Minna Kettunen

Kamarikuoro Krysostomos on raivannut tietä uudelle ortodoksiselle musiikille. Kuoronjohtaja Mikko Sidoroffin sävellykset lukeutuvat kuoron perusohjelmistoon.

Kantaesitämme joka vuosi uutta kuoromusiikkia nykysäveltäjiltä, mutta sävellykset tehdään ikiaikaisiin ortodoksisiin teksteihin, lisää kuorossa laulava **Heidi Pelander**.

Sidoroffin mukaan kuoron painopiste on siirtynyt vuosi vuodelta haastavampaan suuntaan.

– Kuoro on mennyt koko ajan eteenpäin. Kuoromme on lämminhenkinen yhteisö, joka on vuosi vuodelta muuttunut entistä tiiviimmäksi.

– On jännitystä monimutkaisimpien nuottikuvioiden onnistumisesta, iloa yhdessä onnistumisesta sekä usein myös syvää liikutusta omien lempikappaleiden äärellä, Pelander jatkaa.

Kamarikuoroa alusta asti johtanut Mikko Sidoroff asuu nykyisin Coburgissa Saksassa. Hän työskentelee siellä Coburgin teatterin kuoromestarina. Pelanderin mukaan Sidoroff on erinomainen harjoitteluaikojen optimoija.

– Krysostomos on periodikuoro eli treeniäikää on rajallisesti. Kappaleet pitää saada esityskuntoon lyhyessä ajassa. Mikko on ammattitaitoinen ja vaativa, mutta vetää treenit veikeä pilke silmäkulmassa.

MUSIIKIN UNIVERSAALI KIELI

Kamarikuoro on kuoronjohtajan Saksaan muuton myötä käynyt esiintymässä Saksassa Mannheimin kaupungissa. Konsertti keräsi runsaasti kiitosta paikallisilta.

– Ihmiset olivat vaikuttuneita musiikista, joka laulettiin heille vieraalla kielellä. Musiikin kieli on totisesti universaali, Pelander sanoo.

Kamarikuoro Krysostomoksen tulevaisuudensuunnitelmiin kuuluu juhlakonsertin lisäksi matka Sidoroffin nykyiseen kotikaupunkiin Coburgiin. Lisäksi kuoro on puhunut muutamien säveltäjien kanssa alustavista sävellysaiesopimuksista. Sidoroff haluaisi itsekin säveltää kuorolle.

– Haluaisin taas säveltää Krysostomokselle jotakin, mutta pitää nyt ensin katsoa, miten aika teatterin kuoromestarin ja säveltäjän välillä jaetaan. ●

Kamarikuoro Krysostomos laulaa liturgiassa Uspenskin katedraalissa klo 10 sunnuntaina 21.10. ja kuoron 15-vuotisjuhlakonsertti on samana päivänä Uspenskin katedraalissa klo 13. Vapaa pääsy, käsiohjelma 15/10€.

Risto Nordell

RISTON VALINTA – PARASTA MAHDOLLISTA MUSIIKKIA VUODEN MATKALLE

Kirjapaja 2018

Musiikkitoimittaja Risto Nordellin Riston Valinta on kuulunut YLE Radio 1:n ohjelmapalettiin jo 12 vuoden ajan. Siitä on vuosien myötä muodostunut suoranainen instituutio.

Nordellilla on innostumisen ja haltioitumisen lahja. Intohimoisesti hän heittäytyy mitä moninaisimpien elämänilmiöiden tarkasteluun. Kuulija vakuuttuu, että tässä on ihminen, joka osaa nauttia elämästä. Nyt Riston Valinta on ilmestynyt myös kirjana. Tuloksena on eräänlainen hyvän elämän käsikirja Riston tapaan.

Nordellin polveileva teksti sivuaa kalastusta, taidehistoriaa, lapsuuden muistoja, Rooman lumoa ynnä muuta. Kirja jakaantuu kahteentoista lukuun vuoden kierron mukaisesti. Eetos on yleiskristillinen ja kirkkovuosi aloitetaan luterilaisittain adventista. Luvut noudattavat kiinteätä kaavaa. Jokainen kuukausi alkaa taidekuvalla. Valitut työt ovat etupäässä hieman tuntemattomampia 1500-luvun maalauksia, jotka taidehistorioitsija Liisa Väisänen lyhyesti ja oivaltavasti analysoi. Nordellin vapaata "juontoa" seuraa sitten aina neljän sävelteoksen esittely. Luvun päätteeksi on kalaresepti, ja tekstiä on vielä ryyditetty oppikirjamaisilla tietokkunoilla. Melkoinen sillisalaatti siis!

Musiikkivalinnoissa ortodoksista traditiota edustavat Mikko Sidoroffin Panihida, Partin Kanon Pokajanen sekä Einojuhani Rautavaaran Vigilia. Ortodoksista perinnettä avataan ansiokkaasti, ja Nordell kertoo myös seikka-peräisesti omasta tiestään ortodoksisen kirkon yhteyteen.

Asiaa on runsaasti ja kokoavana nimittäjänä on lopulta vain tekijän oma persoona. Hämmästyttävää on, että kokonaisuus kuitenkin toimii. Visuaalinen kauneus ja jutusteleva kerronta viekoittelevat ahmimaan kirjan lähes yhdellä istumalla. Seuraavaksi herää halu palata musiikkiesseiden pariin uudestaan kaikessa rauhassa ja teoksia kuunnellen. Improvisoidut konserttitihetket arjen keskellä paransivat välittömästi ainakin oman elämäni laatua. Kalareseptejä en ole vielä kokeillut, mutta niidenkin aika tulee. Vuoden kierron myötä kirjan ääreen varmasti palaa uudestaan.

MIKKO LEISTOLA

Amos Oz

JUUDAS

Suom. Minna
Tuovinen
Tammi 2018

Amos Ozin romaani sijoittuu Jerusalemin vuoteen 1959 ja liikkuu kolmessa ulottuvuudessa: nuoren Shmuel Ashin elämässä, Israelin valtion synnyssä ja kristinuskon alkumetreillä. Monia epäonnistumisia kokenut Shmuel päätyy Gershom Waldin avustajaksi ja tapaa samalla salaperäisen Ataljan.

Shmuel on jättänyt kesken opinnäytteen, jossa hän tutki Jeesusta juutalaisten silmin. Vanhan miehen hoitajana hänen tehtävänsä on lähinnä keskustella ja väitellä haasteellisen hoidettavansa kanssa. Keskustelujen innoittamana Shmuel ottaa opinnäytteensä uudeleen työn alle ja tulkitsee kristinuskon alkua juutalaisten tekstien avulla.

Shmuel ottaa Juudakseen näkökulman, jonka mukaan tämä uskoi vankimmin Jee-

sukseen ja hänen ihmetekoihinsa, otti riskin ja erehtyi pahemman kerran, kun hänen Mestarsinsa ei ollutkaan kuolematon. Shmuelin tulokinnan mukaan Juudas Kariotin kaupungista, juutalainen selootti ja kiivaillija olisi ensimmäinen kristitty, joka menetti uskonsa jo alkumetreillä. Shmuel pohtii, että ilman Juudasta ei olisi kristinuskoa.

Ozin teos käsittelee myös Israelin syntyä ja arvioi politiikkoja sekä politiikkaa, joka johti valtion perustamiseen. Arabien ja juutalaisten välit olisivat toisissa oloissa edenneet ehkä toisin. Näihin suhteisiin rinnastuu Shmuelin henkilökohtainen elämä ja suhde Ataljaan, jonka tarina avautuu vähitellen.

Teoksen hidas tempo ja filosofiset pohdinnat haastavat lukijaa. Puolet kirjasta luettuani mietin, mistä tässä onkaan kyse. Erilaiset tulkinnat ja kolmen tarinan yhdistelmä kertoo kuitenkin samasta: petoksesta, onnettomasta rakkaudesta ja sodasta. Shmuelin tulkinta Juudaksesta on allegoria fanaattisessa uskossaan erehtyvään ihmiseen: kuvitellessaan tekevänsä oikean teon tekeekin jotain peruuttamattomasti väärin.

Ozin romaani on keksitty kertomus henkilöineen ja tapahtumineen. Niinpä teoksen lopussa esitelty lähdeluettelo juutalaisuuden ja Jeesuksen suhteen tutkimuksesta innostaa perehtymään aiheeseen tieteen näkökulmasta.

ANNE ROSENIUS

SEURAKUNNAN KIRJASTO

Liisankatu 29 A 2.krs.,
puhelin 09 85 646 180
Aukioloajat ma-ti klo 10-15,
ke-to 15-19

FÖRSAMLINGSBIBLIOTEKET

Elisabetsgatan 29 A, II vån.,
tel. 09 85 646 180
Öppet mån-ti 10-15, on-to 15-19

PARISH LIBRARY

Liisankatu 29 A, tel. 09 85 646 180
Open Mon-Tue 10-15, Wed-Thu 15-19

БИБЛИОТЕКА ПРИХОДА

открыта по понедельникам
и вторникам в 10-15 ч, по средам и
четвергам в 15-19 ч.
Liisankatu 29 а, 2-й этаж

Lauantaina 13.10. klo 11-13

kirjallisuuspiirissä esitelmöi TT Pekka
Metso aiheesta Ortodoksinen "naisten
rukouskirja" 80 vuoden takaa. Koulun
kreikkalaiskatolisen hartauskirjan (1938)
synty ja sisältö.

Lauantaina 17.11. Helena Kupari kertoo
kirjasta "Vaellus Pyhiin: ristisaattoja idän
ja lännen rajalla".

TOIVON TEOLOGI

Pyhä Johannes Krysostomos, Konstantinopolin arkkipiispa (13.11.)

TEKSTI JA KUVA MATTI P. PULKKINEN

PYHÄ Johannes syntyi vuoden 347 tienoilla Syyrian Antiokiasa, nykyisen Turkin Antakyassa. Kaupunki oli tärkeä kaupan ja sivistyksen keskus, jossa Johanneksen leskeksi jäänyt äiti Ant-husa hankki pojalleen parhaan mahdollisen maallisen koulutuksen. Anthusalta Johannes oppi lujan uskon Kristukseen ja hän asetti kristinuskon filosofian ja retoriikan edelle. Siksi hän ei omistautunutkaan lakimiehen uralle vaan valitsi tiekseen kilvoittelun. Hän eli jonkin aikaa erakkona erämaassa kirjoituksia tutkien, mutta sairastui liian ankaran askeesin takia ja palasi Antiokiaan, jossa hänet vihittiin ensin diakoniksi ja sitten papiksi.

Johanneksen koulutus, kirjoitusten tuntemus sekä ainutlaatuiset puhelahjat nostivat hänet pian maineeseen. Poliittisista syistä häntä alettiin haluta Konstantinopolin piispaksi. Nuoren keisari Arkadioksen hallinnossa todellista valtaa käytti eunukki Eutropios, joka arvioi Johanneksen sopivan harmittomaksi pääkaupungin piispaksi. Johannesta tällainen kunnia ei kiinnostanut lainkaan, joten Eutropios sieppasi Johanneksen ja kuljetti tämän köysissä Konstantinopoliin, jossa hänet vihittiin korkeaan tehtäväänsä.

Hiljaista hissukkaa piispaksi toivonut pääkaupungin eliitti huomasi pian, että se oli arvioinut

Johanneksen aivan väärin. Hän hyökkäsi pelotta yhtä lailla harhaoppisia ja rikkaita vastaan hoviakaan säästämättä, ja vaikka hän suorasanaista julistajana ei koskaan mielistellyt rahvasta, köyhä kansa rakasti ja kunnioitti piispaansa.

Keisari Arkadios meni vuonna 396 naimisiin Eudoksia-nimisen kaunottaren kanssa. Keisarinna rakasti paitsi yleistä elämää, myös valtaa ja syrjäytti Eutropioksen hovin voimahahmona. Piispan ja keisarinnan välit huononivat, koska Johannes ei säästänyt

sanojaan arvostellessaan Eudoksian elämäntapoja. Lopulta vuonna 404 Arkadios karkotti Johanneksen Konstantinopolista, ja liki 60-vuotias, terveydeltään heikko Johannes joutui kurjiin oloihin Armenian rajoille. Sieltä hän kirjoitti ystävilleen ja tukijoilleen, minkä vuoksi hänet määrättiin eristykseen aivan valtakunnan perukoille. Huonokuntoinen Johannes pakotettiin kävelemään kohti Kaukasusta. Hän keski 600 kilometrin marssin, kunnes nukkui pois 14.9.407.

Johannes sai mukaansatempaavien opetuspuheidensa vuoksi lisänimen Krysostomos, 'Kultasu'. Myös hänen kirjallinen tuotantonsa on valtava, eikä häntä ole suotta kutsuttu "koko maailman opettajaksi". Kirkon opetuksesta ei ole yksinkertaista erottaa tiettyä, tyypillistä Johanneksen Krysostomoksen oppia. Hän vierasti korkealentoista filosofointia siksi, että halusi jokaisen seurakuntalaisensa ymmärtävän.

Johannes oli mestari selittämään Raamattua. Suomalainen lukija voi nauttia hänen Johanneksen evankeliumin selityksistään **Serafim Seppälän** käännöksen "Opetuspuheita Johanneksen evankeliumista" avulla. Lisäksi hän selitti muiden muassa Matteuksen evankeliumia ja Paavalin kirjeitä. Viime aikoina on ymmärretty paremmin Johan-

neksen merkitys kirkon pyhien kunnioittamiselle, joka etsi vielä muotoaan hänen elinaikanaan.

Johannes rakasti liturgista elämää ja kirkon tärkein asia, jumalallinen liturgia, kantaa hänen nimeään, vaikka hänen kirjoittamiaan rukouksia siihen sisältyy vain kaksi. Hänen pelottomat kannanottonsa yhteiskunnan eriarvoisuuteen ovat myös innoittaneet sukupolvea toisensa jälkeen toimimaan ajassa heikompien hyväksi. ●

Ehtoollisvieras voi nähdä tämän Johannes Krysostomoksen kuvan korkealla Uspenskin katedraalin pohjoisseinällä. Näkökulma on kuitenkin toinen kuin tässä.

Tule mukaan rukoilemaan ja keskustelemaan Pyhien Sergein ja Hermanin Veljeskunnan vuosijuhliin Tampereelle! *sivu 51*

*Lohjan kirkko
täyttää 50 vuotta.
Tutustu juhlaviikon
ohjelmaan!*

sivu 45

Käsitöitä tehdessä on mukava vaihtaa kuulumiset ystävien kanssa.

KUTIMET KILISEMÄÄN KERHOSSA

TEKSTI JA KUVA SAARA KALLIO

■ Syksyn myötä erilaiset käsityökerhot ovat jälleen aloittaneet toimintansa seurakunnissa. Käspaikkakerho toimii Helsingin, Hämeenlinnan ja Lahden seurakunnissa ja Lappeenrannan seurakunnassa alkoi Sarafaanit perheen pienimmille -kurssi. Haminan seurakunnassa on kokoontunut pitkään kirkkotekstiiikerho ja Kotkassa toimii kaksi-kielinen Kultaiset kädet -käsityökerho.

Tapiolan kirkolla Espoossa kokoontuu torstaisin monikulttuurinen käsityökerho. Kerho täytti hiljattain jo 15 vuotta.

– Juhlimme asiaa täytekakun ja kuohuvan kera, kertoo **Leena Levanto**. Hän on ollut mukana kerhossa alusta asti.

Kerhon syntysanat lausui **Tuula-Maria Mattila** eräillä kirkkokahveilla vuosia sitten.

– Tuula-Maria oli jo jonkin aikaa hautonut ajatusta. Hän sanoi, että Pyhittäjä Herman Alaskalaisen kirkolla pitäisi olla käsityökerho. Hän ehdotti myös, että kerho voisi olla monikulttuurinen.

Käsityökerho on samalla paljon muutakin kuin käsitöitä. Kerho on myös opinto-, avustus- ja virkistyskerho. Mitä se tarkoittaa?

– Keräämme rahaa myymällä käsitöitämme ja käytämme rahat erilaisiin avustuskohteisiin. Kutsumme vieraita opettamaan meitä ja kertomaan omasta alastaan. Lisäksi teemme myös retkiä ja vierailuja, vastaa Levanto.

Kerhon vanhin osallistuja on ollut 96-vuotias, nuorin muutaman viikon ikäinen vauva. Enimmäkseen kerhossa käy eläkeläisiä, koska käsityökerho kokoontuu päiväsaikaan.

Vuosien saatossa kerhossa on ehditty tehdä monenlaisia käsitöitä. Luettelo on pitkä: peittoja, villasukkia, analogiliinoja, pääsiäismunia, pupuja, kännykkäpusseja, kaulahuiveja, purkinavaajalappuja, tuohuspussuja, rannekoruja ja niin edelleen. **Lahja Martikainen** kävi kerhossa opettamassa käspaikkojen ompelua.

– Lähdin tekemään käspaikkaa suurin toivein. Koska oikean ja nurjan puolen pitää olla samanlaisia, joutuu käspaikkaa yleensä purkamaan. Päätin, että minähän en pura mitään. Jouduin kuitenkin nöyrytymään, **Kristina Kaartinen** muistelee huvittuneena.

Kaikki käsitöistä kiinnostuneet ovat tervetulleita kerhoon. Käsityötaitoinen ei tarvitse olla, sillä halukkaita opetetaan tarvittaessa.

– Tämä on lämminhenkinen ja tiivis yhteisö. Tervetulleita ovat kaikki, joita käsityöt innostavat ja jotka haluavat tuottaa iloa toisille, Levanto sanoo.

Katso kalenterista käsityökerhojen kokoontumistiedot.

TAPAHTUU HELSINGISSÄ

Kuutamoleiri 26.–28.10. Kaunisniemessä

Supersuosittu nuorten jättitapahtuma kuutamoleiri eli kavereiden kesken Qtis järjestetään tänäkin vuonna, ilmoittaudu mukaan www.hos.fi/ilmoittautuminen! Viikonloppuleirin hinta on 50 €. Lisätietoja saat Jaso Pössiltä, p. 040 825 8230.

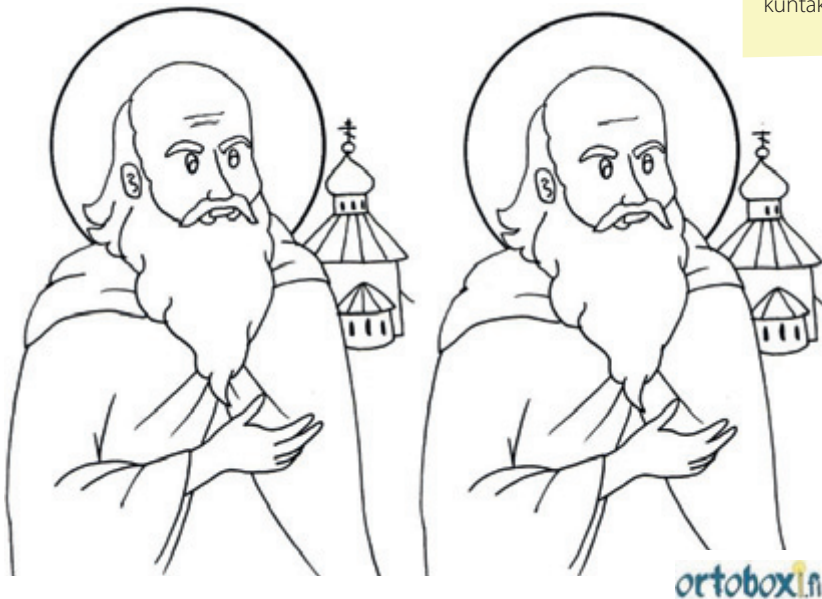
Varhaisnuorten yökyläily kertsillä 16.–17.11.

Varhaisnuorille (12–14-vuotiaille) tarkoitettu yökyläily kasvatustoimen kerhotiloissa Helsingissä. Ohjelmassa on mm. elokuvailta, jumalanpalveluksia sekä ruoanlaittoa muiden saman ikäisten nuorten kanssa. Lisätietoja: Iida Lonkila, p. 044 5405 297.

Kasvatustoimessa avoimet ovet

Pyhän Andreaksen päivänä 30.11. kasvatustoimessa järjestetään päivällä avoimet ovet. Ohjelma tarkentuu myöhemmin.

Trifon Petsamolainen työskenteli Petsamon alueella Kuolan niemimaalla. Hän opetti ja valisti paikallisia eli kolttsaamelaisia. Siksi häntä kutsutaan Karjalan valistajaksi. Hän myös rakensi luostarin Petsamoon. Oikeanpuoleisessa kuvassa on 10 eroavuutta vasemman verrattuna. Löydätkö ne? Värity lopuksi vasemman puoleinen kuva.

TAPAHTUU HAMINASSA

Musikaalinen lastenkerho

Pyhän Ristin kirkon juhlasalissa kuukauden 1. ja 3. sunnuntai klo 17 alkaen, lisätietoja Iana Lang p. 044 377 8457.

TAPAHTUU HÄMEENLINNASSA

Lasten ja nuorten ikonikerho

Lapsille ja nuorille tarkoitettu ikonimaalauskerho kokoontuu kerran kuukaudessa lauantaisin klo 10–12 seurakuntakodilla seuraavasti: 10.11. ja 8.12. Kerhoon ilmoittautumiset Leena-kanttorille (040 707 6715, leena.lomu@ort.fi), jotta osataan varautua materiaali-hankinnoissa. Kerhossa tutustutaan ikonimaalaamisen perusteisiin. Tervetuloa tutustumaan!

Lusiakuoro

Syyskaudella kokoontuva Lusiakuoro on tarkoitettu kaikille kouluikäisille lapsille ja nuorille. Kuorossa on äänenmuodostusta ja siellä käydään läpi kirkkolaulujen sisältöä. Pääpaino tällä kuorolla on Pyhän Lucian tapahtuma 13.12. ja puurojuhla. Kuoro kokoontuu syyskaudella seurakuntakodilla kerran kuukaudessa seuraavasti: su 18.11. ja 9.12. klo 17.

HELSINGIN SEURAKUNNAN KASVATUSTOIMI

Juha Lampinen, kasvatustoimen esimies 040 527 9580

Kaarina Lyhykäinen, uskonnonopetus- ja aikuiskasvatusvastaava 040 512 5825

Sergei Petsalo, kasvatuksen pappi 040 620 5944

Joakim Pietarinen, nuorisokanttori 044 331 1995

Tiia Haimi, kasvatustyöntekijä, lapsityö, 0400 531 896

Jaso Pössi, kasvatustyöntekijä, nuorisotyö ja nuoret aikuiset, 040 825 8230

Iida Lonkila, kasvatustyöntekijä, nuorisotyö ja varhaisnuoret 044 540 5297

Kristiina Klubb, kasvatustyöntekijä, perhetyö 040 725 5713

Sähköpostit etunimi.sukunimi@ort.fi

KAUNISNIEMEN LEIRIKESKUS

Suurtalousisäntä

Ari Kanerva 040 775 0894

Talonmies/vahtimestari

Petri Jeskanen 040 575 7974

kaunisniemi.helsinki@ort.fi

Kokki/siivooja Tarja Friman
040 761 8604

TAPAHTUU KOTKASSA

Äitilapsikerho Nikolaossalilla

Kokoontumiset maanantaisin kello 15–17. Ohjaajana Kati-kanttori.

Lasten musiikkikerho

Kokoontumiset joka toinen tiistai Nikolaossalissa kello 17–18.

Lisätietoja Kati-kanttorilta, p. 050 359 4823.

Piirustuskerho Pikkumaalari

Kerho on tarkoitettu 5–10-vuotiaille lapsille, kokoontumiset

keskiviikkoisin Nikolaossalin alakerran kerhotilassa kello 16.30–18.

Lisätietoja opettaja Innalta, p. 044 239 4803. Kerhon toimii pääasiassa venäjäksi, myös suomenkieliset tervetulleita.

Etukäteisilmoittautumiset Innalle.

Lastenkerho Uskon säteet

Kokoonnumme sunnuntaisin kello 10–11 liturgian aikana Kotkan kirkon toiseen kerrokseen keskustelemaan uskonnollisista aiheista ja askartelemaan. Vetäjinä Anastasia ja Marina. Tervetuloa! Kerho pidetään samanaikaisesti kahdella kielellä; sekä suomenkieliset että venäjänkieliset lapset tervetulleita!

TAPAHTUU LAHDESSA

Kirkkokerho

2–13-vuotiaille lapsille. Kerho kokoontuu kerhotilassa joka kuukauden toisena ja kolmantena sunnuntaina liturgian yhteydessä. Kerho alkaa klo 9.40 ja sen jälkeen lapset osallistuvat liturgian loppuosaan.

Perhekerhot

0–3-vuotiaille lapsille ja heitä hoitaville aikuisille. Kerhossa voi tavata muita aikuisia ja lapsia, saada uusia tuttavuuksia. Perhekerhossa on hartaushetki, lauluja, leikkejä ja askarteluja. Kerho kokoontuu kirkon kerhotilassa tiistaisin klo 9.30–12.

Ponomarikerho

6-v:sta eteenpäin pojille. Kerhossa tutustutaan ponomarin eli alttariapulaisen tehtäviin kirkon Jumalanpalveluksissa käytännön kautta. Kerho toimii sunnuntaisin liturgian aikana klo 9.50–11.15.

Ympäristökerho

5–12-vuotiaille lapsille. Kerhossa tutustutaan luontoon ja ympäristöön, tehdään retkiä, pohditaan ympäristöasioita sekä leikitään. Kerho kokoontuu kerhotilassa joka toinen tiistai klo 17–19. Seuraavat kokoontumiskerrat: 23.10., 6.11., 20.11., 4.12. ja 18.12. Kerhot ovat maksuttomia ja niihin ei tarvitse ilmoittautua. Kerhotoiminnan vastuuhenkilö on kasvatustyöntekijä Marina Salokangas, p. 040 662 8513, marina.salokangas@ort.fi

TAPAHTUU TAMPEREELLA

Lastenkerho 3–7-vuotiaille

Lastenkerho kokoontuu Nikolaintalon kerhohuoneessa perjantaisin (huom. päivä muutettu!) klo 17.30–18.30. Kerhon ohjaajana toimii Marina Knuuttila, puh. 045 317 2390. Lapsilla olisi hyvä olla mukana tossut tai tarrasukat, sillä lattiat ovat liukkaat.

Lapsiparkki 5–10-vuotiaille

Kerhohuoneessa joka toisena sunnuntaina (parittomina) klo 12–13 toimii lapsiparkki. Ohjaajana Rita, Mykola ja Vanja. Lapsiparkkiin ei tarvitse etukäteen ilmoittautua.

Maalauskerho 7–11-vuotiaille

Maalauskerho kokoontuu kerhohuoneessa keskiviikkoisin klo 17–19. Kerhossa ensin maalataan ja sitten leikitään. Kerhon ohjaajana toimii Irina Chernyuk, irina.chernyuk@gmail.com, puh. 045 138 5058. Kerho on kaksikielinen (suomi/venäjä).

Poikien puuha- ja retkeilykerho 9–12-vuotiaille

Kerho kokoontuu kirkkomäellä ja tekee retkiä Tampereen kaupungin alueella ja lähiympäristöön ennakoon sovittuina päivinä. Kaikki toiminasta kiinnostuneet ottakaa yhteyttä: Juho Varpukoski, juhovarpukoski@gmail.com, puh. 040 020 3154.

Lasten kuoro

Joka toinen sunnuntai (parillisina) liturgian jälkeen klo 12.30 lasten kuoron harjoitukset kerhohuoneessa. Lasten kuorosta kiinnostuneet ottakaa yhteyttä kanttoreihin: Jenni Hakkarainen, puh. 044 301 0974, jenni.hakkarainen@ort.fi, Kerttu Halonen, puh. 050 557 0051, kerttu.halonen@ort.fi.

TAPAHTUU LAPPEENRANNASSA

Lappeenranta

Lappeenrannassa maanantaisin klo 17 lastenkuoro sekä klo 18 askartelukerho.

Детские кружки «Мои маленькие шаги в церковь». Кружок в Лappeenranta по понедельникам в 17 детский хор и в 18 кружок рукоделия

Imatra

Imatran seurakuntatalolla tiistaisin klo 17 alkaen lasten musiikkikerho ja klo 18 askartelukerho.

В Иматра по вторникам 17 детский музыкальный кружок и в 18 кружок рукоделия.

Украинская церковь на пути к независимости

Патриарх Константинопольский Варфоломей принял решение утвердить для Украинской православной церкви автокефалию, что означает ее отделение от Московского патриархата и получение независимости.

В каноническом порядке Вселенский патриарх Константинопольский занимает высшее место среди патриархов. В подчинении патриарха Константинопольского **Варфоломея** находится множество автономных церквей, таких как Православная церковь Финляндии.

Право рукополагать Киевских митрополитов было передано патриарху Московскому в 1686 году с разрешения Вселенского патриархата. Это решение было обосновано политически, так как обстановка в регионе была неспокойной.

После Октябрьской революции, в начале 20-х годов XX века, Украина на короткое время получила независимость. В 1921 году наряду с Украинской православной церковью было образовано независимое сообщество, провозглашенное Украинской автокефальной православной

церковью. Ее деятельность была полностью прекращена в результате гонений по религиозным мотивам во времена СССР.

Большое количество православных бежали в Америку, где возникли многочисленные эмигрантские церкви. Такие диаспоральные церкви стали спасением для многих верующих, но они также способствовали разобщенности Украинской православной церкви, наблюдающейся и по сей день.

В 1990 году, когда происходил распад Советского Союза, митрополит Украинской православной церкви попросил Москву о предоставлении автокефалии. На это Московский патриархат не согласился, но присвоил Украинской церкви автономное положение.

В представлении Московского патриархата народы России, Беларуси

и Украины лишь выигрывают от сильной единой церкви. Однако аннексия Крыма и военный конфликт на востоке Украины, начавшиеся в 2014 году и продолжающиеся по сей день, сделали сохранение единства церкви крайне трудной задачей.

По словам проживающего в США теолога и профессора Кирилла Говоруна, украинца по происхождению, сложившаяся ситуация сильно осложняет рутинную работу приходов. Необходимость отделения от Московского патриархата продиктована практическими потребностями, а не политической реакцией.

Кирилл Говорун напоминает, что патриарх Варфоломей не стремится к расширению Вселенского патриархата, и получение Украиной автокефалии не дает ему никакой выгоды.

Текст: Матти П. Пуллкинен

Стипендии

Русское Благотворительное Общество в Финляндии р.о. объявляет к соисканию стипендии и субсидии из Фонда Братьев Ивана, Андрея и Владимира Кудрявцевых.

Из фонда выдаются стипендии и субсидии ученикам и исследователям, изучающим в высших и прочих учебных заведениях русский и церковнославянские языки, русскоязычную культуру в Финляндии и православие. Прошения с указанием данных об учёбе (учебное заведение, сдаваемый экзамен, тема исследования, срок учёбы) план использования стипендии, а также в приложении копии необходимых свидетельств и возможные рекомендации.

Субсидии могут выдаваться также обществам, которые способствуют сохранению в Финляндии русского языка, русской культуры и православия в особенности среди

детей и молодежи. Прошение должно быть подписано ответственными лицами общества. В прошении необходимо предоставить план использования стипендии и желательно иметь ссылки на деятельность общества, и рекомендации.

Прошение просим прислать по почте до конца октября с.г. в адрес общества: Venäläinen Hyväntekeväisyysyhdistys Suomessa ry, Hämeentie 55, 00580 Helsinki. На конверте указать "Auraha". Анкету на соискание стипендии можно получить по электронной почте от секретаря РБО Наталии Воробьевой: natalia.vorobieva@helenakoti.fi.

Дополнительную информацию можно получить на финском языке от Милицы Васильевой по электронной почте: milli.vasiljeff@gmail.com.

Kalenteri | Jumalanpalvelukset | Minnemennä

Kalenteriin on koottu seurakuntien yhteystiedot, jumalanpalvelukset ja menovinkit.

Muutokset ovat mahdollisia. Tarkista tiedot seurakuntien internetsivuilta.

Kaikkien seurakuntien työntekijöiden sähköposti-osoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@ort.fi, ellei nimen yhteydessä ole ilmoitettu muuta. Palveluskieli merkitty lyhentein: su=suomi, ru=ruotsi, sl=slava, en=englanti, sr=serbia, ve=venäjä, kr=kreikka, rom=romania, vi=viro

KIRKKOLISET JUHLAT 12.10. – 18.11.

3.11. Karjalan valistajien yhteinen juhla

ARKKIPIISPA LEON PALVELUKSIA

La 13.10. klo 17 vigilia, Uspenskin katedraali
Su 14.10. klo 10 jumalallinen liturgia, diakoniksi vihkiminen, Tampereen kirkko
Ti 30.10. klo 10 jumalallinen liturgia, seurakunnantarkastus, Vaasan kirkko
Pe 2.11. klo 18 panihida, Vanhan kaupungin suomalainen kirkko Tukholmassa
La 3.11. klo 10.30 jumalallinen liturgia, Pyhän Nikolaoksen kirkko Tukholmassa

RADIO & TV

Su 14.10. klo 11 Yle Radio 1

21. helluntainjälkeisen sunnuntain liturgia Kristuksen ylösnousemisen kirkosta Jyväskylästä. Palveluksen toimittaa kirkkoherra Timo Mäkirinta.

Su 4.11. klo 11 Yle Radio 1

24. helluntainjälkeisen sunnuntain liturgia Profeetta Elian kirkosta Ilomantsista. Palveluksen toimittaa kirkkoherra Ioannis Lampropoulos ja kuoroa johtaa kanttori Riikka Patrikainen.

Su 18.11. klo 11 Yle Radio 1

26. helluntainjälkeisen sunnuntain liturgia Pyhän apostoli ja evankelista Johannes Teologin ja Karjalan valistajien kirkosta Ortodoksiselta seminaarilta Joensuusta. Palveluksen toimittaa seminaarin johtaja, pastori Mikko Sidoroff.

SVENSKA ORTODOXA RADIOANDAKTER

i Radio Vega

12.10. Aftonandakt kl 19.15, fader Mikael Sundkvist

14.10. Aftonandakt kl. 19.15, fader Joosef Vola

AAMUHARTAUDET

13.10. Professori Serafim Seppälä

10.11. Metropolilta Eila

ILTAHARTAUDET

16.10. Kirkkomusiikin tutkijatohtori Maria Takala-Roszczenko

Mo'lidva sluuzb da ceerkavlaaulid, Yle Sápmi

15.10. Yle Sápmi klo 10, Erkki Lumisalmi

HELSINGIN SEURAKUNTA

KIRKKOHERRA

Markku Salminen,
p. (09) 8564 6103, 040 501 6190

ASIAKASPALVELU

Liisankatu 29, 00170 Helsinki
Avoinnna ma–pe 9–14, p. (09) 8564 6100,
asiakaspalvelu.helsinki@ort.fi

PÄIVYSTÄVÄ PAPPI

asiakaspalvelussa
arkisin klo 9–14, puhelinpäivystys klo 14–16,
p. (09) 8564 6105

KIINTEISTÖTOIMI

Isännöitsijä Kaj Rosenberg,
p. (09) 8564 6186, 0400 414 387

AUTTAVA PUHELIN

Puhelinpäivystys ti, pe, la klo 18–22,
p. (09) 8564 6299

SEURAKUNTAKIRJASTO

Liisankatu 29 A, 2 krs, p. (09) 8564 6180
Avoinnna ma–ti 10–15, ke–to 15–19

SEURAKUNTASALI

Unioninkatu 39 (sisäpiha), p. (09) 8564 6196

HELSINKI

PAPISTO

Rovasti Markku Salminen, p. (09) 85 646 103

Pastori Mikko Leistola,
p. (09) 8564 6121, 0400 413 196

Pastori Teo Merras,
p. (09) 8564 6120, 040 540 3200

Pastori Sergei Petsalo,
p. (09) 8564 6191, 040 620 5944

Pastori Joosef Vola, p. 040 545 2250

Yli diakoni Juha Lampinen,
p. (09) 8564 6130, 040 527 9580

KANTTORIT

Varvara Merras-Häyrynen (työvapaalla),
Larissa Qvintus-Petsalo (sij. 31.7.2019 asti)
p. 040 828 2283

Kirsi-Maria Susuna, p. 050 401 4798

AVUSTAVA PAPISTO

Rovasti Juhani Härkin (eläkkeellä)

Rovasti Johannes Karhusaari, (eläkk.)
p. 040 544 7557

Rovasti Timo Lehmuskoski, (eläkk.),
p. (koti) (09) 135 2902

Rovasti Veikko Purmonen, (eläkk.) p. 040
5920 684, veikko.purmonen@gmail.com

Pastori Raimo Pores, (eläkk.) p. 050 533 8790

Rovasti Timo Soisalo, p. (09) 349 6599

Rovasti Viktor Porokara, p. 0400 744 757

Pastori Alexandre Björklund, p. 040 550 0103

Pastori Juha Hirvonen,
juha.hirvonen@edu.hel.fi

Yli diakoni Gennadij Stolbow, (eläkk.),
p. 040 587 8580

Diakoni Heikki Kaski, p. 050 592 0643

Uspenskin katedraali

Kanavakatu 1/Pormestarinrinne 1,

Katajanokka, p. (09) 85 646 200,

sähköposti: uspenski@ort.fi.

Isännöitsijä nunnä Elisabet, p. 050 585 3870
Papit Markku Salminen, Teo Merras ja Mikko Leistola, yli diakoni Juha Lampinen, kanttori Varvara Merras-Häyrynen (työvapaalla), kanttorin sij. Larissa Qvintus-Petsalo, diakoni Heikki Kaski

JUMALANPALVELUKSET

La 13.10. klo 17 vigilia

Su 14.10. klo 10 liturgia

Ke 17.10. klo 18 yleinen rukouspalvelus (Jumalan-
synnyttäjän Kozelshtshinin ikonin kunniaksi)

La 20.10. klo 17 vigilia

Su 21.10. klo 10 liturgia

La 27.10. klo 17 vigilia

Su 28.10. klo 10 liturgia

Pe 2.11. klo 17 vigilia

La 3.11. klo 10 liturgia

La 3.11. klo 17 ehtoopalvelus

La 3.11. klo 17.45 yleinen panihida

Su 4.11. klo 10 liturgia

La 10.11. klo 17 vigilia

Su 11.11. klo 10 liturgia

La 17.11. klo 17 vigilia

Su 18.11. klo 10 liturgia

MUUTA TOIMINTAA

Liturgian aikana lastenkerho yli 3-vuotiaille ja
ponomarkerho yli 6-vuotiaille pojille klo 10 alkaen.

Kotikirkko

Liisankatu 29 A, 4. krs, Kruununhaka

Vahtimestari p. (09) 8564 6215,
Pappi Teemu Toivonen

JUMALANPALVELUKSET

La 13.10. klo 17 ehtoopalvelus, en

Su 14.10. klo 10 liturgia, en

Su 14.10. klo 18 Jeesuksen rukous

Ma 15.10. klo 17 ehtoopalvelus

Ti 16.10. klo 17 ehtoopalvelus

Ke 17.10. klo 8 liturgia

Ke 17.10. klo 17 ehtoopalvelus

To 18.10. klo 17 ehtoopalvelus

Su 21.10. klo 18 Jeesuksen rukous

Ma 22.10. klo 17 ehtoopalvelus

Ti 23.10. klo 8 Jaakobin liturgia, Kotikirkon
praasniekka

Ti 23.10. klo 17 ehtoopalvelus

Ke 24.10. klo 8 liturgia

Ke 24.10. klo 17 ehtoopalvelus

To 25.10. klo 17 ehtoopalvelus

La 27.10. klo 10 liturgia, rom

Su 28.10. klo 9 aamupalvelus ja liturgia, kr

Su 28.10. klo 18 Jeesuksen rukous

Ma 29.10. klo 17 ehtoopalvelus

Ti 30.10. klo 17 ehtoopalvelus

Ke 31.10. klo 8 liturgia

Ke 31.10. klo 17 ehtoopalvelus
 To 1.11. klo 17 ehtoopalvelus
 La 3.11. klo 17 vigilia, ru
 Su 4.11. klo 10 liturgia, ru
 Su 4.11. klo 18 Jeesuksen rukous
 Ma 5.11. klo 17 ehtoopalvelus
 Ti 6.11. klo 17 ehtoopalvelus
 Ke 7.11. klo 8 liturgia
 Ke 7.11. klo 17 ehtoopalvelus
 To 8.11. klo 17 ehtoopalvelus
 La 10.11. klo 17 ehtoopalvelus, en
 Su 11.11. klo 10 liturgia, en
 Su 11.11. klo 18 Jeesuksen rukous
 Ma 12.11. klo 17 ehtoopalvelus
 Ti 13.11. klo 17 ehtoopalvelus
 Ke 14.11. klo 8 liturgia
 Ke 14.11. klo 17 ehtoopalvelus
 To 15.11. klo 17 ehtoopalvelus
 La 17.11. klo 10 liturgia, rom
 Su 18.11. klo 9 aamupalvelus ja liturgia, kr
 Su 18.11. klo 18 Jeesuksen rukous

Hautausmaan Profeetta Elian kirkko

Lapinlahdentie 2, Ruoholahti,
 p. (09) 8564 6187

Pappi Juha Hirvonen, kanttori Tatjana Wilenius
 Isännöitsijä Jukka Vehkaoja, p. 0400 502 701

JUMALANPALVELUKSET

Pe 12.10. klo 17 yleinen panihida
 La 13.10. klo 10 liturgia
 Pe 19.10. klo 17 parastaasi
 La 20.10. klo 10 liturgia
 Pe 26.10. klo 17 yleinen panihida
 La 27.10. klo 10 liturgia
 Pe 2.11. klo 17 yleinen panihida
La 3.11. klo 9.30 vedenpyhitys ja liturgia
 Pe 9.11. klo 17 yleinen panihida
 La 10.11. klo 10 liturgia
 Pe 16.11. klo 17 yleinen panihida
 La 17.11. klo 10 liturgia

Myllypuro

Pyhittäjä Aleksanteri Syväriläisen kappeli
 Jauhokuja 3 B 2

Pappi Joosef Vola, kanttori Kirsi-Maria Susuna

JUMALANPALVELUKSET

La 13.10. klo 17 vigilia
 Su 14.10. klo 10 liturgia
 Ke 17.10. klo 17 ehtoopalvelus
 La 20.10. klo 9 aamupalvelus ja liturgia (vainajien muistelupäivä)
 La 20.10. klo 17 vigilia
 Su 21.10. klo 10 liturgia
 Ti 23.10. klo 8 liturgia (apostoli Jaakob)
 Ke 24.10. klo 17 ehtoopalvelus
 La 27.10. klo 17 vigilia
 Su 28.10. klo 10 liturgia
 Ke 31.10. klo 17 ehtoopalvelus
Pe 2.11. klo 17 vigilia
La 3.11. klo 10 liturgia
 Su 4.11. klo 10 liturgia
 Ke 7.11. klo 17 ehtoopalvelus
 To 8.11. klo 8 liturgia (ruumiittomat voimat)
 La 10.11. klo 17 vigilia
 Su 11.11. klo 10 liturgia
 Ti 13.11. klo 9 liturgia (koululaispalvelus)
 Ke 14.11. klo 17 ehtoopalvelus
 La 17.11. klo 17 vigilia
 Su 18.11. klo 10 liturgia

MUUTA TOIMINTAA

Liturgian aikana lastenkerho yli 3-vuotiaille klo 10 alkaen.

Stefanoskoti

Hallatie 2, Tapaninvainio

Stefanos-säätiön hoitaja: Iulian Pop,
 stefanossaatio@gmail.com, p. 040 5922 066
 Papit Juhani Härkin, Raimo Pores ja Markus Kinkki

JUMALANPALVELUKSET

La 27.10. klo 10 jumalallinen liturgia
 To 1.11. klo 18 ehtoopalvelus
 La 3.11. klo 10 liturgia
 La 24.11. klo 10 liturgia

Helenakoti

M:t Pistis, Elpis, Agapi ja heidän äitinsä Sofian
 kirkko, Hämeentie 55, Helsinki

Papit Viktor Porokara ja Markus Kinkki
 Palvelukset kaksikielisiä su/sl

JUMALANPALVELUKSET

La 13.10 klo 17.30 vigilia
 Su 14.10 klo 10 liturgia
 La 27.10 klo 17.30 vigilia
 Su 28.10 klo 10 liturgia
La 3.11 klo 10 liturgia
 La 10.11 klo 17.30 vigilia
 Su 11.11 klo 10 liturgia

Jumalansynnyttäjän syntymän kappeli

Mikonkatu 25, Helsinki

JUMALANPALVELUKSET

Jumalansynnyttäjän syntymän kappelissa toimi-
 tetaan arkisin klo 5.45 aamurukoukset, puoliyö-
 palvelus/paraklesis, aamupalvelus ja illalla klo
 18.30 Jeesuksen rukous -palvelus tai akatistos.

Kulttuurikeskus Sofia

Pyhän viisauden kappeli,
 Kallvikinniementie 35, Vuosaari

JUMALANPALVELUKSET

Arkisin aamupalvelus klo 8.30–9.
 Ehtoopalvelus klo 17.00–17.30.
 Lauantaisin -liturgia klo 10.30.
 Myös muita palveluksia tapahtumien
 yhteydessä, ks. www.sofia.fi/kappeli

LÄNTINEN ALUE

PAPISTO

Rovasti Kalevi Kasala
 p. (09) 8564 6128, 040 525 2868
 Pastori Petri Korhonen
 p. (09) 8564 6127, 050 409 6267

KANTTORIT

Petri Hakonen p. (09) 8564 6146,
 040 767 4335
 Matti Jyrkinen p. (09) 8564 6147,
 040 525 0782

AVUSTAVA PAPISTO

Rovasti Heikki Huttunen, p. 040 741 8792
 Pastori Markus Kinkki, p. 050 5637 579
 Diakoni Seppo Pesonen, p. 040 747 6615

Tapiola

Pyhittäjä Herman Alaskalaisen kirkko,
 Kaupinkalliontie 2, p. (09) 85 646 221

Pappi Petri Korhonen, kanttori Petri Hakonen

JUMALANPALVELUKSET

La 13.10. klo 17 vigilia

La 13.10. klo 18.40 yleinen rukouspalvelus
 Su 14.10. klo 10 liturgia
 Ke 17.10. klo 9 aamupalvelus
 Ke 17.10. klo 17 ehtoopalvelus
 To 18.10. klo 9 liturgia
 La 20.10. klo 17 vigilia
 La 20.10. klo 18.40 yleinen rukouspalvelus
 Su 21.10. klo 10 liturgia
 Ke 24.10. klo 9 aamupalvelus
 Ke 24.10. klo 17 ehtoopalvelus
 To 25.10. klo 9 liturgia
 La 27.10. klo 17 vigilia
 La 27.10. klo 18.40 yleinen rukouspalvelus
 Su 28.10. klo 10 liturgia
 Ke 31.10. klo 9 aamupalvelus
 Ke 31.10. klo 17 ehtoopalvelus
 To 1.11. klo 9 liturgia
 La 3.11. klo 17 vigilia
 La 3.11. klo 18.40 yleinen rukouspalvelus
 Su 4.11. klo 10 liturgia
 Ke 7.11. klo 9 aamupalvelus
 Ke 7.11. klo 17 ehtoopalvelus
 To 8.11. klo 9 liturgia
 La 10.11. klo 17 vigilia
 La 10.11. klo 18.40 yleinen rukouspalvelus
 Su 11.11. klo 10 liturgia
 Ke 14.11. klo 9 aamupalvelus
 Ke 14.11. klo 17 ehtoopalvelus
 To 15.11. klo 9 liturgia
 La 17.11. klo 17 vigilia
 La 17.11. klo 18.40 yleinen rukouspalvelus
 Su 18.11. klo 10 liturgia

MUUTA TOIMINTAA

Liturgian aikana lastenkerho yli 3-vuotiaille ja
 ponomarikerho yli 6-vuotiaille pojille.

Espoon keskus

Trapesa, Kirkkojärventie 1 (Espoon juna-ase-
 ma, 2. krs.), Espoo

Pappi Heikki Huttunen, kanttori Antti Narmala

JUMALANPALVELUKSET

Su 14.10. klo 10 liturgia
 Su 4.11. klo 10 liturgia

Hanko

Pyhien apostolienvertaisten Magdalan Maria
 ja Vladimir Kiovalaisen kirkko, Täktomintie 4

Isännöitsijä Alan Jeffery, 040 554 2764
 Pappi Kalevi Kasala, kanttori Matti Jyrkinen

JUMALANPALVELUKSET

La 10.11. klo 17 vigilia
 Su 11.11. klo 10 liturgia (isänpäivä)

Lohja

Karjalan valistajien kirkko, Nahkurinkatu 4

Pappi Kalevi Kasala, kanttori Matti Jyrkinen
 Isännöitsijä Seppo Pesonen, p. 040 747 6615

JUMALANPALVELUKSET

Su 21.10. klo 10 liturgia
 Ke 31.10. klo 18 ehtoopalvelus
 Pe 2.11. klo 17 suuri ehtoopalvelus
**La 3.11. klo 9 vedenpyhitys ja liturgia (ja litania
 hautausmaalla ja praasniekkajuhla
 Liikuntalinnassa)**
 La 3.11. klo 11.30 litania (Karjalaan jääneiden
 muistopatsaalla, Lohjan evl. kirkon vieressä)
 Ke 14.11. klo 18 ehtoopalvelus
 Su 18.11. klo 10 liturgia

MUUTA TOIMINTAA

Kirkkokerho
 Kuukauden 1. ja 3. sunnuntai yli 3-vuotiaille.

Karkkila, evl. seurakuntatalo

Huhdintie 9

JUMALANPALVELUKSET

Su 4.11. klo 10 liturgia

Nummela

Ortodoksinen rukoushuone,
Naaranpajuntie 7, p. 046 632 1210

JUMALANPALVELUKSET

Ke 17.10. klo 18 maallikkopalvelus
La 27.10. klo 17 vigilia
Su 28.10. klo 10 liturgia
Ke 14.11. klo 18 maallikkopalvelus

MUUTA TOIMINTAA

Liturgian aikana lastenkerho yli 3-vuotiaille joka
kuukauden 4. sunnuntai.

Tammisaari

Tammisaaren ev. lut. kirkko, Iso Kirkkokatu 18

JUMALANPALVELUKSET

La 20.10. klo 10 liturgia
La 17.11. klo 10 liturgia

Kirkkonummi

Pokrovan kirkko, Elfvinginkuja, Jorvas
p. (09) 221 1400

Papisto: pappismunkki Hariton ja pappismunkki
Foma

JUMALANPALVELUKSET

La 13.10. klo 17 ehtoopalvelus
Su 14.10 klo 9 aamupalvelus ja liturgia
La 20.10. klo 17 ehtoopalvelus
Su 21.10. klo 9 aamupalvelus ja liturgia
La 27.10. klo 17 vigilia
Su 28.10. klo 9 aamupalvelus ja liturgia
Pe 2.11. klo 17 ehtoopalvelus
La 3.11. klo 9 aamupalvelus ja liturgia
La 10.11. klo 17 ehtoopalvelus
Su 11.11. klo 9 aamupalvelus ja liturgia
La 17.11. klo 17 ehtoopalvelus
Su 18.11. klo 9 aamupalvelus ja liturgia

ITÄINEN ALUE

PAPISTO

Rovasti Mikael Sundkvist, p. 050 350 9356
Pastori Kimmo Kallinen, p. 040 707 9609

KANTTORIT

Minna Jokinen, p. 050 358 7339
Olga Soldatova p. (09) 8564 6144,
040 1930733
Elena Nemlander, p. 0440 430 249, Porvoo

MUU PAPISTO

Rovasti Jukka Alava, p. 0400 737 466,
jukka.alava@iki.fi
Rovasti Viktor Porokara (eläkk.)
p. 0400 744 757
Pastori Tapio Rautamäki p. 045 692 9081
Pastori Johannes Lahtela, p. 040 776 0700
Järvenpää
Diakoni Erkki Toivanen, Järvenpää
Diakoni Sergei Podschivalow
p. 040 749 1560, Tikkurila
Diakoni Andreas Stenberg, Tikkurila
Diakoni Risto Ikäheimo, Tikkurila

Diakoni Yrjö Saranpää, Porvoo
Diakoni Heikki Korhonen, Porvoo

Tikkurila

Kristuksen taivaaseenastumisen kirkko
Läntinen Valkoisenlähteentie 48

Pappi Mikael Sundkvist, kanttori Olga Soldatova

JUMALANPALVELUKSET

La 13.10. klo 17 vigilia
Su 14.10. klo 10 liturgia
Ke 17.10. klo 17.30 ehtoopalvelus
La 20.10. klo 9 aamupalvelus ja liturgia
La 20.10. klo 17 vigilia
Su 21.10. klo 10 liturgia
Ke 24.10. klo 17.30 ehtoopalvelus
La 27.10. klo 17 vigilia
Su 28.10. klo 10 Jaakobin liturgia
Ke 31.10. klo 17.30 ehtoopalvelus
Pe 2.11. klo 17.30 aamupalvelus
La 3.11. klo 17 ehtoopalvelus
Su 4.11. klo 9 aamupalvelus ja liturgia
Ke 7.11. klo 17.30 ehtoopalvelus
La 10.11. klo 17 vigilia
Su 11.11. klo 10 liturgia
Ke 14.11. klo 17.30 ehtoopalvelus
La 17.11. klo 17 vigilia
Su 18.11. klo 10 liturgia

Myyrmäki

Pyhän Martinin ev.-lut.
kappeli, Uomatie 1, Vantaa

JUMALANPALVELUKSET

La 3.11. klo 10 liturgia

Järvenpää

Jumalansynnyttäjän Kazanilaisen ikonin
kirkko, Kartanontie 45

Isännöitsijä Jyrki Vaara, p. 040 090 7550
Pappi Kimmo Kallinen, kanttori Minna Jokinen

JUMALANPALVELUKSET

La 13.10. klo 10 liturgia
Ti 16.10. klo 17 akatistos
La 20.10. klo 17 vigilia
Su 21.10. klo 10 liturgia
Su 21.10. klo 17 vigilia (kirkon syyspraasniekka)
Ma 22.10. klo 9.30 vedenpyhitys ja liturgia
(kirkon syyspraasniekka)
Ke 24.10. klo 17.30 ehtoopalvelus
La 27.10. klo 10 liturgia (jumalanpalveluksen jäl-
keen rovasti Sergius Colliander Pyhien Sergein ja
Hermanin Veljeskunnasta pitää venäjänkielisen
opetus- ja keskustelutilaisuuden klo 12–14 Jär-
venpään kirkon salissa)
Ti 30.10. klo 17 akatistos
Pe 2.11. klo 17 vigilia
La 3.11. klo 10 liturgia
Ke 7.11. klo 17.30 ehtoopalvelus
La 10.11. klo 10 liturgia
Ti 13.11. klo 17 akatistos
La 17.11. klo 17 vigilia
Su 18.11. klo 10 liturgia

Klaukkala

Pyhän Nektarios Eginalaisen kirkko
Kuonomäentie 80, 01800 Klaukkala

Isännöitsijä Aune Svennevig, p. (09) 8564 6231,
pappi Tapio Rautamäki, kanttori Minna Jokinen

JUMALANPALVELUKSET

Su 14.10. klo 10 liturgia
Su 28.10. klo 10 liturgia
La 10.11. klo 16 akatistos (Pyhittäjä Nektarios
Eginalaiselle)

La 10.11. klo 16.30 vigilia
La 10.11. klo 18 litania
Su 11.11. klo 9.30 vedenpyhitys ja liturgia
(praasniekka)

Porvoo

Kristuksen kirkastumisen kirkko
Vanha Helsingintie 1, Tattarinmalmi

Vahtimestari Niko Laakso, p. (09) 85 646 232,
Pappi Kimmo Kallinen, kanttori Elena Nemlander

JUMALANPALVELUKSET

La 13.10. klo 17 vigilia
Su 14.10. klo 10 liturgia
To 18.10. klo 17.30 akatistos
La 27.10. klo 17 vigilia
Su 28.10. klo 10 liturgia
To 1.11. klo 17.30 akatistos
La 10.11. klo 17 vigilia
Su 11.11. klo 10 liturgia
To 15.11. klo 17.30 akatistos

MUUTA TOIMINTAA

Sunnuntaisin liturgian aikana lastenkerho
yli 3-vuotiaille.

MONIKULTTUURINEN TYÖ

PAPISTO

Pastori Vaslav (Slava) Skopets
p. (09) 8564 6123,
Pastori Teemu Toivonen,
p. (09) 8564 6122, 040 511 3846

KANTTORI

Irina Tchervinskij-Matsi,
p. (09) 8564 6141, 050 374 0019

AVUSTAVA PAPISTO

Rovasti Heikki Huttunen, p. 040 741 8792
Rovasti Ion Durac, p. 040 516 6741 (rom)
Pastori Alexandre Björklund, p. 040 550 0103

Pyhän Kolminaisuuden kirkko

Unioninkatu 31, Kruununhaka

p. (09) 85 646 210/vahtimestari
Pastori Vaslav (Slava) Skopets,
kanttori Irina Tchervinskij-Matsi
Muu papisto: pastori Alexandre Björklund,
ylidiakoni Gennadij Stolbow, diakoni Ioann
Markolainen

PALVELUKSET KIRKKOSLAAVIKSI

La 13.10. klo 16.30 yleinen panihida
La 13.10. klo 17 vigilia
Su 14.10. klo 10 liturgia
Ke 17.10. klo 17 ehtoopalvelus
La 20.10. klo 10 liturgia (vainajien muistelupäivä)
La 20.10. klo 16.30 yleinen panihida
La 20.10. klo 17 vigilia
Su 21.10. klo 10 liturgia
Ke 24.10. klo 17 ehtoopalvelus
La 27.10. klo 16.30 yleinen panihida
La 27.10. klo 17 vigilia
Su 28.10. klo 10 liturgia
Ke 31.10. klo 17 ehtoopalvelus
Pe 2.11. klo 17 vigilia
La 3.11. klo 10 liturgia
La 3.11. klo 16.30 yleinen panihida
La 3.11. klo 17 vigilia
Su 4.11. klo 10 liturgia
Ke 7.11. klo 17 ehtoopalvelus
La 10.11. klo 16.30 yleinen panihida
La 10.11. klo 17 vigilia
Su 11.11. klo 10 liturgia

Ke 14.11. klo 17 ehtoopalvelus
La 17.11. klo 16.30 yleinen pаниhida
La 17.11. klo 17 vigilia
Su 18.11. klo 10 liturgia

МУУТА ТОИМINTAA

Kirkkokerho yli 3-vuotiaille su klo 10–12.30
Pononmarikerho yli 6-vuotiaille pojille su klo 10–12.30 ja ke klo 17–18

Huskyrkan i Helsingfors

Elisabetsgatan 29 A, 4:e vån

Gudstjänsterna förrättas av fr Teemu Toivonen, Mariamkören sjunger under ledning av Satu Vola.

GUDSTJÄNSTER PÅ SVENSKA

Lö 3.11. kl 17 vigilia
Sön 4.11. kl 10 liturgi

Kotikirkko / Ss. James and Catherine Church

Liisankatu 29, 4th floor (Kruununhaka)

Teemu Toivonen, 040 511 3846

ENGLISH SERVICES

Sat 13.10. at 17 vespers
Sun 14.10. at 10 liturgy
Sat 10.11. at 17 vespers
Sun 11.11. at 10 liturgy

Study group in English

At 17, Mirolybov hall. This year we will discuss about the Holy Mysteries (Sacraments) in the Orthodox Church. Basic information, but also more deeper discussion on the subject. Welcome!
Oct 13th: Chrismation, the Gift of the Holy Spirit
Nov 10: Confession, return to the Church
More information: Fr. Teemu Toivonen
teemu.toivonen@ort.fi
mob. +358 40 5113846

Στο παρεκκλήσιο του

Kotikirkko

Διεύθυνση: Liisankatu 29 A, Ελσίνκι,

Teemu Toivonen, 040 511 3846

Κυριακή 28.10. στις 9.00 ὁρθρος και Θεία
Λειτουργία

Κυριακή 18.11. στις 9.00 ὁρθρος και Θεία
Λειτουργία

Хельсинкский приход

Настоятель прихода

Маркку Салминен, тел. 09 85 646 103,
markku.salminen@ort.fi

КАНЦЕЛЯРИЯ ПРИХОДА

Адрес: Liisankatu 29, 00170 Helsinki

Русскоязычный священник
Вячеслав Скопец, тел. 09 85 646 123,
vaslav.skopets@ort.fi

Регент

Ирина Червинский–Матси,
тел. 09 85 646 141

Русскоязычный священник дежурит в -сторожке
Свято-Троицкого храма
каждый вторник 10–12.

Хельсинки

Свято-Троицкий храм

Unioninkatu 31, Helsinki, 09 8564 6210

Священник Вячеслав Скопец
Регент Ирина Червинский–Матси
Внештатное священство
Священник Александр Бьёрклунд
Протоиерей Геннадий Столбов
Диакон Иван Марколайнен

БОГОСЛУЖЕНИЯ

C6 13.10. в 16.30 Панихида
C6 13.10. в 17 Всенощное бдение
Bc 14.10. в 10 литургия
Cp 17.10. в 17 вечерня
C6 20.10. в 16.30 Панихида
C6 20.10. в 17 Всенощное бдение
Bc 21.10. в 10 литургия
Cp 24.10. в 17 вечерня
C6 27.10. в 16.30 Панихида
C6 27.10. в 17 Всенощное бдение
Bc 28.10. в 10 литургия
Cp 31.10. в 17 вечерня
Пт 2.11. в 17 Всенощное бдение
C6 3.11. в 10 литургия
C6 3.11. в 16.30 Панихида
C6 3.11. в 17 Всенощное бдение
Bc 4.11. в 10 литургия
Cp 7.11. в 17 вечерня
C6 10.11. в 16.30 Панихида
C6 10.11. в 17 Всенощное бдение
Bc 11.11. в 10 литургия
Cp 14.11. в 17 вечерня
C6 17.11. в 16.30 Панихида
C6 17.11. в 17 Всенощное бдение
Bc 18.11. в 10 литургия

Храм при доме престарелых

Церковь святых мучениц Веры, Надежды,
Любови и матери их Софии, Hämeentie 55,
00580 Helsinki, тел. 09 2511 1411

Священник: Виктор Порокара

БОГОСЛУЖЕНИЯ

C6 13.10. в 17.30 Всенощное бдение
Bc 14.10. в 10 литургия
C6 27.10. в 17.30 Всенощное бдение
Bc 28.10. в 10 литургия
C6 3.11. в 10 литургия
C6 10.11. в 17.30 Всенощное бдение
Bc 11.11. в 10 литургия

Приходской центр в Мюллюпуру

Часовня прп. Александра Свирского
Jauhokuja 3 В 2, 00920 Helsinki,

Священник Иосиф Вола,
тел. 0405452250

Богослужения совершаются на финском языке, но при необходимости используется и церковнославянский язык.

- Чаепитие по воскресеньям после Литургии
- Воскресная школа для детей по воскресеньям с 10 до 12.30

Культурный центр София

Часовня Святой Софии – Премудрости
Божией, Kallvikinnientie 35, 00980 Helsinki,
тел. 010 277 900

Расписание богослужений: www.sofia.fi

Эспоо

Церковь прп. Германа Аляскинского в
Тапиола

Kaupinkalliontie 2, 02100 Espoo
тел. 09 85 646 221

Священники: Петри Корхонен, тел. 09 85 646 127;
Хейкки Хуттунен, тел. 040 741 8792.

В первое воскресенье месяца служба на финском и русском языках.

Интернациональный
центр Трапеза

Часовня в честь равноапостольных жен-
мироносиц Kirkkojärventie 1, 02770 Espoo

Богослужения проводятся на финском и частично на русском языках.

Вантаа

Спасо-Вознесенская
церковь в Тиккурила

Läntinen Valkoisenlähdeentie 48,
01450 Vantaa

Священник Микаел Сундквист, тел. 09 85 646 125,
050 350 9356. Диакон Сергей Подшивалов,
тел. 040 749 1560.

Каждое последнее воскресенье месяца
литургия на финском и славянском языках.

Чаепитие по воскресеньям после литургии.
Беседы о вере. Русскоязычная встреча
в субботу 24.11. с 14 до 16 час: Один регион –
один епископ: поместное присутствие
Православной Церкви. Беседу за чаепитием
проводит, магистр богословия, дьякон Свято-
Троицкой церкви г. Хельсинки, Иоанн
Марколайнен.

TOIMINTAA HELSINGIN SEURAKUNNASSA

HELSINKI

Helsingin tiistaiseura

Kokoontuu seurakuntasalilla joka toinen tiistai
klo 16 (ohjelmassa ilmoitettuja poikkeuksia
lukuun ottamatta).

23.10. Retki Myllypuron Pyhittäjä Aleksanteri
Syvärläisen kappeliin

6.11. Kirkkoveisuilta, kanttori Joakim Pietarinen
opastaa ja laulattaa

Jumalansynnyttäjän syntymän yhteisö

Jumalansynnyttäjän syntymän kappelissa toimi-
tetaan arkisin klo 5.45 aamurukoukset, puoliyö-
palvelus/paraklesis, aamupalvelus ja illalla klo
18.30 Jeesuksen rukous-palvelus tai akatistos.
Olohuone-lafka on auki torstaista lauantaihin klo
13–16. Mahdollisuus opetella rukousnauhojen
solmimista ja tehdä käsitöitä, lukea tai muuten
vain viettää hetki kanssamme keskustellen kahvi-
kupin ääressä. Myynnissä mm. Lintulan tuohuk-
sia, yrttsuolaa, hunajaa ja kirjoja. Mahdollisuus
ostaa lukemista "kirjakirpputorilta". Osoite: Mi-
konkatu 25, Helsinki (summerissa lukee kappeli,
käynti sisäpihalta). Lisätietoja, myös muutokset
viikko-ohjelmassa: theotokos.fi

KirjaKrypta

KirjaKrypta kokontuu tänä syksynä kolmesti,
perinteisesti kuukauden kolmas keskiviikko
Kozelshtshinin rukouspalveluksen jälkeen,
siis noin klo 18.45.

Ohjelma:

17.10. vieraana FT Hanna Kemppi ja aiheena hä-
nen väitöskirjansa Kielletty kupoli, avattu alttari
21.11. vieraana toimittaja Risto Nordell ja aihee-
na uutuuskirja Riston valinta

Raamattupiiri

Tiistaisin klo 17 alkavan ehtoopalveluksen jäl-
keen seurakunnan kirjastossa, os. Liisankatu 29 A
(2.krs.).

Ortodoksiapiiri

Syksy 2018: Elämän etiikka
Maanantaisin klo 17 ehtoopalvelus Kotikirkossa,
jonka jälkeen klo 18 kerho seurakuntasalilla
(Unioninkatu 39, sisäpiha).

15.10. Syyslooma. Ei kerhoa.
22.10. Pääsevätkö koirat taivaaseen? (isä Mikko
Leistola)

29.10. Rahan etiikka. (Vladimira Therman,
A.L. Hartwallin säätiö)

5.11. Kestävä kehitys eettisenä haasteena.
(Essi Kosonen)

12.11. Paaston etiikka. (isä Sergei Petsalo)

Stefanoskodin käspaikkakerho

Ohjaaja Lahja Martikainen. Kokoontuu Stefanoskodilla syksyllä 25.10., 8.11. ja 22.11. klo 10–14.

Vapaaehtoisverkostopäivät 7.11.

Helsingin ortodoksisen seurakunnan vapaaehtoisverkostopäivä kokoaa yhteen seurakunnan vapaaehtoisia ja vapaaehtoistoiminnasta kiinnostuneita läheltä ja kaukaa. Päivä tarjoaa tilaisuuden yhteiseen keskusteluun ja virkistykseen sekä herättelee tuoreita ajatuksia vapaaehtoistoiminnasta. Verkostopäivät ovat kaikille avoimia tilaisuuksia, joissa voi jakaa omia ideoita, kokemuksia ja tietoutta yhteisiin aiheisiin liittyen. Päivän aikana kuullaan puheenvuoroja mm. vapaaehtoisilta ja toiminnanjohtajilta. Tapahtuma on Helsingin ortodoksisen seurakunnan seurakuntasalilla klo 10 alkaen, os. Unioninkatu 39, sisäpiha. Ilmoittautumiset ma 22.10. vapaaehtoistoiminnan koordinaattorille: kristiina.aminoff@ort.fi tai p. 040 350 1951

ITÄ-HELSINKI

Myllypuron kirkkokuoro

Harjoittelee kappelilla keskiviikkoinen ehtoopalveluksen jälkeen, n. klo 17.30. Mikäli olet kiinnostunut tulemaan mukaan toimintaan, tule paikalle tai ota yhteys kanttori Kirsi-Mariaan puh. 050 401 4798. Valmistaudu musikaalisuuden ja äänialan testaamiseen ja opettele jokin laulu koelauluksi.

Ortodoksisen kirkkolaulun peruskurssi

Kulttuurikeskus Sofiassa maanantaisin ehtoopalveluksen jälkeen n. klo 17.30.

Liturgia kansan laulamana

Kaikki pääsevät laulamaan liturgioissa Myllypurossa sunnuntaina 21.10., 25.11. ja 16.12.

Karjalankielinen kirkkolaulupiiri

Harjoittelee Myllypuron kappelilla sunnuntaisin kirkkokahvien jälkeen noin klo 12.30 alkaen.

TAPAHTUMIA

Kamarikuoro Krysostomoksen juhlakonsertti

Kamarikuoro Krysostomos täyttää 15 vuotta. Kuoro laulaa klo 10 alkavassa liturgiassa ja juhlakonsertti Uspenskin katedraalissa sunnuntaina 21.10.2018 klo 13. Vapaa pääsy, käsiohjelma 15/10€.

KULTTUURIKESKUS SOFIA

Taidenäyttelyt

Valikoituja töitä isä Ambrosiuksen taidekokoelmasta.

Rosa Liksomien Postmoderni ekumeeninen ikonostaasi, esillä toistaiseksi.

Pysyvä kirkkotaidenäyttely.

Kurssit ja tapahtumat

Lehtityön kurssi

Pe–su 12.–14.10. Kurssilla tutustutaan eri lehtityyppeihin ja lehtityön prosesseihin sekä harjoitellaan henkilörakennusta, haastattelun tekoa, eri juttutyyppeiden ja artikkelien kirjoitusta. Opettajana toimittaja Mari Vainio. Hinta 150 €, sis. opetuksen ja ateriat.

Vapaus ja demokratia -seminaari

La 13.10. klo 13–17 Alustajana mm. metropoliitti Ambrosius. Seminaari järjestetään yhteistyössä Filosofiklubin ja Kriittisen korkeakoulun kanssa. Hinta 25 €, sis. välipalan ja iltapäiväkahvit.

Profeetat nykyajassa -seminaari

Pe–la 19.–20.10. Puhujana on ruotsalainen pas-tori ja kirjailija Peter Halldorf. Hän on Ruotsin tämän päivän tunnetuimpia hengellisiä opettajia. Alustajana seminaarissa on myös metropoliitti Ambrosius. Peter Halldorfin alustukset ovat ruotsiksi. Luentojen pääkohdat tulkitaan suomeksi. Hinta 25€/päivä, sis. ohjelman ja ateriat.

Majoitus 60€/1hh ja 40€/hlö/2hh, sis. aamiaisen. Ilm. 12.10. mennessä.

Venäjän viimeinen tsaariperhe -seminaari

Venäjän viimeisen tsaariperheen inhimilliseen ja koskettavaan tarinaan tutustutaan perheen eri vaiheisiin liittyvien valokuvien kautta kerrotun tarinan avulla. Esitelmöitsijänä on Romanov-tutkija Olli-Pekka Ihalainen. Seminaari on maksuton ja kaikille avoin. Ilm. 29.10. mennessä.

Isänpäivä Sofiassa 11.11.

Sofian ravintolassa isänpäivän juhla-lounas klo 11.30–14 ja 14.30–17. Pöytävaraukset: reception@sofia.fi tai p. 010 277 900.

Lisätiedot: sofia.fi/tapahtumat. Ohjelmamuutokset mahdollisia. Kurssien yhteydessä majoitus aamiaisella alkaen 40 €/vrk. Ilmoittautumiset: reception@sofia.fi tai p. 010 277 900. Kulttuurikeskus Sofia, -Kallvikinniementie 35, 00980 Hki.

LÄNTINEN ALUE

Tapiolan kirkko, Kaupinkalliontie 2, Espoo

Keskiviikkokerho

Kokoontuu Tapiolan kirkolla. Aloitamme ehtoopalveluksella klo 17. Kerhon aikana tarjolla pientä iltapalaa. Tulethan mukaan auttamaan sen valmistelussa klo 16 ja siivouksessa.

Syksyn ohjelma:

17.10. Kirjailijavieraina Timo Lehtonen, Vaineneet kellot ja

Athosvuorelta terveiset

24.10. Anna von Numers, Uspenskin katedraalin konservointi

28.11. Yhteiseksi syyslukemiseksi valittiin munkki Serafinin kirja Tie ylösnousemukseen. Isä Mikko

Leistola tulee alustamaan kirjasta keskustelun.

Tiedustele kirjaa lainaksi kirjastosta tai christina.kontkanen@ort.fi, p. 040 053 1054.

Espoon miestenpiiri Hermaninjengi

Kokoontuu joka kuukauden kolmas keskiviikko klo 18. Kokoontumispaikka vaihtelee.

Lisätietoja: puheenjohtaja Juhani Mustila, puh. 0400 472 623 (juhani.mustila@iki.fi).

Tarvittaessa lisätietoja antaa myös isä Petri Korhonen.

Käsityökerho

Monikulttuurinen käsityökerho kokoontuu kirkolla torstaisin klo 10–13. Kaikki käsitöistä kiinnostuneet tervetuloa mukaan.

Nuorten ikonimaalauskerho

Nuorten ikonimaalauskerho yli 13-vuotiaille tiistaisin Tapiolan kirkolla klo 18–19.30. Lisätietoja: Katarina Koskivaara-Ilmonen, katarinakoskivaara@gmail.com

Lasten iltakerho

Tapiolan kirkolla järjestetään tiistai-iltaisen lastenkerho klo 17–19.30. Seurakunnan lastenkerhot ovat suunnattu 3–10-vuotiaille. Kerhossa leikataan, pelataan, askarrellaan ja tutustutaan omaan kirkkoon. Tapiolan iltakerhossa yli 4-vuotiaat pääsevät kerhon yhteydessä osallistumaan myös kakkikerhoon! Kerho on ilmainen eikä sinne tarvitse ilmoittautua etukäteen. Lisätietoja: Tiia Haimi, tiia.haimi@ort.fi

Ystävyydenateria

Pe 2.11. klo 11–12 ja pe 7.12. klo 11–12.

Kokoonnumme yhteisen ruokapöydän ääreen syömään ja seurustelemaan. Ateriat maksaa yhden euron. Tilaisuus on avoin kaikille. Tervetuloa!

Lohjan kirkko, Nahkurinkatu 4

Kuoroharjoitus klo 18–20 keskiviikkoina 17.10., 24.10., 7.11., 14.11., 28.11. ja 12.12. Uudet laulajat ovat tervetulleita laulukokeen kautta koeajalle. Lisätietoja kanttori Matti Jyrkinen, p. 040 525 0782, matti.jyrkinen@ort.fi.

Ortodoksisuus tutuksi -kurssi

Torstaisin klo 18–20. Lisätietoja isä Kalevi Kasala, p. 040 525 2868, kalevi.kasala@ort.fi

Seniorikerho

Klo 14–16 torstaisin 25.10., 8.11., 22.11. ja 13.12. Lisätietoja kanttori Matti Jyrkinen 040 525 0782, matti.jyrkinen@ort.fi

Länsi-Uudenmaan ortodoksien seurakuntaillat

Lisätietoja puheenjohtaja Urpo Uotila 044 314 5210.

Ikonipiiri

Maanantaisin klo 10–13.30: 22.10., 29.10., 5.11., 12.11., 19.11. ja 26.11. Lisätietoja: Tarja Tarima 040 541 3901, tarja.tarima@tikkurila.com

Miestenpiiri

Kokoontuu erikseen sovittuina ajankohtina. Lisätietoja kanttori Matti Jyrkinen, p. 040 525 0782.

Naistenpiiri

Kokoontuu erikseen sovittuina ajankohtina. Lisätietoja Pirkko Siili 0400 782 144.

Lasten kirkkokerho

Liturgiapalvelusten yhteydessä. Lisätietoja Päivi Kasala, p. 050 347 0205.

50-vuotisjuhlakonsertti

Lohjan Karjalan valistajien kirkko täyttää 50 vuotta. Juhlan kunniaksi Länsi-Uudenmaan ortodoksinen kirkkokuoro pitää konsertin sunnuntaina 28.10. klo 16, Karjalan valistajien kirkko, Nahkurinkatu 4. Kuoroa johtaa kanttori Matti Jyrkinen. Vapaa pääsy.

Ohjelmaa 50-vuotisjuhlaviikolla

Tapahtumat Karjalan Valistajien kirkossa (Nahkurinkatu 4, Lohja) ellei muuta mainita. Su 28.10. klo 16 Länsi-Uudenmaan ortodoksinen kirkkokuoron konsertti, johtaa kanttori Matti Jyrkinen.

Ti 30.10. klo 18 Yleisluento: radiotoimittaja Risto Nordell kertoo ortodoksisesta kirkkomusiikista. Lohjan kirjasto, Karstuntie 3, Järnefelt-sali.

Ke 31.10. klo 15–20 avoimet ovet, klo 18 ehtoopalvelus ja ”Kysy ortodoksisuudesta”-tilaisuus, teetarjoilu

To 1.11. klo 15–20 avoimet ovet

Pe 2.11. klo 15–20 avoimet ovet, klo 17 suuri ehtoopalvelus ja ohjelmallinen teilta

La 3.11. klo 9.00 vedenpyhitys ja liturgia klo 11.30 Litanja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä (Pyhän Laurin kirkkomaa, Kirkkokatu 1)

klo 12.15 Praasniekan lounas ja juhla Liikuntalinnassa, Länsi-Louhenkatu 31

Nummelan rukoushuone, Naaranpajuntie 7

Perjantaipiiri

Perjantaisin klo 12–14: 12.10., 26.10., 9.11., 23.11. ja 7.12. Lisätietoja kanttori Matti Jyrkinen 040 525 0782, matti.jyrkinen@ort.fi

Ikonipiiri

Tiistaisin klo 10–14. Lisätietoja, p. Ritva Tarima 0400 719 563, ritva.tarima@suomi24.fi.

Ikonipiiri

torstaisin klo 16–19. Lisätietoja, p. Ritva Tarima 0400 719 563, ritva.tarima@suomi24.fi.

Lasten kirkkokerho

liturgiapalvelusten yhteydessä. Lisätietoja, p. Päivi Kasala 050 347 0205.

Hangon ortodoksinen kirkko, Täktomintie 5

Kuoroharjoitus

sunnuntaisin klo 14–16: 21.10., 18.11., 25.11. ja 16.12. Uudet laulajat ovat tervetulleita lauluko-keen kautta koeajalle. Lisätietoja kanttori Matti Jyrkinen, p. 040 525 0782, matti.jyrkinen@ort.fi.

Torstaikerho

Torstaisin klo 18–20: 25.10., 8.11., 29.11. ja 13.12. Lisätietoja: kanttori Matti Jyrkinen 040 525 0782, matti.jyrkinen@ort.fi

Lasten kirkkokerho

Liturgiapalvelusten yhteydessä.
Lisätietoja, p. Päivi Kasala 050 347 0205.

Karkkila, ev. lut. seurakuntatalo, Huhdintie 9–11

Seurakuntailta

Perjantaisin klo 18–20: 12.10., 26.10., 9.11., 23.11. ja 7.12. Lisätietoja kanttori Matti Jyrkinen 040 525 0782, matti.jyrkinen@ort.fi

Ikonipiiri

Torstaisin klo 12–15.30: 25.10., 1.11., 8.11., 15.11., 22.11. ja 29.11. Lisätietoja Tarja Tarima 040 541 3901, tarja.tarima@tikkurila.com

Kirkkonummi, ev. lut. seurakuntatalo, Seurakunnantie 1

Seurakuntailta

Torstaisin klo 18–20: 8.10., 8.11., 29.11. ja 13.12. Lisätietoja kanttori Matti Jyrkinen, p. 040 525 0782, matti.jyrkinen@ort.fi

Tammisaaren kirkkokahvit

Liturgiapalvelukset toimitetaan lauantaixin 20.10., 17.11. ja 15.12. klo 10 Tammisaaren ev.lut. kirkossa, Iso Kirkkokatu 1. Liturgian jälkeen koonnumme kirkkokahveille Tammisaaren motellille. Lisätietoja kanttori Matti Jyrkinen 040 525 0782, matti.jyrkinen@ort.fi

Toimintaa Trapesassa, Kirkkojärventie 1, Espoo (Espoon keskuksen juna-asema, asemasilta, 2.krs)

Maahanmuuttajien neuvontapalvelut ma-pe klo 10–15.
Yhteislaulua ma 15.10. klo 17 teemana suomalaiset ja kv. rakkauslaulut
Sienestyskurssi to 18.10 ja -retki Nuuksioon la 20.10. klo 12.
Monikulttuurinen lasten juhla la 20.10. klo 13–14 Kv. kulttuuri-ilta "Suomi sadoin sanoin" Ison Omenan Chapplen tiloissa yhteistyössä Olarin ev.lut.seurakunnan ja Asukastalo Kylämajan kanssa ke 24.10. klo 18–20.
Vastuuviikko Globaalisivatustapahtuma: Naisten ja tyttöjen oikeudet, yhteistyössä Suomen Eku-meenisen Neuvoston kanssa ke 24.10. klo 12–14 Muisteluvuikko 29.10.–4.11. eri kulttuurien tapoja muistella rakkaita edesmenneitä
Koko perheen työpaja (teemana valo) ma 5.11. klo 17.
Ruotsalaisuuden päivän juhla ti 6.11. klo 12–14. Trapesan Akvarelli-ryhmän taidenäyttelyn avajaiset pe 9.11. Klo 17
Hyvinvoiva parisuhde kahden kulttuurin perheisä, keskustelutilaisuus, Tanja Del Angel ma 12.11. klo 17–19.
Kirjallisuusklubi, teemana farsinkielinen runous ja Khaled Hosseinin teokset to 15.11. klo 17.

Ryhmät:

Tiistaisin venäjänkielisten naisten ryhmä klo 14 ja venäjänkielisten lasten ryhmä klo 17–19.
Kansainvälinen ruokakurssi keskiviikkoisin klo 11–14.
Ympäristö- ja retkiryhmät torstaisin klo 13–15.
Taideryhmät torstaisin lapsille klo 15.30 ja aikuisille klo 17–19.

Suomen kielen ryhmä perjantaisin klo 10–11.30. Päivitetty tiedot: Facebook/Trapesa ja www.trapesa.com, p. 010 583 7970.

ITÄINEN ALUE

Toimintaa Tikkurilassa

Ortodoksiakerho

Ortodoksiakerho kokoontuu parillisten viikkojen keskiviikkoiltoina. Kokoon-tuminen Tikkurilan kirkolla Arseni-salissa ehtoopalveluksen jälkeen klo 18. Syksyn aikana teemoina profeetta Jeremian kirja, lyhänjännösten kunnioittaminen, avioliiton merkitys ym. Ortodoksiakerhon tarkoitus on perehdyttää ortodoksien perinteen eri aiheisiin. Osallistua voi oman mielenkiinnon mukaan myös yksittäisiin iltoihin. Opettajina isät Mikael Sundkvist ja Kimmo Kallinen.
17.10. Mitä iloa on pyhäinjännöksistä?
31.10. Jeremian kirja: profeetan elämä
14.11. Mitä järkeä on paastota?

Miesten piiri

Kokoontuu diakoni Risto Ikäheimon johdolla, p. 050 1505.
Vapaaehtoistyön saralla on tarjolla erilaisia tehtäviä, kuten kirkkoketstiilien huolto, monikulttuurisen työn yhteyshenkilönä toimiminen jne. Vapaaehtoistyön yhteyshenkilö Tikkurilan kirkolla on Liisa Karlsson, p. 050 384 7723.
Liturgian jälkeen on mukava kokoontua kirkkokahville. Muodosta jonkun kanssa kahvitiimi ja tarjoudu keittämään kerran syksyllä!

Vanhusten kirkkopyhä

Sunnuntaina 21.10. liturgia klo 10, minkä jälkeen ruokailu ja ohjelmaa seurakuntasalissa.

Venäjänkielinen ortodoksiakerho

Kahtena lauantaina syksyn aikana kokoontuu venäjänkielinen ortodoksiakerho Helsingin Pyhän Kolminaisuuden kirkon diakonin, Ioann Markolaisen johdolla. Kerho alkaa klo 14 ja sisältää isä Ioannin esitelmät ja keskustelua teekupin äärellä. Syksyllä: 24.11. klo 14, "Yksi alue, yksi piispa – ortodoksien kirkon läsnäolo paikallisesti" (Один регион-один епископ: поместное присутствие Православной Церкви).
Беседы о вере. Русскоязычная встреча в субботу 24.11. с 14 до 16 час: Один регион-один епископ: поместное присутствие Православной Церкви. Беседу за чаепитием проводит, магистр богословия, дьякон Свято-Троицкой церкви г. Хельсинки, Иоанн Марколайнен.

Kirkkokuoro

Harjoitukset torstaisin klo 18–20. Kanttori: Olga Soldatova, 040 193 0733, olga.soldatova@ort.fi

Toimintaa Järvenpäässä

Ortodoksisuus tutuksi

Lauantaixin toimitettavien liturgioiden jälkeen pidetään ortodoksisuuden perusteita esittelevä alustus- ja keskustelutilaisuus. Lisätietoja Kimmo Kallinen, puh. 040 707 9609.

Kirkkokuoro

Kuoro harjoittelee Järvenpään kirkolla keskiviikkoisin klo 17.30. Lisätiedot: kanttori Minna Jokinen, p. 050 5358 7339.

Järvenpään ystäväpiiri

Kokoontuu parillisten viikkojen tiistaisin klo 18 kirkon alasalissa (Kartanontie 45). 16.10. alustajana on rovasti Veikko Purmonen, jonka aiheena on "Arkkipiispa Paavali yleisortodoksisten yhteyksien rakentajana." 30. 10. vieraaksi saapuu pastori Joosef Vola. 13.11. kirjailija Annina Holmbergin

teemana on "Kuolema ei ole Voldemort, siitä voi puhua." Tilaisuudet ovat kaikille avoimia. Lisätietoja Anja Lindström, puh. 040 741 4677.

Järvenpään perhekerho

Jäsen perhekerho kokoontuu lauantaina 15.12. klo 15–17 joulun odotuksen merkeissä, lisätietoja kanttori Minna Jokiselta, p. 050 5358 7339.

Esitelmä Järvenpään kirkossa

La 13.10. klo 12 isä Mikael Sundkvistin esitelmä: Profeetta Jeremia: "Repä ja särkeä, tuhot ja hävittää, rakentaa ja istuttaa."

Toimintaa Klaukkalassa

Lastenkerho

Kokoontuu liturgian aikana klo 10 alkaen.

Kuoro

Kiinnostaako ortodoksinen kirkkolaulu? Ota yhteyttä kanttori Minna Jokiseen, puh 050 358 7339.

Toimintaa Porvoossa

Tiistaiseura

Tiistaiseuran vieraaksi saapuu munkkidiaconi Nasari Valamon luostarista tiistaina 13.11. klo 18. Hänen alustuksensa aiheena on "Kristittyjen pyhät kaupungit Jerusalem ja Rooma". Kokoon-tuminen Porvoon ortodoksissa kirkossa (Vanha Helsingintie 2) on kaikille avoin. Lisätietoja Mikael Shemeikka, puh. 040 359 5013.

Отец Сергей Коллиандер посетит Ярвения и Порвоо 27.–28.10.

Программа:
Суббота 27.10.
10 Литургия в Ярвения
11.30 кофе
12–14 пастырская беседа
14–15 поездка в Порвоо
15–17 пастырская беседа
17 всенощная / возможность исповеди
Воскресенье 28.10.
10 литургия в Порвоо.

HAMINAN SRK

ORTODOKSIKESKUS SYPRESSI, KIRKKOHERRANVIRASTO

Varuskuntakatu 14, 45100 Kouvola,
Avoimna ti–pe klo 9–13 p. 040 7047 171,
hamina@ort.fi, www.orthamina.fi

PAPISTO

Kirkkoherra Ville Kiiveri
p. 040 962 0063 ville.kiiveri@ort.fi

KANTTORI

Kari Päivinen, p. 040 866 7686

MUU HENKILÖKUNTA

Seurakunnan vahtimestari, Jaana Juka,
p. 040 486 5550, jaana.juka@ort.fi

Seurakuntasihtööri Liisa Eerola,
p. 040 7047 171

AVUSTAVA PAPISTO

Rovasti Martti Honkaselkä, p. 044 306 4900,
martti.honkaselka@gmail.com
Pastori Johannes Wuorilinna, p. 050 589 9011,
jouko.wuorilinna@gmail.com
Pastori Jukka Jauhainen
p. 0400 958 760 jukka.jauhainen@ort.fi

Pastori Aleksi Saveljeff, p. 040 683 8050,
aleksi.saveljeff@ort.fi (monikulttuurinen työ)
Diakoni Gennadi Ikävalko, p. 040 742 4615

HAMINAN SEURAKUNNAN LIIKE- JA VUOKRATALO

Isoumpyräkatu 20, Hamina
Isännöinnistä vastaa Itä-Suomen
Kiinteistöpalvelu, Isoumpyräkatu 9 A 10,
49400 Hamina. Isännöitsijä Tero Tuononen
puh. 050 546 7120 (klo 15 jälkeen),
tero.tuononen@outlook.com

Hamina

Pyhien apostolien Pietarin ja Paavalin kirkko, Raatihuoneentori 2

Kirkon ja trapesan vahtimestari
pastori Jukka Jauhiainen p. 0400 958 760
jukka.jauhiainen@ort.fi

JUMALANPALVELUKSET

La 13.10. klo 17 vigilia
Su 14.10. klo 10 liturgia
Pe 2.11. klo 17 Jeesuksen rukouspalvelus
La 3.11. klo 10 liturgia
La 3.11. klo 17 vigilia, su/sl
Su 4.11. klo 10 liturgia, su/sl
La 17.11. klo 17 vigilia
Su 18.11. klo 10 liturgia

Haminan hautausmaakirkko Hirveläntie 22

JUMALANPALVELUKSET

Vainajien muisteluapäivä, Dimitrin lauantai
La 20.10. klo 10 liturgia
Haminan hautausmaan kirkon praasniekka
Ti 23.10. klo 17 vigilia, liturgia ja vedenpyhitys

Kouvola

Pyhän ristin kirkko, Sakaristonmäki, Kirkonmäenkatu 2

JUMALANPALVELUKSET

Ti 16.10. klo 17 ehtoopalvelus su/sl
Ma 22.10. klo 17 Jaakobin liturgia
Pe 2.11. klo 17 Jeesuksen rukouspalvelus
Ti 6.11. klo 17 ehtoopalvelus su/sl
La 10.11. klo 17 vigilia
Su 11.11. klo 10 liturgia

Myllykosken tsasouna

Koulutie 4, Myllykoski

JUMALANPALVELUKSET

La 20.10. klo 17 vigilia
Su 21.10. klo 10 liturgia

TOIMINTAA HAMINAN SEURAKUNNASSA

Kirkkokuorojen harjoitukset

Haminan kuoron harjoitukset torstaisin klo 17.30
Pietarin ja Paavalin trapesassa, Kouvolan kuoron
harjoitukset keskiviikkoisin klo 18 Ortodoksiakes-
kus Syressissä. Lisätietoja kanttori Kari Päivinen,
p. 040 866 7686

Беседы на русском языке в храмах прихода Коввола

Крестовоздвиженский храм (адрес: Kirkon-
mäenkatu 2, Kouvola) два раза в месяц
по вторникам после вечерни на финском и
славянском языках

Дни проведения бесед: 16.10, 6.11.

Хамина

Храм святых апостолов Петра и Павла (адрес:
Raatihuoneentori 2, Hamina)
Беседы проходят по воскресеньям после
литургии
Дни проведения бесед: 4.11.

Ortodoksiapiiri

Kokoontuu kerran kuukaudessa. Seuraavan kerran
keskiviikkona 14.11. rukoushetken jälkeen Pyhän
Ristin kirkon juhlasalissa, katso ajat nettisivuiltam-
me. Lisätietoja isä Ville, puh. 040 962 0063

Uusi tiistaiseura

Uusi tiistaiseura kokoontuu kuukauden ensim-
mäinen ja kolmas keskiviikko klo 17 alkavan eh-
toopalveluksen jälkeen Pyhän Ristin kirkon juhla-
salissa. Lisätietoja Tiina Toikka puh. 040 5800 907

Kirkkotekstiliikerho

Pyhän Ristin kirkon juhlasalissa keskiviikkoisin
klo 10–13, lisätietoja Irma Leimulahti p. 040 587
8798.

Ikonipiiri Haminassa

Pietarin ja Paavalin trapesassa lauantaisin klo 10–
15 ja keskiviikkoisin klo 17–20.30, lisätietoja Ritva
Koverola p. 040 837 5909

Ikonipiiri Kouvola

Ortodoksiakeskus Syressissä lauantaisin ja
sunnuntaisin klo 10–15, lisätietoja Ritva Koverola
p. 040 837 5909.

TAPAHTUMIA

Pagina Pertti

kokoontuu perjantaina 2.11. klo 14 Pyhän Ristin
kirkon juhlasalissa. Ilmoittautumiset puh. 040
7047 171, ti-pe klo 9–13.

HÄMEENLINNAN SRK

SEURAKUNTAKOTI

Matti Alangon katu 11 A, 13130 Hämeenlinna

SEURAKUNNANVIRASTO

Matti Alangon katu 11, 13130 Hämeenlinna
p. 050 321 0035

Viraston aukioloajat:

ke klo 14–16.30 ja pe klo 9.30–12

hameenlinna@ort.fi

www.hmlortodoksinen.fi

www.facebook.com/

HameenlinnanOrtodoksinenSeurakunta/

PAPISTO

Vt. kirkkoherra Jonas Bergenstad
p. 0400 330 484, jonas.bergenstad@ort.fi
Pastori Taisto Rikonen, p. 050 371 6475

KANTTORI

Leena Lomu
p. 040 707 6715, leena.lomu@ort.fi

AVUSTAVA PAPISTO

Rovasti Markku Aroma, p. 044 244 9298
Pastori Kari M. Ranttilä, p. 040 550 6272
Diakoni Erkki Lumisalmi, p. 0400 396 326
Diakoni Veli Backman, p. 050 323 9893

MUU HENKILÖKUNTA

Kiinteistönhoitaja Markku Seljänne
p. 0400 716 810

Forssan toimintakeskuksen isännöitsijä
Heikki Halmes, p. 040 558 0465

Pääkirkon ja Ahveniston kirkon isännöitsijä
Kirsi Backman, p. 050 349 5985

Hämeenlinna

Pyhien Aleksanteri Nevskin ja Johannes Kryssostomoksen kirkko Erottajakatu 2, Hämeenlinna

JUMALANPALVELUKSET

La 13.10. klo 17 vigilia
Su 14.10. klo 10 liturgia
La 20.10. klo 17 vigilia
Su 21.10. klo 10 liturgia, kirkkokahvit
Ti 23.10. klo 10 Jaakobin liturgia
La 3.11. klo 10 liturgia, kirkkokahvit
La 3.11. klo 16 ekumeeninen hartaus vanhalla
hautausmaalla
La 3.11. klo 16.30 yleinen panihida
La 3.11. klo 17 vigilia
Su 4.11. klo 10 liturgia
La 10.11. klo 17 vigilia
Su 11.11. klo 10 liturgia
Ti 13.11. klo 9.30 vedenpyhitys ja liturgia,
P. Johannes Kryssostomos
La 17.11. klo 17 vigilia
Su 18.11. klo 10 liturgia

Seurakuntakoti

Matti Alangon katu 11 A, Hämeenlinna

JUMALANPALVELUKSET

Ke 17.10. klo 17 ehtoopalvelus
Ke 24.10. klo 17 ehtoopalvelus
Ke 31.10. klo 17 ehtoopalvelus
Ke 7.11. klo 17 ehtoopalvelus
Ke 14.11. klo 17 ehtoopalvelus

Forssa

Forssan toimintakeskus, Keskuskatu 10, Forssa

JUMALANPALVELUKSET

Su 28.10. klo 10 liturgia

Lammi

Athos-säätiön toimintakeskus,
Panagian puistotie 39 A, Lammi

JUMALANPALVELUKSET

La 27.10. klo 10 liturgia (huom. kellonaika!)

TOIMINTAA HÄMEENLINNAN SEURAKUNNASSA

Diakoniaseura

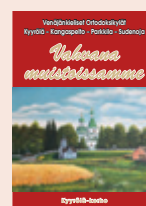
Yhteyshenkilö Silja Shepherd, 050 560 4318. Tie-
toa diakoniaseuran toiminnasta yhteyshenkilöltä
tai srkn nettisivuilta. La 3.11. Diakoniaseuran
90-vuotisjuhlahakavit ja juhla-arpajaiset liturgian
jälkeen seurakuntakodilla.

Pyhä Syke ry

Pj. Marianne Kantonen, 050 331 8905 Voit lukea
Pyhän Sykkeen toiminnasta yhdistyksen netti-
sivuilta osoitteesta pyhasyke.fi

Ikonipiiri Hämeenlinnassa

Seurakuntakoti, Matti Alangon katu 11 A. Opettaja
Pasi-Mikael Huovinen, 041 576 6143. Päiväryhmä
klo 12.30–15.30, iltaryhmä klo 16.30–19.30. Seuraa-
vat kokoontumiset pe 12.10., ma 29.10. ja pe 9.11.

Kyyrölä-kerho

Pj. Antonina Sosunov-Perälä,
040 7218436, antonina@pp.
inet.fi.

Varapj ja sihteeri Lidia Jaskari,
040 588 5185, lidia.jaskari@
gmail.com

Syyskokous 21.10 klo 13 Hä-
meenlinnassa, seurakuntakoti,
Matti Alangon katu 11 A

Kirkkokahvit 21.10 liturgian jälkeen. Tervetuloa! Vahvana muistoissamme: Venäjänkieliset ortodoksikylät Kyyrölä-Kangaspelto-Parkkila-Su-denoja -kirja ilmestynyt. Hinta 30 e. Kirjaa voi tilata seuraavilta henkilöiltä: antonina@pp.inet.fi (Hämeenlinna), p. 040 7218436 mirja.juvonen-uvola@pp.inet.fi (Järvenpää), p. 0400 207574 elisabeth.uschanov@gmail.com (Turku) viktor.krykov@elisanet.fi (Helsinki) mmalanin@hotmail.com (Vantaa) Myös Muolaa -Äyräpää vv.1870–1944 kirjaa saatavilla Antoninalta hintaan 15€.

Katekumeenikurssi

Isä Taisto Rikkinen, p. 050 371 6475
Ke 7.11. klo 17.30, Oppi Jumalasta, Jumala Luoja-na, enkelit ja pahat henget. Ke 5.12. klo 17.30, Jeesus Kristus – Jumalihininen, Jumalansynnyttäjä, Kristuksen sovitusuhri, ylösnousemus ja tivaaseen meneminen.

Ikonimaalaus, Loppu

Ikonimaalauksista intensiivisesti I. Kurssi kokoontuu kahtena viikonloppuna 13.–14.10. ja 17.–18.11.2018 Ikonimaalauksista munatemperateknikalla ortodoksien perinteen mukaan sekä yhteisesti ikonografiaa ja teologiaa Jumalanäiti ikoneista. Pidempään maallaneet voivat maalata vaatimamman Jumalanäiti-ikonin puolivartalo-mallin, Jumalanäiti Palavapensas tai Jumalanäiti Elävöittävä lähde. Vasta-alkajat maalaavat jonkin Jumalanäiti-ikonin hartiamallin. Aloitteijat voivat ostaa materiaalit opettajalta. Aloituspaketti maksaa n. 60 euroa. Ilmoittautuminen: Lopen Opisto Opetuspaikka: Läyliäisten koulu, Koulutie 3, Läyliäinen. Päivä ja kello: La: 9-17.30 Su: 9-17.30, Kurssimaksu: 65,00 €

Tiistaiseura

Pj. Sven Wessman, 040 7575 228, sven.wessman(at)pp1.inet.fi Tiistaiseura kokoontuu seurakuntakodilla, Matti Alangon katu 11 A, ellei toisin mainita. Tiistaiseuraillat alkavat klo 17 alkuhartaudella ja kahvituskella. Kirkkoillat, vigiliat ja liturgiat pääkirkossa, Erottajakatu 2.

Syyskausi 2018

Ti 23.10 klo 17 Vaellus Pyhiin – ristisaattoja idän ja lännen rajalla, valokuvaaja, taiteen maisteri Hanna Hentinen ja professori Elina Vuola
Ti 6.11. klo 17 Luostarielämä on maailmassa elävien valo, TM Heikki Alex Saulamo
Ti 20.11. klo 17 Kirkkoilta, Neitse Marian tempeliin tuominen
Ti 4.12. klo 17 Aihe avoin, isä Heikki Honkamäki
Tervetuloa mukaan kaikki aiheista kiinnostuneet!

Kirkkokuoro

Kirkkokuoron harjoitukset pidetään keskiviikkoina klo 17 ehtoopalveluksen jälkeen seurakuntakodilla. Uusia laulajia kuoroon otetaan myös kuulun kauden aikana eli kannattaa kysyä kanttorilta, mikäli laulaminen kiinnostaa.

Lusiakuoro

Syyskaudella kokoontuva Lusiakuoro on tarkoitettu kaikille kouluikäisille lapsille ja nuorille. Kuorossa on äänenmuodostusta ja siellä käydään läpi kirkkolaulujen sisältöä. Pääpaino tällä kuorolla on Pyhän Lucian tapahtuma 13.12. ja puurojuhla. Kuoro kokoontuu syyskaudella seurakuntakodilla kerran kuukaudessa seuraavasti: su 18.11. ja 9.12. klo 17.

Käspaikkakerho

Ohjaaja Lahja Martikainen, p. 040 533 8356. Kerho kokoontuu kuukauden ensimmäisenä perjantaina joka toinen kuukausi Hämeenlinnassa, joka toinen Hyvinkäällä. Seuraava kokoontuminen on Hyvinkään kirkolla, Tsasounakuja 1, pe 2.11. klo 10–16. Osallistumismaksu 5 €/kerta. Tarvikkeita voi ostaa ohjaajalta.

TAPAHTUMIA

Keskustelutilaisuus

Ma 15.10. klo 18.30 seurakuntakodilla, Matti Alangon katu 11 A. Aiheina kirkon hallinnon uudistus sekä pääkirkon ja Ahveniston kirkon tilanne. Kaikki ovat tervetulleita!

KOTKAN SEURAKUNTA

KIRKKOHERRANVIRASTO

Kymenlaaksonkatu 2, Kotka
Avoinna maanantaisin klo 15–17
p. (05) 212 490
kotka@ort.fi, www.kotkaort.fi

NIKOLAOS-SALI

Kymenlaaksonkatu 2, Kotka,
Nikolaos-salia vuokrataan
erilaisiin tilaisuuksiin, p. (05) 212 490

PAPISTO

Kirkkoherran sij. Timo Tynkkynen
0400 654 883 tai timo.tynkkynen@ort.fi

KANTTORI

Kanttori Katarine Lehtomäki, p. 050 359 4823

MUU HENKILÖKUNTA

Vahtimestari Vesa Lehtomäki, p. 050 599 8855

AVUSTAVA PAPISTO

Rovasti Veikko Lisitsin, p. 050 597 7349,
veikko.lisitsin@gmail.com (eläkkeellä)
Pastori Aleks Saveljeff, p. 040 683 8050,
aleksi.saveljeff@ort.fi (monikulttuurinen työ)

Kotka

Pyhän Nikolaoksen kirkko Isopuisto, p. (05) 212 767

Isännöitsijä Esa Terviö, p. 0440 837846

JUMALANPALVELUKSET

La 13.10. klo 17 vigilia
Su 14.10. klo 10 liturgia
La 20.10. klo 17 vigilia, su, sl
Su 21.10. klo 10 liturgia, su, sl
Ke 24.10. klo 17 ehtoopalvelus, su, sl
La 27.10. klo 17 vigilia
Su 28.10. klo 10 liturgia
La 3.11. klo 10 liturgia, metropoliitta Ambrosius
La 3.11. klo 17 vigilia
La 10.11. klo 17 vigilia
Su 11.11. klo 10 liturgia
Ke 14.11. klo 17 ehtoopalvelus, su, sl
Torstaisin Kotkan kirkossa kello 16 lauletaan yhteisesti akatistos Pyhälle Nikolaokselle kaksikielisenä. Tarkista Ankuri-lehdestä!

Loviisa

Loviisan kirkko Jumalansynnyttäjän Kasanilaisen ikonin muistolle, Itäinen Tullikatu 17

Isännöitsijä Margarita Yukhevich,
p. 040 561 9915

JUMALANPALVELUKSET

Su 4.11. klo 10 liturgia

TOIMINTAA KOTKAN SEURAKUNNASSA

Беседы о православии на русском языке в Свято-Никольском храме города Котка

Беседы проходят в храме по средам два раза в месяц после вечерни на финском и славянском языке
Дни проведения бесед: 24.10, 14.11, 28.11.

Kotkan kirkon kuoron harjoittelee

Keskiviikkoisin Nikolaossalissa kello 17–18.30. Lisätietoja Kati-kanttorilta, puh. 050 359 4823. Slaavinkielisistä kuoroharjoituksista kysy Kati-kanttorilta.

Tiistaiseura

Tapahtumia syksyn aikana:
16.10. Heikki Harvola: Sisäisen matkani lännestä itään – Leiden, Helsinki, Uppsala, Joensuu
30.10. Pirjo Tikanoja: Maria Purpur (esitys kirkossa)
3.11. metropoliitta Ambrosiuksen vierailu

Kultaiset kädet -käsityökerho

Käsitöistä pitävät ihmiset! Tervetuloa perjantaisin kello 17–19 Nikolaossaliin. Toiminnan järjestäjinä ovat Vera, puh. 040 722 7279 ja Elena, puh. 044 546 0251, kerho on kaksikielinen.

Nikolaoksen ukkokerho

Kokoontuu torstaisin pääasiassa kirkolla, lisätietoja Esa Terviöltä, puh. p. 044 0837 846.

Karhulan ortodoksit

Kokoontuvat kuukauden ensimmäisenä keskiviikkona kello 15.

Ikonikerho

Maanantaisin kerhohuoneessa klo 17.

TAPAHTUMIA

Oletko kiinnostunut kirkonkellojen soitosta? Keräämme lähiseurakunnista ryhmää, joka alkaa harjoitella kellojensoittoa ammattiopettajan johdolla. Ajatuksenamme on, että opettelemme ryhmänä ja sitten kukin soittaja vastaa oman kotikirkkonsa kellojen soitosta. Tervetuloa kaikki kellojensoitosta kiinnostuneet! Lisätietoja: isä Timo Tynkkynen, timo.tynkkynen@ort.fi tai 0400 654 883

Metropoliitta Ambrosiuksen yleisöluento

KP metropoliitta Ambrosius toimittaa la 3.11. kello 10 liturgian Kotkan kirkossa. Liturgian jälkeen kahvitarjoilu seurakuntasalissa ja metropoliitan yleisöluento aiheesta ”Paikallisseurakuntien merkitys 2020-luvun haasteissa”. Kaikki tervetulleita!

Seurakunnan syntymäpäiväsankareiden yhteinen juhla

Seurakunnan vuoden aikana pyöreitä täyttävät syntymäpäiväsankarit kutsutaan yhteiseen juhlahetkeen iltateen ja pienen ohjelman pariin maanantaina 19.11. kello 18 Nikolaossalille. Syntymäpäiväsankareille lähetetään vielä henkilökohtainen kutsu.

Seurakuntaretki Lappeenrantaan

Lähdemme tiistaina 13.11. retkelle Lappeenrantaan tiistaiseuran vieraaksi. Lähtö Nikolaossalilta kello 12, ajetaan Karhulan kautta. Ilmoittautumiset Vera Borodulinille 5.11. menessä, puh. 040 722 7279 tai sähköpostilla vera.borodulin50@gmail.com.

LAHDEN SEURAKUNTA

KIRKKOHERRANVIRASTO JA SEURAKUNTASALI

Harjukatu 5, 15110 Lahti,
p. 040 359 4846
Avoimma ma-to klo 10-13,
lahti@ort.fi, www.lahdenort.fi

PAPISTO

Kirkkoherra Jonas Bergenstad,
p. 0400 330 484, jonas.bergenstad@ort.fi
Pastori Aleksi Saveljeff,
p. 040 683 8050, aleksi.saveljeff@ort.fi
(monikulttuurinen työ)

KANTTORI

Petri Huttu, p. 0440 251 062

MUU HENKILÖKUNTA

Kasvatustyöntekijä Marina Salokangas,
p. 040 662 8513, marina.salokangas@ort.fi
Seurakuntakeskuksen vahtimestari
Kimmo Mäenrinne, p. 040 5041176

AVUSTAVA PAPISTO

Rovasti Olavi Merras, p. 040 510 4664
Pastori Taisto Rikkinen, p. 050 371 6475
Pastori Matti Lipitsäinen, p. 0400 625 446
Diakoni Aki Korpela, p. (019) 422 101

Lahti

Pyhän kolminaisuuden kirkko, Harjukatu 5
Isännöitsijä Juha Romanov, p. 050 3289 000

JUMALANPALVELUKSET

La 13.10. klo 17 vigilia
Su 14.10. klo 10 liturgia
Ke 17.10. klo 10 liturgia
Ke 17.10. klo 17 ehtoopalvelus
La 20.10. klo 17 vigilia
Su 21.10. klo 10 liturgia
Ke 24.10. klo 10 liturgia
La 27.10. klo 17 vigilia
Su 28.10. klo 10 liturgia
Ke 31.10. klo 10 liturgia
Ke 7.11. klo 17 ehtoopalvelus
La 10.11. klo 17 vigilia
Su 11.11. klo 10 liturgia
La 17.11. klo 17 vigilia
Su 18.11. klo 10 liturgia

Hyvinkää

Karjalan valistajien kirkko, Tsasounakuja 1
Puh. 040 359 4846 (ma-to klo 10-13).

JUMALANPALVELUKSET

La 13.10. klo 17 vigilia
Su 14.10. klo 10 liturgia
Ti 23.10. klo 17 ehtoopalvelus
La 27.10. klo 17 vigilia
Su 28.10. klo 10 liturgia
Pe 2.11. klo 17 vigilia
La 3.11. klo 9.30 pieni vedenpyhitys ja liturgia
Ti 13.11. klo 17 ehtoopalvelus

Heinola

**Kristuksen taivaaseen astumisen kirkko,
Hämeenkatu 6**
Isännöitsijä Mikko Äikäs, p. 040 520 1696

JUMALANPALVELUKSET

La 20.10. klo 10 liturgia
La 3.11. klo 17 vigilia
Su 4.11. klo 10 liturgia

La 17.11. klo 10 liturgia
Ma, ti ja to iltaisin toimitetaan lisäksi maallikkokurkouspalvelus klo 20.

Riihimäki

Seurakunnan toimitalo Minea, Valtakatu 3

JUMALANPALVELUKSET

La 20.10. klo 10 liturgia

Kausala

**Neitsyt Maria syntymän tsasouna
Keskikatu 4**

JUMALANPALVELUKSET

La 3.11. klo 10 liturgia

TOIMINTAA LAHDEN SEURAKUNNASSA

Lahden tiistaikerho

Kokoontuu joka kuukauden toisena tiistaina klo 13 seurakunnan kerhohuoneella (Harjukatu 5, 15110 Lahti). Tervetuloa!

Kirjallisuuspiiri

Kirjallisuuspiiri Lahdessa kokoontuu seurakunnan kerhohuoneella aina kuukauden kolmantena tiistaina klo 17-19.30 seuraavasti:
16.10. Vaeltajan kertomukset
20.11. Eero Huovinen: Parhain päin
18.12. Riitta Jalonen: Kirkkaus, Henna Paasonen: Naisruno

Беседы о православии на русском языке

Свято-Троицком храме города Лахти

Беседы проходят в храме по средам два раза в месяц после вечерни на финском и славянском языке
Дни проведения бесед: 17.10, 7.11

Tiistaiseura

Hyvinkään tiistaiseura kokoontuu aina kuukauden toisena tiistaina klo 16 Hyvinkään ort. kirkon seurakuntasalissa. Syksyn ensimmäinen tapaaminen ti 11.9. Lisätiedot: Raila Hokkanen, p. 050 543 5957.

Käspaikkakerho

Ohjaaja Lahja Martikainen, p. 040 533 8356 Kerho kokoontuu kuukauden ensimmäisenä perjantaina klo 10-16 joka toinen kuukausi Hämeenlinnassa, joka toinen Hyvinkäällä. Marraskuussa kerho kokoontuu pe 2.11. Hyvinkään ort. kirkon seurakuntasalissa, Tsasounakuja 1. Osallistumismaksu 5 €/kerta. Tarvikkeita voi ostaa ohjaajalta.

LAPPEENRANNAN SRK

LAPPEENRANNAN KIRKKOHERRAN- VIRASTO JA SEURAKUNTATALO

Kristiinankatu 7, 53900 Lappeenranta,
p. 040 0414 792

Virasto auki ma klo 10-14. Kirkkoherra Timo Tynkkynen on tavattavissa ma klo 10-14 Lappeenrannan ja ti klo 10-12 Imatran seurakuntatalolla. Lomat ja kirkolliset juhlat voivat aiheuttaa poikkeuksia. Virastoajan ulkopuolellakin voi ottaa yhteyttä suoraan työntekijöihin. Papiston ja kanttorien vapaapäivät ovat to-pe.

lappeenranta@ort.fi, www.ekort.fi

IMATRAN SEURAKUNTATALO

Vuoksenniskantie 3, 55510 Imatra

PAPISTO

Kirkkoherra Timo Tynkkynen,
p. 040 0654 883
Kanttori Jarmo Huttu, p. 040 7521 793
Kanttori Tatiana Mäkelä, p. 040 685 8592

MUU HENKILÖKUNTA

Seurakuntamestari Kauko Pussinen,
p. 040 0933 287

AVUSTAVA PAPISTO

Rovasti Markus Petsalo, p. 0400 253 370
Rovasti Mauri Patronen, p. 040 595 1688
Pastori Aarne Ylä-Jussila, p. 044 980 2116
Diakoni Jorma Liesma, puh. 040 7176491

Lappeenranta

**Jumalansynnyttäjän suojeluksen
kirkko, Kristiinankatu 3**

Seurakuntamestari Kauko Pussinen,
p. 040 0933287

JUMALANPALVELUKSET

La 13.10. klo 17 ehtoopalvelus ja akatistos
Jumalansynnyttäjälle
Su 14.10. klo 10 liturgia
La 20.10. klo 17 vigilia
Su 21.10. klo 10 liturgia
La 27.10. klo 17 vigilia, su, sl
Su 28.10. klo 10 liturgia, sl
La 3.11. klo 17 vigilia
Su 4.11. klo 10 liturgia
La 10.11. klo 17 vigilia, su, sl
Su 11.11. klo 10 liturgia, sl

Imatra

**Pyhän Nikolaoksen kirkko,
Vuoksenniskantie 3**

Vahtimestari Nadezda Ryyppö, p. 040 1698676

JUMALANPALVELUKSET

Su 14.10. klo 17 ehtoopalvelus ja akatistos
Jumalansynnyttäjälle
Pe 19.10. klo 17 parastasis
La 20.10. klo 10 liturgia ja panihida
Ke 24.11. klo 10 liturgia
La 27.10. klo 17 vigilia
Su 28.10. klo 10 liturgia
La 3.11. klo 17 vigilia, su, sl
Su 4.11. klo 10 liturgia, sl
La 10.11. klo 17 vigilia
Su 11.11. klo 10 liturgia
La 17.11. klo 17 vigilia
Su 18.11. klo 10 liturgia

Parikkala

**Johannes Kastajan tsasouna,
Uimalantie 1, Parikkala**

JUMALANPALVELUKSET

La 3.11. klo 10 liturgia

Joutseno

Pulpin kappeli, Linjatie 11

JUMALANPALVELUKSET

Su 18.11. klo 10 liturgia

БОГОСЛУЖЕНИЯ НА ЦЕРКОВНО- СЛАВЯНСКОМ ЯЗЫКЕ

Покровская церковь в Лappeenranta
Сб 27.10. в 17 всенощная на финском и славянском языках
Вск 28.10. в 10 литurgia на славянском языке

Сб 10.11. в 17 всенощная на финском и славянском языках
Вск 11.11. в 10 литургия на славянском языке
Никольская церковь в Иматра
Сб 3.11. в 17 всенощная на финском и славянском языках
Вск 4.11. в 10 литургия на славянском языке

LAPPEENRANNAN SEURAKUNNAN TOIMINTAA

Katso myös seurakunnan internet-sivuilta www.ekort.fi. Tervetuloa mukaan! Muutokset mahdollisia! Ajantasainen viikko-ohjelma myös Facebookissa: Lappeenrannan ortodoksinen seurakunta

LAPPEENRANTA

Ortodoksiaillat

Oletko ajatellut liittyväsi ortodoksiseen kirkkoon tai onko joku ystäväsi tai läheisesi harkinnut asiaa? Seuraava tapaamisemme on Lappeenrannan kirkossa ke 24.10. kello 18, jolloin puhumme ortodoksisuuden historiasta.

Miesten talkoopäivät

Lappeenrannan linnoituksen kirkolla keskiviikkoin kello 12. Tule mukaan! Seuraava tapaamisemme on keskiviikkona 7.11.

Tiistaiseura

Lappeenrannan Tiistaiseura kokoontuu Linnoituksen seurakuntasalilla klo 14. Ti 13.11. vieraana Kotkan tiistaiseura.

Valamon ystävät

Sunnuntaina 4.11. kello 12 kirkkokahvit ja esitelmä. Vieraana Valamosta munkki Nasari, joka esitelmöi aiheesta Jerusalem ja Rooma.

Kirkkokuorot Lappeenrannassa

Kirkkokuoron harjoitukset Lappeenrannassa ma kello 18. Tarkemmat tiedot kanttori Tatianalta!

ЦЕРКОВНЫЙ ХОР НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ В

Лаппеенранта по понедельникам после репетиции финского хора.

МЕРОПРИЯТИЯ НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ В ЛАППЕЕНРАНТА

Богослужения на церковно-славянском языке и духовные беседы
Раз в месяц в 10 часов в Покровском храме совершается божественная литургия на церковно-славянском языке с участием русскоязычного хора. В субботу на кануне славянской службы в 17 часов всенощная совершается на финском и церковно-славянском языках. После литургии духовная беседа в приходском зале. См. расписание служб!

IMATRA

Ortodoksiaillat

Oletko ajatellut liittyväsi ortodoksiseen kirkkoon tai onko joku ystäväsi tai läheisesi harkinnut asiaa? Tapaamme seuraavan kerran ke 31.10. kello 18 Imatran kirkossa perehtyen ortodoksisuuden historiaan.

Tiistaiseura

Tiistaiseura kokoontuu tiistai-iltapäivisin kello 14 seurakuntatalolla. Tule mukaan! Seuraavat kokoontumiset:
16.10. klo 12 (huom! aika) juhla-lounas ja ajan-kohtaisia kirkkomme kuulumisia
30.10. Jorma Pöntinen kertoo kirkollisista esineistä

Imatran Nikolaoksen miehet

Talkoopäivät miehille Imatran kirkonmäellä. Kokoontumiset ovat keskiviikkoisin kerran kuukaudessa klo 12.
Seuraavat kokoontumiset: 24.10. ja 14.11. Tervetuloa mukaan!

Kirkkokuoro

Aloittaa toimintakautensa maanantaina 10.9. klo 18 Imatran seurakuntatalolla. Tarkemmat tiedot kanttori Jarmo Hutulta.

ЦЕРКОВНЫЙ ХОР НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ в Иматра по вторникам в 18 часов. Приглашаем новых певцов! Регент Татьяна Мякеля, тел. 040 6858 592 или 040 846 2899

МЕРОПРИЯТИЯ НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ В ИМАТРА

Богослужения на церковно-славянском языке и духовные беседы
Раз в месяц в 10 часов в Свято-Никольском храме совершается божественная литургия на церковно-славянском языке с участием русскоязычного хора. В субботу на кануне славянской службы в 17 часов всенощная совершается на финском и церковно-славянском языках. После литургии чаепитие и беседа в приходском зале. См. расписание служб!

ТАПАНТУМИА SEURAKUNNAN ALUEELLA

Oletko kiinnostunut kirkonkellojen soitosta?
Keräämme lähiseurakunnista ryhmää, joka alkaa harjoitella kellojensoittoa ammattiopettajan johdolla. Ajatuksenamme on, että opetlemme ryhmänä ja sitten kukin soittaja vastaa oman kotikirkkonsa kellojen soitosta. Tervetuloa kaikki kellojensoitosta kiinnostuneet! Lisätietoja: isä Timo Tynkkynen, timo.tynkkynen@ort.fi tai 0400 654 883.

Ekumeeninen tilaisuus Parikkalassa

Karjalan Valistajien juhlan liturgian jälkeen la 3.11. toimitetaan panihida Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä Parikkalassa ja kahvitilaisuus pidetään evl. seurakuntasalissa osoitteessa Pieta-rinkuja 2.

Läntisen alueen syntymäpäiväsankareiden juhla

Seurakunnan läntisen alueen syntymäpäiväsankareiden yhteistä juhlaa vietetään sunnuntaina 25.11. liturgian jälkeen seurakuntasalissa.

Retki kirkkomuseo Riisaan ja Valamon luostariin

Lauantaina 17.11. koko päivän retki, jonka aikana tutustutaan uusiin ortodoksiseen kirkkomuseoon Riisaan Kuopiossa ja paluumatkalla Valamon luostarissa käspaikka- ja metalli-ikoninäyttelyyn. Matkan hinta sisältäen kuljetuksen, pääsymaksut ja lounaan 55–60 € riippuen lähtijöiden määrästä. Sitovat ilmoittautumiset ma 12.11. mennessä kirkkoherranvirastoon maanantaisin kello 10–14, puh. 0400 414 792 ja muuna aikana sähköpostilla lappeenranta@ort.fi.

Munkki Damaskinoksen luento hengellisestä elämästä

Vieraaksemme saapuu la 24.11. munkki Damaskinos, joka pitää esitelmän Lappeenrannan seurakuntasalissa alkaen kello 15. Luennon aiheena on "Jumalansynnyttäjät, kristittyjen Äiti".

TAMPEREEN SEURAKUNTA

KIRKKOHERRANVIRASTO

Suvantokatu 10, 2 kerros, 33100 Tampere
Virasto avoinna ti–pe klo 9–13
p. 0400 346 089, tampere@ort.fi,
www.ort.fi/tampere

PAPISTO

Kirkkoherra Aleksej Sjöberg,
p. 050 557 0050
Kirkkoherra tavoitettavissa parhaiten kansliassa tiistaisin klo 9–12
2. pappi Heikki Honkamäki, p. 050 557 0057
Osa-aikainen pappi Jelisei Rotko,
p. 040 507 5790, jelisei.rotko@ort.fi

KANTTORIT

Kanttori Jenni Hakkarainen,
p. 044 301 0974
Kanttori 31.12.2018 saakka Kerttu Halonen,
p. 050 5570051

MUU HENKILÖKUNTA

Nuorisotoimenohjaaja Nemanja Balčin,
p. 040 1781633
Kanslisti Arja Pikkuharju, p. 050 557 0056
Emäntä Tatiana Kallo, p. 050 557 0053
Vahtimestari Mika Kangasaho,
p. 050 557 0054

AVUSTAVA PAPISTO

Rovasti Mikael Punjala, p. 050 524 2641,
mikael.punjala@gmail.com
Diakoni Harri Kahila, p. 045 130 6723
Diakoni Jarkko Luonila, p. 040 521 8697,
jarkko.luonila@gmail.com

DIAKONIAITYÖ

Diakonia-asioissa yhteys ensisijaisesti seurakunnan kansliaan. Avunpyynnön toimittamiseksi eteenpäin voi myös täyttää diakoniatyön palvelukortin. Niitä on saatavana Tampereen kirkossa ja seurakunnan kansliassa.

Tampere

Pyhän Aleksanteri Nevskin ja pyhän Nikolaoksen kirkko, Tuomiokirkonkatu 27, p. 040 358 9099

Isännöitsijä Leena Uusi-Tarkka, p. 040 563 5556

JUMALANPALVELUKSET

La 13.10. klo 18 vigilia
Su 14.10. klo 10 liturgia
Ti 16.10. klo 17.30 ehtoopalvelus
Ke 17.10. klo 8 liturgia
La 20.10. klo 10 liturgia, rom
La 20.10. klo 18 vigilia
Su 21.10. klo 10 liturgia, sl
Ti 23.10. klo 17.30 ehtoopalvelus
Ke 24.10. klo 8 liturgia
To 25.10. klo 17 liturgia, kr (Huom! AIKA)
La 27.10. klo 18 vigilia
Su 28.10. klo 10 liturgia
Ti 30.10. klo 17.30 ehtoopalvelus
Ke 31.10. klo 8 liturgia
La 3.11. klo 18 vigilia
Su 4.11. klo 10 liturgia
Ti 6.11. klo 17.30 ehtoopalvelus
Ke 7.11. klo 8 liturgia
La 10.11. klo 18 vigilia
Su 11.11. klo 10 liturgia
Ti 13.11. klo 17.30 ehtoopalvelus

Ke 14.11. klo 8 liturgia
La 17.11. klo 18 vigilia
Su 18.11. klo 10 liturgia, sl

Pori

Johannes Teologin kirkko, Maantiekatu 46

Isännöitsijä Jarkko Luonila, p. 040 5218697

JUMALANPALVELUKSET

Su 14.10. klo 10 liturgia
To 18.10 klo 18 Jeesus-rukous
La 27.10 klo 18 vigilia
Su 28.10. klo 10 liturgia
To 8.11. klo 18 Jeesus-rukous
Su 11.11. klo 10 liturgia

Kolho

Pyhittäjien Sergei ja Herman Valamolaisen kirkko, Kappelitie, Vilppulan Kolho

Isännöitsijä Toivo Nikoskinen, p. 050 431 6431

JUMALANPALVELUKSET

La 3.11. klo 9.30 vedenpyhitys ja liturgia
Ke 26.12. klo 10 liturgia

Jämsä

Jämsän ev. lut. seurakuntatalo, Koskentie 30

JUMALANPALVELUKSET

Su 11.11. klo 10 liturgia
Su 23.12. klo 10 liturgia

Valkeakoski

Pyhän Nikolaoksen rukoushuone, Kalmistonkatu 6

Isännöitsijä: Yrjö Kerisalo, p. 0400 924124

JUMALANPALVELUKSET

Su 14.10. klo 10 liturgia
Su 18.11. klo 10 liturgia
To 6.12. klo 9.30 vedenpyhitys ja liturgia
Ma 24.12. klo 14 ehtoopalvelus

Akaa

Ev.lut. seurakuntasali, alasali, Sontulantie 1
La 3.11. klo 10 liturgia

TAMPEREEN SEURAKUNNAN TOIMINTAA

TAMPERE

Tampereen ortodoksisen kirkon kuoro

Harjoittelee Nikolainsalissa keskiviikkoisin klo 18–19.40.
Lisätietoja: jenni.hakkarainen@ort.fi tai p. 044 3010974

Yksiääninen kuoro

Harjoittelee Nikolainsalissa keskiviikkoisin klo 16–17.15.
Lisätietoja: kerttu.halonen@ort.fi tai p. 050 5570051

Kaikille avoimet lauluharjoitukset

Lauetaan kirkkolauluja, Vaeltajan ja Pyhiinvaeltajan lauluja. Kerran kuukaudessa tiistaisin klo 18.10–19.30: 6.11. Lokakuussa PSHV:n tapahtuman yhteydessä pe 12.10 klo 19.45, la 13.10. klo 16.30 ja su kansan laulama liturgia klo 10. Tervetuloa! Harjoitukset vetää kanttori Jenni Hakkarainen.

Toimintakerhon teemaillat

Ti 30.10. FM Virpi Koskela: Läsnaolon kokeminen
Ti 13.11. isä Aleksej Sjöberg: Joulupaasto
Teemaillat pidetään ehtoopalveluksen jälkeen Nikolainsalilla klo 18–19.30.

TAPAHTUMIA

PSHV:n vuosijuhla Tampereella 12.–14.10.

Tule mukaan rukoilemaan, keskustelemaan ja olemaan yhdessä! Paikkana Tampereen kirkko ja seurakuntasali (Tuomiokirkonkatu 27).

Perjantaina 12.10.

18.00 Rukouspalvelus pyhittäjaisille Sergeille ja Hermanille
18.30 Iltatee suolaisen kera
19.00 Tulin lapsena Suomeen, Nemanja Balcin
19.45 Yhteislaulua
Lauantaina 13.10.
10.00 Suomen monikulttuurinen ortodoksi-kirkko, Sergius Colliander
10.30 Uusien seurakuntalaisten puheenvuoroja
11.30 Keskustelua
12.00 Kiitosakatistos kirkossa yhdessä laulettuna
12.45 Lounas
14.00 Huolehdimme yhteisistä muistoista: kuvat ja asiakirjat hellässä hoidossa, Sari Hirvonen
15.00 Iltapäiväkahvit
15.30 Veljeskunnan vuosikokous
Yhteiskuojarahjoitus, liturgian lauluja
18.00 Vigilia
20.00 Iltapala
Sunnuntaina 14.10.
10.00 Kolmas hetki ja liturgia
12.00 Lounas
13.15 Päiväjuhla
14.30 Juhlakahvit ja kotiin lähtö

Avoin arkku -seminaarisarja

Tampereen ortodoksinen seurakunta järjestää syksyllä yhdessä Tampereen evankelisuterilaisen hiippakunnan kanssa kolmiosaisen seminaarisarjan, jossa käsitellään kuulemaa kristinuskon näkökulmasta. Toisessa osassa 25.10. käsitellään eksistentiaalista ja hengellistä saattohoitoa ja kolmannessa 29.11. suruprosessia. Seminaarit järjestetään ort. seurakuntasalilla. Osallistumismaksu 40 euroa / seminaari. Lisätietoa: <https://tampereenhiippakunta.fi/koulutus/kalenteri/tapahtumat-listalla/>

Pyhiinvaellus Kirkkonummen Pokrovaan

Tampereen Valamon Ystävät järjestää pyhiinvaelluksen Pokrovan yhteisöön Kirkkonummelle ja Uspenskin katedraaliin Helsinkiin lauantaina 10.11. Lähdemme aamulla bussilla Tampereen ortodoksisen kirkon edestä ja palaamme illalla samaan paikkaan. Lähtö- ja paluajat tarkentuvat vielä. Pokrovassa tutustumme kirkkoon ja sään salliessa puutarhaan, nautimme lounaan ja teemme ostoksia. Sen jälkeen suuntaamme Helsinkiin Uspenskin katedraaliin. Ohjelma tarkentuu vielä. Hinta alustavasti 70 euroa, sisältäen bussimatkan, sisäänpääsymaksut, lounaan ja kahvit. Tervetuloa mukaan! Ilmoittaudu 2.11. mennessä Tara Koivistolle, puh. 040 709 2727, tara.koivisto@gmail.com.

SOOLi ry:n syyspäivät Tampereella

Suomen ortodoksisten opettajien liitto SOOLi ry. viettää syyspäiviään 9.-10.11. Teemana on "Asetus Suomen kreikkalaiskatolisesta kirkosta 100 vuotta". TT Juha Riikosen yleisöluento 10.11. klo 10.00 "Suomalaisuus kirkko" sekä klo 13.00 pidettävä paneelikeskustelu ovat kaikille avoimia tilaisuuksia. Panelistit edustavat kirkon nuoria, kirkon papistoa, teologista tutkimusta ja kirkon nuorisotyöntekijöitä. Yleisöluennosta ja paneelikeskustelusta peritään 5 €:n maksu, johon sisältyy aamu- ja iltapäiväkahvi. Tarjoilujen vuoksi ilmoittautumiset 26.10. mennessä: sooliry@gmail.com. Päivät järjestetään Tampereen ortodoksisen seurakunnan tiloissa, Tuomiokirkonkatu 27, Tampere. Tarkempi ohjelma nettisivuilla: sooli.fi

PORI

Porin seudun tiistaiseura ry

Puheenjohtaja Anita Luonila, p. 050 569 3671
Sihteeri Maria Ojanen, p. 050 381 2063
Tiistiseurun nettisivuilta löydät mm tietoja tulevasta tapahtumista. Osoite on www.porinseudun-tiistaiseura.fi.

Tiistiseurailat ovat joka toinen tiistai kello 18. Aluksi pidetään rukoushetki. Isä Aleksej, isä Heikki, Jenni, Kerttu ja Nemanja pitävät vuorollaan opetustilaisuuden. Muina tiistaiseurailtoina voi olla esitelmä kiinnostavasta aiheesta tai luetaan PSHV:n opetusmateriaalia. Jokaisessa illassa on tarjolla maittava kahvipöytä sekä piristykseksi miniarpajaiset. Seuraavat kokoontumiset: ti 23.10. ja 6.11.

Kirkkokahvit

Kirkkokahvit tarjotaan liturgiajumalanpalvelusten jälkeen Teologisalin puolella.

Lukupiiri

Vetäjänä toimii Sirpa-Helene Soini. Sunnuntaina 4.11. klo 16 aiheena on Miep Gies: Anne Frank, suojattini.

Ortodoksiapiiri

Kokoontuu kerran kuukaudessa tiistai-iltaisin klo 18. Vetäjänä on Jyri Luonila. Piirissä käsitellään monia eri aiheita ortodoksisesta kirkosta ja kristityn elämästä. Ortodoksiapiiri sopii myös niille, jotka harkitsevat ortodoksisen kirkkoon liittymistä. Seuraava kokoontumispäivä on ti 13.11.

Askartelukerho Pyöröset

Kokoontuu joka toinen keskiviikko kello 15–17. Kerhon pyörittäjänä toimii Anita Luonila. Kerhossa sekä vaalitaan perinteitä että opetellaan uusia tuulia. Tehdään monipuolisesti tuotteita kirkon käyttöön ja myytävää myyjäisiin. Seuraavat kokoontumiset: ke 17.10., 31.10. ja 14.11.

Hapankaalitalkoot

Lauantaina 20.10. kello 10.

Talkoolaisten ilta

Torstaina 1.11. kello 18 kirkolla.

Koko perheen isänpäivän askartelu

Lauantaina 10.11. kello 11–13.

Diakonia

DIAKONIAN TOIMINTA HELSINGIN SEURAKUNNASSA

DIAKONIATOIMISTON PUHELINPÄIVYSTYSAJAT
ma, ti, to ja pe klo 9–12 puh. (09) 8564 6160
Teemme koti- ja laitospöytäkirjoja koko seurakunnan
alueella. Henkilökohtaiset tapaamiset sovitaan
ensisijaisesti oman alueen työntekijän kanssa.

SÄHKÖPOSTI

diakonia.helsinki@ort.fi
Kaikilla työntekijöillä on oma sähköposti-
osoite muotoa: etunimi.sukunimi@ort.fi

DIAKONIATYÖSTÄ VASTAAVA PAPPI

isä Teo Merras p. (09) 85646120, 040 540 3200

TIIMIESIMIES

ylidiakoni Juha Lampinen
p. (09) 85646130, 040 527 9580

DIAKONIATYÖNTEKIJÄT

Helsinki

Kari Hartikka p. (09) 8564 6162, 040 703 4616
Elina Pale, p. 040 723 7632

Vantaa

Johanna Jomppanen p. (09) 8564 6166,
050 404 9404

ITÄ- JA KESKI-UUSIMAA

Jaana Björninen p. (09) 8564 6164,
0400 304 361

Espoo, Kauniainen

Taisia Pohjola p. (09) 856 46163, 040 583 2915

Länsi-Uusimaa

Sarianne Karulinna p. (09) 8564 6165,
0400 531 308

HELSINKI

Diakoniaruokailu

Joka tiistai seurakuntasalilla (Unioninkatu 39,
sisäpiha) klo 12. Ateriat maksaa yhden euron.
Tervetuloa! Tiedustelut: Sarianne Karulinna.

Horse

Helsingin ortodoksisen seurakunnan ompelu-
seura HORSE kokoontuu torstaisin diakoniatoi-
men kerhotoilissa (Unioninkatu 39, sisäpiha).
Halutessasi voit aloittaa illan Kotikirkossa (Li-
sankatu 29 A, 4. krs) klo. 17 alkaen toimitettaval-
la ehtoopalveluksella, jonka jälkeen siirrymme
kerhotiloihin n.klo.17.30. Horsessa voit tehdä
erilaisia käsitöitä tai vain istuskella ja nauttia
hyvästä seurasta. Maksuttomaan toimintaan ei

tarvitse ilmoittautua etukäteen. Tervetuloa
mukaan! Lisätietoja: kasvatustyöntekijä Kristiina
Klubb, kristiina.klubb@ort.fi, 040 725 5713,
diakoniatyöntekijä Elina Pale.

Seniorikerho

Seniorikerho kokoontuu Helsingin seurakunta-
salilla (Unioninkatu 39, sisäpiha) parillisten
viikkojen torstaipäivinä kello 12–14. Seuraavat
tapaamiset 15.10., 1.11. ja 15.11. Kerhossa on
tarjolla luentoja, esityksiä ja keskusteluja sekä
kahden euron lounas. Tervetuloa! Lisätietoja:
Kari Hartikka.

Sofia-kerho

Kerho on tarkoitettu seurakuntamme alueella
asuville kehitysvammaisille ja heidän omaisil-
leen. Seuraava kerho kokoontuu To 25.10 ja Ti
27.11 klo 13.00-14.30 Pt. Aleksanteri Syväriäläisen
kappeli Jauhokuja 3 B 2, Myllypuro, Helsinki.
Lisätietoja: Taisia Pohjola.

JÄRVENPÄÄ

Järvenpään iltapäiväseura

Kokoontuu Järvenpään kirkon kryptassa (Karta-
nontie 45) kerran kuussa to klo 12–14.30. Senio-
rikäisille, työelämän ulkopuolella oleville tai
vuorotyötä tekeville suunnatussa iltapäiväseu-
rassa on mm. ortodoksisuuteen liittyviä esityk-
siä sekä mahdollisuus keskusteluun diakonia-
työntekijän kanssa. Ei ilmoittautumista, kaikille
avoimessa tilaisuudessa kahvi- ja teetarjoilu.
15.11. ohjelmasta ilmoitetaan kirkon ilmoitus-
taululla ja seurakunnan nettisivuilla. Lisätietoja:
Jaana Björninen.

PORVOO

Porvoon iltapäiväseura

Porvoon iltapäiväseura kokoontuu Porvoon
kirkon salissa (Vanha Helsingintie 2, Porvoo)
kerran kuukaudessa torstaina klo 13–15.30.
Seniorikäisille, työelämän ulkopuolella oleville
tai vuorotyötä tekeville suunnatussa iltapäivä-
seurassa on mm. ortodoksisuuteen ja kirkon
elämään liittyviä esityksiä sekä mahdollisuus
keskusteluun diakoniatyöntekijän kanssa. Ei
ilmoittautumista, kaikille avoimessa tilaisuus-
dessa kahvi- ja teetarjoilu. 8.11. Vieraana isä
Joosef Vola ja aiheena enkelit. Lisätietoja:
Jaana Björninen.

ESPOO

Kahvitreffit

Kahvitreffit on suunnattu Espoon ja Kauniaisten
alueen seurakuntalaisille. Kokoonnumme Es-
poontorin, Tapiolan ja Pikkulaivan kahviloissa.
Tule juttelemaan tai piipahda ohikulkumatalla-

si ja samalla voit nauttia seurassamme kuppo-
sen kahvia tai teetä. Maksuton, kaikille avoin
eikä tarvitse ilmoittautua. Seuraavat kahvitreffit
ti 20.11. klo 14.00–15.00 Cafe Cakehouse Kaup-
pakeskus Espoontori Kamreerintie 3, Espoon
keskus. Ke 28.11. klo 14.00–15.00 Cafe Ciao
Kauppakeskus Pikkulaiva Ulappakatu 2, Espoon-
lahti. To 18.10 ja 29.11. klo 14.00-15.00 Kaisan
Cafe Kauppakeskus Ainoa 1 krs. Tapionaukio 4,
Tapiola. Lisätietoja: Taisia Pohjola.

Trapesa – kansainvälinen kohtaamispaikka

Diakoniatyöntekijä Taisia Pohjola on tavattavissa
ti 20.11 ja 4.12. klo 12.00–13.00. Voit myös erik-
seen sopia kansani ajanvarauksen Trapesaan
puh. 040 583 2915 tai sähköpostiosoite: taisia.
pohjola@ort.fi Osoite: Kirkkojärventie 1, Espoon
asema asemasilta 2 krs. Espoon keskus.

OLETKO KIINNOSTUNUT

VAPAAEHTOISTOIMINNASTA?

Ota yhteyttä: Vapaaehtoistoiminnan koordi-
naattori Kristiina Aminoff p. 040 350 1951.

SAIRASTATKO TAI SAIRASTAAKO LÄHEISESI?

Jos haluat papin tai diakoniatyöntekijän käyvän
sinun tai läheisesi luona kotona tai sairaalassa,
ota rohkeasti yhteyttä päivystävään pappiin
puhelinnumero (09) 856 46105 (arkisin klo 9
– 14) tai alueesi diakoniatyöntekijään.

Ari Kanerva

DIAKONIAN VIRKISTYSPÄIVÄ KAUNISNIEMESSÄ

Helsingin seurakunnan diakoniatointi järjes-
ti virkistyspäivän Kaunisniemen leirikeskuk-
sessa 10. syyskuuta. Retkelle osallistui liki 30
matkalaista. Matkaanlähtöruokosten siivittä-
minä matka sujui hyvin ja perillä odotti
leppoisaa ohjelmaa. Yhteisen rukoushetken
jälkeen nautittiin maittava lounas, minkä
jälkeen sauna olikin jo lämpimänä odotta-
massa. Ohjelmassa oli myös bingoa sekä
piirileikkiä pihalla ennen kotimatkaa.

Teksti: Kalevi Kasala

Perheutisia

Yksityisyydensuojan turvaamiseksi julkaisemme perheutisia vain saatamme siihen erillisen luvan. Jos haluatte tiedon avioliittoon vihkimisestä, lapsenne kasteesta tai omaisenne kuolemasta, pyydämme antamaan julkaisuluvan joko toimituksen yhteydessä tai ilmoittamalla siitä seurakunnan asiakaspalveluun, asiakaspalvelu.helsinki@ort.fi tai puhelimitse numeroon **09 85 646 100**.

Helsingin seurakunta

VIHITYT

Antti Koskelainen ja Heidi Böhling, 1.9.2018

KASTETUT

Otto Olavi Kaiponen, 18.8.2018
Jaakko Vihtori Ruuska, 19.8.2018
Elias Mikael Holmborg, 25.8.2018
Annabelle Oleksandrova, 25.8.2018
Tilda Irma Marianne Kallström, 2.9.2018
Diana Vasiliki Ioanna Stefanakis, 9.9.2018

IKUINEN MUISTO

Oiva Martiskainen, S. 1935, Ilomantsi
Valentina Miinin, S.1929, Suojärvi
Pirjo Samulin, s. 1947, Helsinki

Kiitokset

Sydämellinen kiitos arkipiispa Leolle ja Espoon ortodoksit ry:lle meille myönnettyistä Pyhän Karitsan ritarikunnan ansiomerkeistä.

Marketta Piironen ja Ulla Vaajakallio

Iloisena kiitän isä Sergei Petsaloo ja kanttori Irina Tchervinskij-Matsia kiitosrukouspalveluksen toimittamisesta 25.8.2018 Kotikirkossa. Sydämellinen kiitos myös vahtimestari Britta Hellenurmelle järjestelyistä. 1. Tess. (5:16-17): "Iloitkaa aina. Rukoilkaa lakkaamatta. Kiittäkää kaikesta."

Anne Rosenius ja perhe

Sydämellinen kiitos Uspenskin katedraalin 150-vuotisjuhlan yhteydessä saamastani Kristus Kaikkivaltias -ikonista. Pyhän ikonin luovutti minulle kirkkoherra Markku Salmi-nen lämpimien saatesanojen kera. Haluan vielä toivottaa rakkaalle pääkatedraalillemme ja siellä rukoileville monia, monia armorikkaita vuosia!

Timo Lepistö

Lämmin kiitos Kotkan tiistiseuralle sydämellisestä vastaanotosta ja vieraanvaraisuudesta. Kevätretkemme oli todella onnistunut!

Helsingin tiistaseura

Lämmin kiitos isä Juha Hirvoselle, kanttori Irina Tchervinskij-Matsille ja kuorolle Pirjo Samulinin hautaustoimituksesta 24.9.2018.

Jari Samulin perheineen

Monia vuosia

Isä Olavi Merras ja hänen puolisonsa FT Merja Merras viettävät kultahääpäiväänsä 20.10. Isä Olavi täytti heinäkuussa 75 vuotta.

Ikuinen muisto

Haminan seurakunnan jäsen, kouvolaalainen Mirjam Lotti astui ajasta ikuisuuteen 31.8.2018.

Vuonna 1932 syntynyt Mirjam oli kotoisin Salmista ja hän oli Haminan seurakunnan jäsenenä vuosikymmeniä. Hän oli aktiivinen seurakuntalainen ja Kouvolan tiistaseuran keskeinen toimija. Tästä huolimatta hänet muistetaan erityisesti leipojana: hän leipoi kirkkoleivitä ja oli aina mukana karjalanpiirak-katalkoissa. Mirjam osallistui vielä viimeisinä kuukausina aktiivisesti seurakunnan arkeen ja jumalanpalveluksiin.

Mirjamia jää kaipaamaan moni seurakuntalainen ja seurakunta suree hänen poismenoaan. Hänen panoksensa seurakunnan rakentajana ja hyväntekijänä oli esimerkillistä. Mirjam Lottin siunaustilaisuus toimitettiin Kouvolan Pyhän Ristin kirkossa 29.9. Ollos iäti muistettu!

Helsingin ortodoksinen seurakunta

AUTTAVA PUHELIN

09-8564 6299

päivystää ti, pe ja la klo 18 – 22

Auttavan puhelimen toiminnasta lisää:

www.hos.fi

"Jumala meitä tältä kaivokselta varjelleen."

Valamon johtaja, arkkimandriitta Sergei, Yle Uutiset 12.9.

"Ortodoksisuus on suvaitsevaisuutta ja ihmisläheisyyttä. Itselläni usko tasoittaa mieltä ja sielua, joihin kiusaaminen nuoruudessa jätti jälkensä. Tunne-elämä sai tuolloin pahan kolauksen, joka ei häviä kokonaan milloinkaan."

Kimmo Prättälä, Heinäveden Lehti 13.9.

"Arkinen kristillisyyks näkyi kaikissa asioissa, mutta se ei peilautunut minulle kristillisyytenä vaan hyvänä elämänä."

Lapsiasiavaltuutettu

Tuomas Kurttila, Kirkko ja kaupunki 17.9.

"Kuutena päivänä tee työtä ja seitsemäntenä päivänä käänä katseesi levolle. Jumalakin lepäsi, vaikka ei olisi tarvinnut. Ihminen tarvitsee levon."

Kuopion hiippakunnan piispa

Jari Jolkkonen, Pogostan Sanomat 13.9.

"Uskonnonopetusta vastustavien perustelut pitävät sisällään haaveen siitä, että jos uskonto päätettäisiin poistaa mahtikäskyllä julkisista yhteyksistä, se jollakin tavalla kadottaisi voimansa ja merkityksensä. Tämä ei uskonnollisuuteen päde."

Rebekka Naatus, Rauhan Tervehdys 13.9.

Ota kantaa! Ortodoksiviesti julkaisee tällä palstalla lukijoitten kirjeitä, kolumnoja ja mielipidekirjoituksia. Toimitus voi lyhentää tekstejä ja korjata oikeinkirjoitusta.

Kirjoituksia voi lähettää osoitteeseen: ortodoksiviesti@ort.fi.

Apurahoja haettavana

Venäläinen Hyväntekeväisyysyhdistys Suomessa ry. julistaa haettavaksi apurahoja ja avustuksia Veljekset Ivan, Andrei ja Vladimir Kudrjanzewin rahastosta.

Rahastosta voidaan myöntää apurahoja ja avustuksia korkeakouluissa ja muissa oppilaitoksissa venäjän kieltä ja kirkkoslaavia, venäjänkielistä kulttuuria Suomessa tai ortodoksisuutta opiskeleville ja tutkijoille. Hakemukseen on liitettävä opintoja koskevat tiedot (oppilaitos, suoritettava tutkinto, tutkimuksen aihe, opintojen alkamis- ja päättymisajankohta), suunnitelma apurahan käytöstä sekä liitteinä jäljennökset tarvittavista todistuksista ja mahdolliset suositukset.

Avustuksia voidaan myöntää myös yhteisöille, jotka edistävät erityisesti lasten ja nuorison keskuudessa venäjän kielen, venäläisen kulttuurin ja ortodoksisuuden säilyttämistä Suomessa. Avustushakemuksen täytyy olla yhteisön vastuuhenkilöiden allekirjoittama. Hakemuksesta tulee ilmetä yhteisön aikaisempi toiminta ja suunnitelma apurahan käytöstä sekä mahdolliset suositukset.

Hakemukset on lähetettävä lokakuun loppuun mennessä yhdistyksen osoitteeseen Hämeentie 55, 00580 Helsinki. Kuoreen merkintä "Apuraha". Hakukaavake on saatavilla sähköpostitse VHY:n sihteeriltä Natalia Vorobievalta (natalia.vorobieva@helenakoti.fi).

Lisätietoja antaa Miliza Vasiljeff sähköpostitse (milli.vasiljeff@gmail.com).

Puuristit

- * Valmistettu lehtikuusesta
- * Koko: n. 160cm x 80cm
- * Käsittelemättömänä tai valkoiseksi maalattuna
- * Messinkinen nimilaatta
- * Pystytys maahan ruostumattomaan teräsjalkaan, jossa säätöruuvit

Verstas Wiinimäki
 verstas@wiinimaki.fi
 www.wiinimaki.fi
 gsm: +358401897109
 Lappeenranta

Hoiva- ja palvelukoti Helena on voittoa tavoittelematon, venäläisen ortodoksi-perinteen säilyttämiseen erikoistunut asumispalveluyksikkö, joka on tarkoitettu ikäihmisille.

Tarjoamme pitkäaikaista hoivaa ja asumista ympärivuorokautisessa hoivapaikassa, kun kotona asuminen ei ole enää turvallista. Myös palveluasumista on tarjolla.

Mahdollisia vapaita paikkoja voi tiedustella p. 040 0244 987 tai olga.heiskanen@helenakoti.fi

Hoivakotimme sijaitsee vain parin kilometrin päässä Helsingin keskustasta, osoitteessa Hämeentie 55.

						T	O										
T	E	O	S		O	J	A	T		E	M	P	A	T	I	A	T
A		L	A	S	I	V	A	I	S	U		T	U	K	U	T	
A	V	E	N		O	S	I	N		T	I	E	R	O	U	T	A
L	A	N	G	I	N	K	O	S	K	E	N		I	S	T	U	A
A	S	T	E		T	A	T	S	I		O	T	U	S		A	
T	A	O	N	N	A	T			I	H	M	I	S	M	A	S	S
										O	O	N	A		A	L	
										R		S	A	T	U	L	
										U	S	K	O		U	N	E
										L	E	L	U		K	O	T
										L	A	N	J	O	V	I	S
										A	N	S	A		S	A	T

Edelliseen tehtävään saimme runsain mitoin vastauksia – kiitokset niistä! Onnetar suosi **Ulla-Riitta Raitamaata Tampereelta**. Hänelle postitimme **Sinikka** ja **Tiina Nopolan** teoksen *Siskossyndrooma*. Onnittelumme!

Ilmoittautumiset ja lisätietoja:
kurssit@valamo.fi,
puh. 017 570 1401 (ma-pe klo 9-15)

Karjalan valistajien yhteinen juhla 3.11.

*Sinun pelastavaisen kylvösi ihmeellisinä
hedelminä Karjalan maa esiintuo Sinulle, oi Herra,
pyhittäjäisämme, jotka ovat sen valistaneet. Heidän
esirukouksiensa tähden suo kirkolle ja isänmaallemme
rauha, oi ylenarmollinen ja ihmisiä rakastava.*

Tropari, 8. sävelmä